

prosvetni delavec

25let

List delavcev v vzgojno-izobraževalnih zavodih

Ljubljana, 10. maja 1974 – številka 9

Križanka življenja

Naj hitimo ali čakamo? Prvo nam je laže – drugo je morda bolj modro. Hočemo zeleno drevo! Hočemo divjo ptico! Hočemo pesem, ki je krik in vrisk! Pa se zadevamo v kandelabre, gledamo na plakatih ptice brez kril, vreščimo in jecljamo tuje popevke. Ne znamo ali nočemo več izgovarjati preprostih močnih besed: ljubezen, sreča, hrepenenje, življenje?

Vsak po svoje rešujemo križanko življenja. Zmanjkuje nam znanja, spoznanj, čustev in hočenj. Radi bi vprašali mater ali očeta – pa sta vedno zaposlena, vedno hitita. Redita nas. Ni to dovolj? Radi bi zakričali, da ni – pa smo že tako in tako obsojeni, da smo prezahtevna, trmoglava, razvajena, lena mladina.

Smo res leni? Kdo nas je poklical na delo? Kdo nam je pokazal plemenit cilj – in nismo šli za njim? Teško je biti sam svoj voditelj, sam svoj vzornik – kadar si mlad. Morda bo to težko tudi še kasneje, ko naj bi bili dozoreli, pa ne bomo, ker ni bilo dovolj tople človeške ljubezni, ne dovolj delovnega žara. Mar ne bi mogli skupaj reševati te križanke? Vsi – mi mladi in vi, naši starši, učitelji, voditelji. S tako resnično vnemo kot da gre za življenje. Ali gre samo pri ubijanju za življenje? JA-MA

Uspešna petletka

Prosvetno-kulturni zbor slovenske skupščine je s svojo sejo dne 25. aprila sklenil petletno mandatno obdobje. Obdobje, v katerem je zavzeto in tudi uspešno prispeval svoj delež pri razreševanju problematike pomembnih področij: vzgoje in izobraževanja, znanstveno-raziskovalne dejavnosti, kulture in telesne vzgoje. Obdobje, ki so mu dala pečat vsestranska prizadevanja za uresničitev gospodarske in družbene reforme, za usklajitev razvoja družbenih dejavnosti, za izpolnjevanje ustavnega sistema in za dosledno uvajanje novih samoupravnih razmerij.

To je v sklepih besedi poudaril predsednik zbora Miloš Poljansek. Ocenil je tudi, da je na področju šolstva storil zbor največ za izboljšanje vzgojno-izobraževalnega procesa, prouče-

vanje njegove učinkovitosti, napredno marksistično idejno usmerjenost pa tudi za izboljšanje kadrovskega razmer in ustrežnejši družbenoekonomski položaj tega področja.

Na svoji zadnji seji je zbor sprejel dopolnjena zakona o osnovni šoli in o srednjem šolstvu. S sprejetimi dopolnitvami sta oba zakona usklajena z ustavo, zato je največ sprememb glede upravljanja šol. Sprejetih je tudi nekaj novih določil o organizaciji vzgojno-izobraževalnega dela ter o pravicah in obveznostih učencev, učiteljev in ravnateljev.

V osnovni šoli je pomembna novost glede napredovanja učencev, o katerem je bilo že toliko razprav. Učenci praviloma napredujejo v višji razred.

Ponavljajo samo takrat, če kljub organiziranemu dopolnilnemu pouku ne dosežejo minimalnega znanja. O tem odloči učiteljski zbor na podlagi pisne strokovne utemeljitve učitelja in razrednika. S spremenjenim zakonom o srednjem šolstvu je zagotovljena večja odprtost srednjih šol – učenci imajo več možnosti za prestopanje na drugo šolo in za nadaljevanje šolanja.

V obrazložitvah zakonov in v razpravi na zboru je bilo poudarjeno, da gre le za najnujnejše spremembe in da bo treba

Podružbljena šola

Po letu 1970 smo sprejeli o vzgoji in izobraževanju več družbenih dokumentov kot v vsem preteklem desetletju. V njih smo zapisali, da sta vzgoja in izobraževanje sestavini nadaljnega družbenoekonomskega razvoja in razvoja samoupravljanja. Zato bi bilo povsem odveč poudarjati, da veje iz njih zgolj družbeno skrbništvo nad vzgojo in izobraževanjem in da smo z družbenimi dokumenti dosegli podružbljanje vzgoje in izobraževanja. Gre za mnogo globlje spremembe. Vzgojno-izobraževalno področje prevzema z novo ustavo isti samoupravni položaj, pravice in dolžnosti kot druga področja v združenem delu. S samoupravnim organiziranjem vzgoje in izobraževanja se bistveno spreminjajo razmerja med vzgojo in družbo ter vzgojo in državo.

Temeljna organizacija združenega dela ni zaprta tehnokoekonomska in samoupravna celota, je širša. Postaja najdemokratskejša oblika integracije združenega dela. Zato uveljavlja delavec svoje interese za izobraževanje v krajevni, družbenopolitični in tudi v samoupravni interesni skupnosti. V samoupravni interesni skupnosti jih povezuje z interesi delavcev, ki delajo na vzgojno-izobraževalnem področju. Interes za razredno zasnovanost vzgoje in izobraževanja in preobrazbo vzgojnoizobraževalnega sistema je skupen interes, le funkcije so razdeljene. S svobodno menjavo dela, samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori se ukinja odvisnost vzgoje od države, ki je doslej reševala nenehne nesporazume med „neproduktivnim“ in „produktivnim“ področjem. Vsa naša dosedanja prizadevanja, da bi zagotovili večji vpliv delavcev in delovnih ljudi na politiko vzgoje in izobraževanja, vsebino, sistem, šolsko mrežo itd. so ostajala le neizpolnjena želja, ker smo področje administrativno urejali. Država je s prispevnimi stopnjami posegala v delavčev žep, zato ni bilo funkcionalne povezanosti. Vstopanje delavskega razreda v področje vzgoje in izobraževanja je zato vstopanje zavestnega samoupravljalca, ki usklaja svoje potrebe z možnostmi, ki doživlja interes za izobraževanje kot svoj interes, interes svojih otrok in združenega dela. Bistvo podružbljanja vzgoje in izobraževanja je v spremenjenih družbenoekonomskih in samoupravnih odnosih.

Proces podružbljanja je torej širši in bolj organiziran, kot bi ga radi prikazali nekateri „bojevnik“ za idejno nevtralnno šolo v novih preoblekah. Ti vidijo proces podružbljanja le v odnosu šola – krajevna skupnost ali šola – konkretna delovna organizacija. Odpiranje šolskih vrat družbenemu okolju in delovni organizaciji je zanje sinonim za neorganizirano vplivanje zaostalega okolja na šolo, v katerem šola dviga roke pred odgovornostjo. Pri zahtevi po večjem sodelovanju šole v krajevni skupnosti odpirajo problem zaostalega okolja, v katerem bo šola utonila. V tem vidijo oživljanje „principa domorodnosti“, ki ga je že pred vojno zavračalo napredno učitelstvo. Pri sodelovanju šole z delovno organizacijo pa vidijo odpiranje vrat pragmatizmu, utilitarizmu in skupinsko lastniškim interesom.

Na kaj pozabljajo pri sodelovanju šole z družbenim okoljem? Hote ali nehote pozabljajo na to, da se ob zahtevi po večji povezanosti šole z družbenim okoljem in z organizacijami združenega dela nismo odrekli temeljnim vzgojnoizobraževalnim smotrom, ki so zasnovani na marksizmu in razrednih osnovah naše samoupravne socialistične družbe. Sodelovanje šole z drugimi dejavniki je zasnovano na jasnem merilu – temeljnih vzgojnih smotrih.

Ob tako jasnem smotru ne moremo govoriti o zmanjšani odgovornosti šole, o utapljanju šole v miselnosti starega in idejno pluralističnega. Delegati v svetih šol so pomočniki v vzgoji in izobraževanju, saj vidijo v temeljnih vzgojnoizobraževalnih smotrih svojo perspektivo in perspektivo svojih otrok. Ko odpiramo vrata sodelovanju, se v njem bogatita oba subjekta. V skupnem delu se ustvarjajo možnosti za razvoj družbe in vzgoje, spreminjajo stališča, oblikuje se širše kulturno poslanstvo šole itd.

Celostno pojmovanje podružbljanja vzgoje in izobraževanja, katerega temeljni vzvod so samoupravno organiziranje in novi družbenoekonomski odnosi, nas spodbuja, da ga tudi v praksi čimprej povsem uveljavimo.

MAJDA POLJANSEK

kmalu pripraviti nova zakona, ki bosta ustrezneje opredelila vlogo in naloge osnovne šole in srednjih šol v celotnem vzgojno-izobraževalnem sistemu – kot je ta načrtan z osnutkom resolucije o razvoju vzgoje in izobraževanja v SRS in z osnutkom resolucije za 10. kongres ZKJ.

Najbolj živahna in poglobljena razprava se je razvila ob osnutku zakona o visokoškolski dejavnosti. Pripravila ga je posebna komisija republiškega in prosvetno-kulturnega zbora. Ta komisija, ki jo je vodila dr.

Aleksandra Kornhauserjeva, je v treh letih temeljito razčlenila problematiko visokega šolstva. K sodelovanju je pritegnila vse zainteresirane dejavnike, tako da je pri snovanju temeljite visokošolske reforme, ki jo zrcali pripravljene osnutke, že do sedaj sodelovalo več kot 300 sodelavcev z najrazličnejših področij. Ugotovljeno je bilo, da uresničevanje sprejetih ustavnih načel tako globoko posega v življenje in delo visokega šolstva, da zahteva ne le prilaganje, temveč tudi novo za-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sestanek republiških in pokrajinskih sekretarjev za izobraževanje, znanost in kulturo ter telesno vzgojo

Hitreje po skupni poti

V Kladovu in Boru je bil pred nedavnimi sestanki republiških in pokrajinskih sekretarjev za izobraževanje, znanost in kulturo ter telesno vzgojo. Razpravljali so o dokumentih, pripravljenih za X. kongres Zveze komunistov Jugoslavije, o problemih kinematografije, izdajateljske dejavnosti, izenačevanju meril življenjske ravni študentov, o strokovnih ter znanstvenih nazivih in drugem.

Razpravo o Idejnih temeljih socialistične preobrazbe vzgoje in izobraževanja ter o dokumentu, ki govori o nalogah Zveze komunistov Jugoslavije na področju znanosti in kulture je začel Vladimir Stevanović, republiški sekretar za izobraževanje in znanost SR Srbije. Poudaril je, da so o načrtu Idejnih temeljev razpravljali republiški in pokrajinski sekretarji že decembra. Govorili so predvsem o tem, kako uresničiti zamisli tega dokumenta, o skupnih nalogah in oblikah reforme izobraževanja in vzgoje.

Sekretar za izobraževanje, znanost in kulturo SR Hrvatske Veselko Velčić je povedal, da izvajajo na Hrvaškem ta dokument že od plenuma CK Zveze komunistov, ki je bil lanskega decembra. Na plenumu so rešili nekatere probleme in določili naloge. Sedaj pripravljajo dokument o fazah reforme in jugo-

slovensko posvetovanje o reformi vzgojno-izobraževalnega sistema ter o interesnih skupnostih.

Gojko Miletić je dejal, da je dokument o nalogah s področja znanosti in kulture, ki je pripravljen za X. kongres, najpopolnejši partijski dokument o kulturi. Je kritična ocena preteklega in sedanjega dela ter kazipot za prihodnost. Dogovoriti se moramo, kako najti najboljše rešitve za ustanavljanje novih samoupravnih kulturnih skupnosti, kako uresničiti zamisel o najbolj neposrednem vplivu združenega dela na znanstveno in kulturno politiko.

O razmerah na Slovenskem je govorila republiška sekretarka za prosveto in kulturo Ela Ulrih-Atena. Povedala je, da je v Sloveniji že podpisan družbeni dogovor o financiranju družbenih dejavnosti. Pred tem so bile razprave z neposrednimi proizvajalci. S tem je konec proračunskega sistema financiranja, vse gre po poti dogovarjanja.

Republiška sekretarka za kulturo SR Makedonije dr. Desa Miljovska je razpravljala o založniški dejavnosti na področju družboslovja in o programih filmske proizvodnje.

Tudi v Vojvodini so začeli zavzeto izvajati težnje reforme, v skladu z dokumentom. Pri

tem sodelujejo vsi strokovni in znanstveni delavci, člani Zveze komunistov in Socialistične zveze. Sprejeli so štiri nove zakone s področja vzgoje in izobraževanja, pripravljajo nove učne načrte za predšolsko vzgojo ter za osnovno in I. stopnjo srednje šole. Še posebno si prizadevajo, da bi dosegli vsi učitelji ustrezno strokovno izobrazbo. V kulturi so zavri „črni val“, ustanovili so interdisciplinarno marksistično katedro, odpravili šund-literaturo itn. To je povedal pomočnik pokrajinskega sekretarja za izobraževanje, znanost in kulturo Vojvodine Laslo Varga, o vprašanih kulture pa je govoril Vojislav Arsenijević.

Dragan Lacić, v. d. republiškega sekretarja za izobraževanje SR Bosne in Hercegovine, je govoril predvsem o dokumentu. Njegovo osebno mnenje je, da so nekatere formulacije o preobrazbi srednjega šolstva, predvsem tiste o skupnih temeljih, precej nejasne. Za Bosno in Hercegovino, kjer je zaposlenih samo 15 % prebivalcev, ne pridejo v poštev. Zakaj se obvezno izobraževanje podaljšuje še za dve leti in ali je to obvezno — je vprašal Dragan Lacić. Poudaril je, da je treba — ob upoštevanju bistva reforme — nekatere rešitve prilagoditi razmeram posameznih republik in pokrajin.

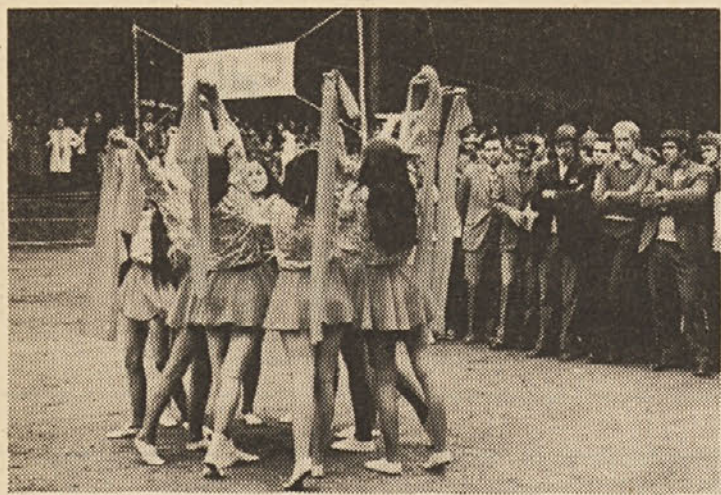
Metodi Petkovski, namestnik republiškega sekretarja za izobraževanje in znanost SR Makedonije je govoril o praktičnih akcijah, o reformi učnih načrtov za osnovno šolo in za prvi dve leti srednje šole, ki so že sprejeti, o permanentnem izobraževanju, ustanavljanju skupnosti za izobraževanje in znanost, zavzemanje pa se je tudi za sodelovanje v zvezi z reformo visokega šolstva, učinkovitega študija, analizo in izdelavo programov učbenikov itn.

Vladeta Cvijović, republiški sekretar za izobraževanje SR Črne gore, se je zavzemal predvsem za uveljavitev tistih stališč dokumenta, ki zadevajo med-republiško sodelovanje glede enotnega vzgojno-izobraževalnega sistema učbenikov, učnih načrtov, raziskav itn.

„Delamo v različnih razmerah, materialnih, kadrovskih in drugih,“ je dejal pokrajinski sekretar za izobraževanje SAF Kosovo Dragan Čukić. Izrazil je upanje, da bo različne probleme mogoče uspešno rešiti le s sodelovanjem.

Gre za enoten sistem vzgoje in izobraževanja. Veliko vprašanj zahteva skupne odgovore in sporazumne rešitve. Te pa bo mogoče najti le po poti sodelovanja.

MILJA KNEŽEVIĆ

Letošnji taborniški tek na Gradišču na Muti, ki ga je že štirinajstič zapored pripravil taborniški odred Bistrega potoka Muta, je zabeležil rekordno udeležbo 650 tekmovalcev — mladih ljudi. Opazili pa smo tudi večjo in vse bolj kvalitetno udeležbo šolskih športnih društev iz Mute, Vuzenice, Radelj in iz Podvelke; žal so letos manjkali borbeni tekmovalci iz Ribnice na Pohorju. Ta tek je hkrati veljal tudi za občinsko prvenstvo v spomladanskem krosu. Največ točk so zbrali učenci osnovne šole Radlje, sledili so učenci iz Vuzenice, tretje mesto pa je pripadlo prireditelju OBP Muta. Tudi v kulturnem delu so sodelovale šole, predvsem Muta in učenke šole Radlje, ki so letos že četrto nastopile s posebno akademsko točko. Muta pa je kot vedno nosila osrednjo težo vsega programa tudi na predvečer ob tabornem ognju. — KW

Uspešna petletka

(Nadaljevanje s 1. strani)

snovo vsebine in organizacije dela na tem področju. V osnutku je posebno poudarjena potreba po večjem povezovanju visokega šolstva z uporabniki kadrov in po njegovem neposrednem in bolj učinkovitem vključevanju v načrtovanje in uresničevanje nalog pri našem družbenoekonomskem razvoju. Po novem naj bi bilo visoko šolstvo bolj vključeno v celoten vzgojno-izobraževalni sistem. To naj bi se zrcalilo v njegovem tesnejšem povezovanju z osnovnim in srednjim šolstvom, v širših možnostih za vpis na visokošolske zavode in za nadaljnje študije ter v organizaciji takih študijskih oblik, pri katerih bodo študenti v resnici subjekti

dela. Veliko bolj določno kot v sedanjem zakonu so v osnutku opredeljene naloge visokošolskih zavodov pri razvijanju izrednega in dopolnilnega študija ter vseh vrst podiplomskega študija: strokovno izpopolnjevanje, specializacija, priprava na magistriraj in doktorat.

Razprava je podprla zasnovane nove rešitve, poudarjeno pa je bilo, da morajo zavzeto sodelovati vsi, da bodo te rešitve tudi uresničene. Zbor je sprejel sklep, naj bo osnutek v široki javni razpravi do junija, novi zakon pa naj bi bil po možnosti sprejet še pred počitnicami, tako da bi ga lahko začeli postopno uresničevati že v naslednjem študijskem letu. MARJANA KUNEJ

Solidarnost?

Pri izobraževalni skupnosti SR Slovenije obstaja solidarnostni sklad, ki pa je zašel v težave. Primanjkljaj za doslej opravljene dejavnosti ali investicije znaša v okviru Slovenije 468 starih milijonov. Tipičen — bojimo pa se lahko, da ne edini — je primer slovenske novomeške občine, ki bi morala predpisati za šolstvo 9,1 % prispevno stopnjo, če bi hotela pokriti dosežanje dolgov na tem področju.

V razpravi na zadnji seji izvršnega odbora izobraževalne skupnosti SR Slovenije se je razvila ostra razprava v zvezi s finančno dezorganiziranostjo v našem šolstvu. Ni vselej edino odločujoče dejstvo „denarja je premalo“, pač pa igrajo vlogo tudi takšni dejavniki, kot so: smotno razdeljevanje, kako naj se občine same finančno poravnajo med seboj, če pa žive v gospodarsko tako različnih razmerah in potrebah, čemu dati prednost — ali učno-vzgojnemu osebju ali učnim pripomočkom in zgradbam.

Iz solidarnostnega sklada naj bi prejemale denar 33 slovenskih občin — v sklad pa prispevajo prav vse občine. To je gotovo pošteno. Učinek s prenakazovanjem denarja bo v nekaterih primerih enak ničli (pri tistih, ki bodo iz sklada prejeli enako vsoto, kot jo bodo odvedli). Če govorimo o občinah kot o posameznikih, lahko rečemo: bogatejše občine se boje uravnolovke — kajti vseh potreb v šolstvu ni še nobena občina zadovoljila. Pa tudi če bi jih: katera bi sama od sebe odstopila denar? Seveda ne smemo obsojati vnaprej...

Kako je prišlo do tolikšnih

dolgov? Ali tisti, ki vodijo naše šolstvo, sploh ne znajo načrtovati in gospodariti? Res je, da so predračuni narejeni na osnovi določenih prispevnih stopenj za posamezne občine. Toda občine teh prispevnih stopenj ne upoštevajo. Ni bilo tako samo lani. Tudi za to leto je že 11 občin javno povedalo, da ne bodo odvedle v solidarnostni sklad vsega, kar je določeno po izračunih. Težko je ločiti, do kam seže samostojno odločanje in dogovarjanje občin — od kod dalje pa lahko ravnanje štejemo za samovoljo.

Največje potrebe so pri otroškem varstvu, podaljšanim bivanju (kranjska občina ima npr. od 26.000 zaposlenih kar 12.900 žensk), srednjih šolah in dijaških domovih. Kar zadeva pomanjkanje prosvetnih delavcev ali odhajanje v druge poklice, niso samo osebni dohodki tisti, ki bi jih boleli, motili in odvrčali od poklica — pač pa tudi neprestano spreminjanje in negotovost. Za zbrano delo je potreben občutek miru, utrjen sistem, ki daje temelj za učno raziskovanje in načrtno delo. Tega pa v našem šolstvu ni — so ugotovili v razpravi izvršnega odbora izobraževalne skupnosti. Ne gre več le za usklajevanje sredstev za šolstvo — gre za usklajevanje izobraževanja v celoti. Po različnih predelih naše republike so „prispevne stopnje“ posredovanega znanja kaj različne.

V čem je zagotovilo za izenačevanje možnosti šolanja? Če bo sporazumevanje — tudi za solidarnostni sklad — postalo resnica, uspeh ne bo izostal. N. MAURER

Sklepi s posvetovanjem predstavnikov prosvetnih listov

V Sarajevu in Zenici je bilo od letošnjega 28. februarja do 2. marca posvetovanje glavnih in odgovornih urednikov ter novinarjev jugoslovanskih prosvetnih listov iz Beograda, Ljubljane, Titograda, Zagreba, Skopja, Pristine in Sarajeva. Med drugim so razpravljali tudi o vlogi jugoslovanskih prosvetnih listov v današnji družbi, o nekaterih vidikih tesnejšega medsebojnega sodelovanja teh časopisov pa tudi o načinu njihovega financiranja. Po poročilih in večdnevni razpravi so sklenili:

I.

Prosvetni listi Jugoslavije dobivajo v današnjem razvoju vse večji pomen. Glede na to je treba upoštevati naslednje:

— Ta specializirana glasila, ki obveščajo vso jugoslovansko prosvetno javnost, si morajo nenehno prizadevati za samoupravno socialistično pot na področju vzgoje, izobraževanja, znanosti, kulture in telesne vzgoje.

— Dokument Zveze komunistov Jugoslavije Idejni temelji samoupravne socialistične vzgoje in izobraževanja je hkrati tudi kazipot za delo in za kakovostno, novo usmeritev prosvetnih listov.

— Naloge in sklepi, ki zadevajo tisk in bodo sprejeti na

republiških kongresih in na kongresu ZKJ, so obvezni tudi za prosvetne časopise.

— Posebno pozornost je treba posvetiti Idejnim temeljem samoupravne socialistične pre-

obrazbe vzgoje in izobraževanja.

Nenehno je treba spremljati marksistično izobraževanje prosvetnih delavcev v vseh vzgojno-izobraževalnih zavodih in prenašati izkušnje vsem, ki delajo na vzgojno-izobraževalnem področju.

— V uredništvu tovrstnih časopisov je še posebno pomembna vloga komunistov in njihovo zavzeto sodelovanje.

— Pomembna naloga je tudi podružbljanje tovrstnih sredstev javnega obveščanja.

— Zaradi vsega tega je nujno, da se tovrstne časopisne ustanove okrepijo.

II.

Glede medsebojnega sodelovanja prosvetnih časopisov je bilo sklenjeno tole:

— Dosedanje sodelovanje med jugoslovanskimi prosvetnimi časopisi je bilo sicer uspešno, toda postati mora še močnejše, boljše in bolj vsebinsko.

— Prosvetni časopisi naj se ne zapirajo v republiške oziroma pokrajinske meje.

— Udeležujejo naj se tradicionalnih srečanj in navezujejo stike s prosvetnimi delavci iz drugih republik.

— Še posebno naj utrjujejo sodelovanje z uredništvimi prosvetnih časopisov in nenehno izmenjavajo informacije.

— Srečanja predstavnikov jugoslovanskih prosvetnih časopisov morajo postati tradicionalna. Sestanek, dogovor ali posvetovanje naj bi bilo vsako leto v drugi republiki; na njem bi izmenjavali izkušnje in načrtovali nadaljnje delo.

III.

Ko so razpravljali o materialnih in kadrovskih razmerah, so predstavniki jugoslovanskih prosvetnih časopisov soglasno sklenili:

— Vse časopisne ustanove prosvetnih listov so v zelo slabih materialnih razmerah; iz leta v leto se bojujejo z velikimi težavami.

— Sklenjeno je, naj postanejo prosvetni časopisi nepogrešljivi del vzgojno-izobraževalnega sistema.

— V neposredni zvezi s tem je tudi kadrovska vprašanja: uredništva imajo premalo ustreznih kadrov.

— Glede na vse večje in vedno bolj poudarjene zahteve, da morajo biti prosvetni listi bolj angažirani v samoupravni socialistični družbi, je treba čimprej storiti vse, da se razmere teh posebnih časopisnih ustanov izboljšajo in začno normalno delati.

— Še bolj pozorno kot doslej naj tem časopisom pomagajo republiški Sindikati delavcev družbenih dejavnosti, saj so ti časopisi njihova glasila.

Na sarajevskem posvetovanju jugoslovanskih prosvetnih listov so tudi sklenili, da bodo izdali v počastitev X. kongresa ZKJ za vso Jugoslavijo enotno številko prosvetnega časopisa.

Mednarodni strokovni sejem »Schule '74«

Od 7. do 10. novembra 1974 bo na razstavnem centru na Dunaju strokovni sejem učil in učnih pripomočkov, šolske opreme in avdiovizualnih medijev pod naslovom „Šola 74“.

Prireditelj WIENER MESSE — AG je predvidel v ta namen približno 10.000 kv. m razstavnega prostora. Zanimanje za to prireditve se kaže v tem, da so bili predvideni prostori oddani že pred dokončno veljavnim prijavnim rokom. Zato morajo uporabiti še dodatne prostore.

Na strokovnem sejmu „Šola 74“ bodo izvedli tudi obsežen program prireditev pod naslo-

vom „FORUM PAEDAGOGICUM“.

Naslednja zanimivost „Šole 74“ so „WORKSHOPS“. Učitelj kot umetnik — umetnik kot učitelj je naslov razstave, v kateri bodo prikazani eksponati s področja slikarstva, grafike in plastike. Razstavljeni so lahko samo izdelki, ki so jih naredili učitelji. Med razstavo bo nadzorni svet za prometno varnost skrbel za intenzivni pouk v tečajih pod naslovom „Prometna vzgoja“, ustreznih oddelek zvezne policije pa bo uredil park za šolski promet.

Zadnji dan tega sejma, imenovan „Dan staršev“ bo strokovno svetovanje staršem.

Fant s staro materjo — Jerome Durrut, Alžirija

O idejnosti literarnih in drugih besedil

Pri nedavni polemiki o tem vprašanju smo se omejili na učbenike (še posebej za tuje jezike), ob tem pa pozabili, da bere naša mladina še marsikaj drugega: od kakovostnih literarnih del do obilice plaže, prenesenih tudi iz tujega geografskega in družbenega okolja. Pravezprav je njeno poglavito branje to! Besedila v učbenikih ne pomenijo najhujše nevarnosti; težko si je namreč zamisliti učitelja, ki ne bi ob njih našel nekaj vzgojnega, idejnega ali pa bi jih uporabil celo za odklone. S tem bi pljuval v lastno sklado. Da se najdejo nekatera manj ustrezna besedila, o tem pač vedno spregovorita čas in praksa. Zato bodo vedno potrebne kritične obravnave učbenikov in popravki. Pri tem je odgovornost avtorjev in recenzentov velika.

In kako je z literarnimi deli? Odlomke iz njih lahko najdemo že v osnovnošolskih učbenikih, v srednji šoli se učenci že srečujejo z večjim obsegom, na višjih in visokih šolah pa je spoznavanje literature uradno omejeno zgolj s programom, praktično pa le z zmogljivostjo posameznega študenta.

Ali naj napravimo indeks? Prevedbi delajo stvari še bolj zanimive, zato je nesmiselno prepovedovati literaturo. Pri današnji razvitosti komunikacij in sredstev javnega obveščanja, pri tako založenih knjigarnah ter knjižnicah doma in v tujini bi bilo to tudi neuspešno. Važno je idejno vzgajati v vsakdanjem življenju (tam lahko z zgledi storimo največ), vzgajati moramo čut za umetnost, tako da bodo mladi pravilno ocenjevali duhovne proizvode raznih avtorjev in dežel; do idej, ki so izrečene ali zapisane kjerkoli in kakorkoli, pa bomo zavzeli stališča glede na kakovost njihovega pomena in medija.

V literaturi ne moremo govoriti le o idejnosti; idejo lahko izluščimo iz celote, a to potem ni več umetnina, temveč le mišelsna abstrakcija. Umetnina

ostane pri tem okrnjena ali pa smo jo pustili čisto v nemar, saj je vedno konkretna. Izluščeno idejo lahko potem res komentiramo, a s tem smo prešli v svet ideologij. Taki prehodi so sicer včasih nujni in tudi koristni, saj tako vzgajamo učence.

Če pa ideja očitno „štrli“ iz dela, je vprašanje, če je to še sploh umetnina. Čista logika miselnega sveta ni umetnost, v umetnosti je veliko navideznih alogičnosti, včasih skrivnostnosti. To je njen čar. Ali bomo kdaj do kraja doumeli Dostojevskega, Kafko, Evripida, Sofokla?

Poleg tega poznamo literarna dela, ki bolj vplivajo na miselni svet, saj je v njih umetniško oblikovane misli laže razbrati tudi kadar gre za socialne in politične misli (Gorki, H. Mann, nekatera Cankarjeva in Prežihova dela, pesmi Kosovela, Seliškara, Kajuha), mnogokrat pa zasledimo le splošno človeško moralno vrednotenje ali čisto estetsko misel ter celo estetsko igro. Zlasti pri majhnem otroku lahko pomeni slednja odlično kvaliteto. Nikakor ne bi smeli zametovati pesmi, kot s Levstikove Gosli, Cviličmož, Gradnikova Narobe svet, Župančičeva Lenka, a še bolj kakšna sodobna pesem ali zgodba, kjer gre le za nize podob in je jezik sam igriv; to otroka vzradosti, mu zbujajo domišljijo, ga duhovno razgiblje, kar je vsekakor vrednost.

Ali bomo opustili pravljice? Poleg sodobnih pravljic imajo tudi klasične za otroke še vedno svoj čar. Povrh tega vsebujejo izrazit moralni nauk, čeprav le splošno človeškega, ne v našem idejnem smislu. Marsikaj pa se da nevsiljivo izrabi tudi zanj (zlasti, kadar je govor o marljivem in vztrajnem delu, poštenosti, dobroti, kaznovanem nasilju itd.). Otrok v razgibanem fantazijskem svetu, v psihološko prefinjenih otenkih ne pomisli na navzkrižje, ki bi ga utegnila ustvariti logična zgodovinska in sociološka raz-

laga o izkoriščanih in parazit-skih, tiranskih ljudeh. Zanj je dober kralj ali princ pač toliko vreden kot dober kmet ali be-rač, in narobe, zlo obsoja ne glede na socialni status. Racionalnejša spoznanja pridejo vanj kasneje in postopoma, največkrat po drugih poteh in dodatnih razlagah, ne po spontanosti umetniških doživetjih, čeprav vrsta pravilno interpretiranih umetnih del prispeva svoj delež tudi k idejnemu oblikovanju. Toda prav umetnost nam daje spoznanje, da človek ne sestoji samo iz idej.

Tako bo mladostnik doživel npr. Kovičovo Zeleno pesem bolj iracionalno, s posebnimi čustvenimi vzgibi, ki jih sprožajo v njem asociacije ob opojnem letnem času, razum bo v ozadju; a pri Heinejevih Šlezjskih tkalcih bo večja racionalna udeležba, celo določena, nam ustrezno idejna plat bolj poudarjena.

V obeh primerih pa moramo govoriti o uspešnosti umetniškega dela, torej o z besedo pričaranem svetu, kako je v jezikovni detajl in v celotno jezikovno zgradbo izvirno ujeto nekaj, kar se pojavlja v svetu, v življenju, bodisi zunaj človeka ali v njem. Tudi v življenju preočitno naglašanje neke ideje, ne da bi jo živeli, nima nobene vrednosti in prav gotovo ne rodi uspeha. Iz življenja samega moramo soditi, kaj je pozitivno in kaj je negativno, ideja se rodi iz krvi in mesa. V literaturi jo lahko prav tako iščemo in vrednotimo le iz živega gradiva — jezikovne invencije, ki je odsev nekega življenja in hkrati ustvarja novo. Le tako inkarnirana ideja je uspešna.

To vidimo pri raznih kriminalkah, sentimentalnih zgodbah in siceršnji erotični plaži. Če tudi ni z gesli zapisano, da je treba tako in tako živeti, sama živa pripoved (slogovno prikrojena nevezgocenemu bralcu) z motivi, modeli, dialogi, z vso zgradbo povzroča, da v nekritičnem bralcu nastane neka

miselnost. Tudi kakovostna umetniška dela tako vplivajo na bralca, ki ima sicer že več literarnega okusa, a je še vedno močno sugestibilen in deloma naiven. Znano je, koliko posnemovalcev je imel Werther.

Kaj človek izbere v življenju v svoj idejni svet, je odvisno od celotne vzgoje. Kako bere neko besedilo, je stvar literarne vzgoje, ki je seveda del prve.

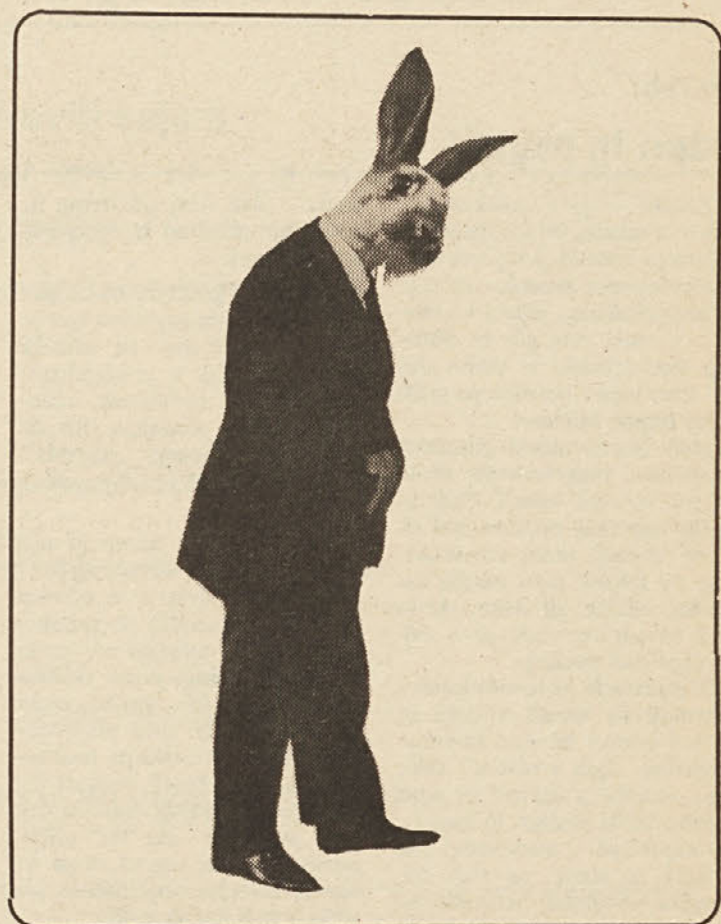
Mladim bodo prišla ob raznih priložnostih v roke mnogoteri besedila (v šoli lahko napravimo še tako strog izbor), veliko takih, ki nimajo literarne vrednosti ali ambicije in so v njih razne ideje. Kdor bo osebno oblikovan in dober poznavalec umetnosti, se bo znal opredeliti, v nasprotnem primeru bo prišel pod slab vpliv. Seveda otrok še ni oblikovan, zato je prav, da izbiramo in interpretiramo zanj ustrezna besedila. Z učenčevim razvojem bomo lahko delali vedno širše, interpretacijsko zahtevnejše.

Toda samo dober učenik tudi pri otroku ni dovolj, lahko pomeni bore malo ob poplavi drugih vplivov. Veliko zamudimo ali pokvarimo že do vstopa v šolo. Kaj vse otrok vidi, sliši in doživi pred njo in vzporedno z njo! Pri današnji pestrosti življenja že zdavnaj več ne vzgaja samo šola. Dokler bomo imeli toliko plaže, do ogabnosti neokusnih likovnih, glasbenih in besednih zmazkov, bo potrebna v šolah in kulturnih ustanovah ter družstvih gigantska moč, da bi pravilno oblikovali mlade ljudi.

Primeren izbor, sodobno posredovanje učne snovi za posamezno stopnjo šolanja in vzgojnost v samoupravnem socialističnem duhu so poklicne, politične in moralne dolžnosti prosvetnih delavcev. Menim pa, da nam morajo pomagati tudi drugi, sicer bo kljub dobri volji in naporom marsikaj jalovo. Napori zunaj šole pa so žal prevečkrat le kampanjski, vmes nas včasih premaga stihija, katere posledice je težko popraviti.

MIRKO KRIŽMAN

PORTRETI

Junak

Ustvarjalno o Kajuhu in XIV. diviziji

Zavod za šolstvo SRS in odbor za negovanje tradicij NOB pri republiški konferenci SZDL Slovenije sta organizirala zanimiv seminar za profesorje zgodovine in slovenskega jezika na srednjih šolah. Seminar je bil 28. in 29. marca v Velenju, udeležilo se ga je prek sto srednješolskih profesorjev ter nekaj slavistov in zgodovinarjev iz osnovnih šol, njihovi sobesedniki pa so bili udeleženci pohoda XIV. divizije na Štajersko.

Na seminarju sta bili dve strokovni predavanji in dve ekskurziji. Profesor Jože Počkar je predaval o vojaških vidikih pohoda štirinajste na Štajersko, o poti divizije, njenih bojih, težavah, izgubah in zmagah. Profesorica Marta Paulin-Brina pa je predavala o delovanju kulturniške skupine XIV. divizije od ustanovitve skupine do njenega uničenja. Ob tem je še posebej orisala delovanje pesnika Kajuha in seznanila poslušalce z mnogimi pesmimi in pamfleti, ki so za javnost bolj ali manj nedostopni. Oba predavatelja pa sta svoji predavanji pónazorila z mnogimi fotografijami, ki jih je posnel divizijski fotograf Janez Weiss-Belač, preden je padel. Po predavanjih se je razvila dolga in živahna razprava, v kateri so sodelovali tudi drugi borci divizije — sanitetci. Lahko trdimo, da je bilo to pristno srečanje tistih, ki so zgodovino in kulturo ustvarjali, in tistih, ki o tej zgodovini in kulturi poučujejo mladi rod in ga na njenem temelju vzgajajo. Mnogim prosvetnim delavcem, še predvsem mlajšim je bilo do tega seminarja marsikaj nejasnega, znanega bolj pavšalno, površinsko. S seminarja pa smo odšli obogateni z mnogimi novimi spoznanji tako o vojaških vidikih pohoda kakor tudi o delovanju kulturnikov, njihovi vlogi in pomenu. Prvič smo zelo določno slišali, da je odveč vsaka dilema o tem, ali si je divizija izbrala pravi čas pohoda in ali ni bila cena previsoka. Manevrski prostor tako močne vojaške enote je bil na Dolenjskem ob drugih vojaških enotah odločno premajhen, zaledje preveč izčrpano, zato je bil pohod nujen ne samo iz političnih potreb, ampak prav toliko tudi iz vojaških zahtev. In zima, ki je bila s svojim visokim snegom huda ovira partizanom, je bila še hujša ovira sovražni vojski, ker ni mogla uporabiti tehnike za

hitre in dolge premike zaradi obkoljevanja divizije. Sovražna ofenziva je bila v takih razmerah verjetno hitreje zlomljena, kot bi bila v drugačnih okoliščinah. Seveda pa so udeleženci seminarja zvedeli še mnoge druge zanimivosti, saj je bila razprava zelo živahna in sproščena in je v njej sodelovalo več kot dvajset ljudi.

Tudi o ustanovitvi in delovanju kulturniške skupine smo slišali „iz prve roke“ mnogo zanimivega. Brina, ki je bila v tej skupini od ustanovitve do uničenja, je toplo človeško pripovedovala o vsakem posamezniku in tudi o skupini kot celoti. To je bila skupina brez primere v naši vojski po tovarštvu kakor tudi po ustvarjalnosti. Vendar pa sta vojno preživeli samo Brina in Vera Hreščak-Beblerjeva in še ti dve sta se morali po končani ofenzivi zaradi hudih ozeblin začasno umakniti iz borbenih vrst.

Druhi dan seminarja je bil namenjen ekskurzijam. Najprej smo si v Šoštanju ogledali Kajuhovo spominsko sobo v osnovni šoli Karla Destovnika-Kajuha. Sobica je pravi muzej, saj hrani mnoge originale in vse izdaje Kajuhovih pesmi. Ker je mnogo stvari v ta muzej prispevala Brina, je lahko o njih v muzeju kot najbolj avtentična priča pripovedovala tako, da je imela množico zvestih poslušalcev.

Prav tako zanimiv je bil tudi pohod k Zlebnikovi kmetiji v Šentvidu pri Zavodnju, kjer je padel Kajuh. Tudi tu je prišlo do zanimivih razgovorov, saj je Brina pobila vsa nesmiselna prizadevanja nekaterih literarnih zgodovinarjev, ki hočejo natančno do onemoglosti opisati, kje je bil Kajuh zadet, kam, kako je padel, na katero stran se je zvrnil ipd. Edino pomembno je, da je pesnik padel 22. februarja 1944 kot slovenski partizan v boju s sovražnikom. Jože Svetina, učitelj v Zavodnju in slikar — naivec je navzočim razložil, da gre za geografsko zmotno pri pisanju o Kajuhovi smrti. Bele vode, ki so označene kot kraj smrti, so kar daleč od Zlebnikove kmetije, ki je v Šentvidu.

S prijetnimi spomini, novimi tovarištvimi in obogatimi z mnogimi novimi spoznanji smo se razkropili iz Velenja v vse kraje Slovenije, da bi še pristneje učili in vzgajali.

JOŽE LIPNIK

MARKSIZEM V NAŠEM ŽIVLJENJU*

Dijaki o samoupravi

(Iz razprave na 7. kongresu ZKS)

Naša socialistična družba se razvija zelo hitro in dinamično, zato je razumljivo, da se pojavljajo poleg ekonomskih problemov tudi druge deformacije na najrazličnejših področjih družbe. Opazne so tudi na področju vzgoje in izobraževanja. Šole so se zapirale vase, namesto da bi se odprle v življenje in družbeno-ekonomsko stvarnost. V prihodnje se morajo v interesnih skupnostih povezati z dejavniki iz neposredne proizvodnje s smotrom: uresničiti svobodno menjavo dela med šolami, kulturnimi, vzgojno-varstvenimi ustanovami in gospodarstvom. To načelo je jasno postavljeno v novi ustavi, njegova uresničitev pa je odvisna od aktivnosti vseh subjektivnih sil, posebno vseh nas, članov Zveze komunistov, ki smo odgovorni za uresničevanje ustave.

Velik pomen pripisujemo socialistični angažiranosti šole in marksistični dejavnosti pouka. Žal pa opažamo, da je na naših šolah idejnost pouka premalo upoštevana pri vseh predmetih — vključena je bolj pri družbenoslovnih kot pri naravoslovnih. Čutimo, da je premalo profesorjev, ki bi nas mlade usmerjali v družbene in samoupravne organe. Menim, da ne bo odveč, če rečem, da se ponekod dogaja, da nekateri profesorji svoja religiozna, konservativna in idealistična pojmovanja vnašajo v pouk. Proti temu bomo morali komunisti odločno nastopiti in preprečiti, da bi take nazore širili na naših šolah, saj je naloga socialistične samoupravne šole vzgajati in izoblikovati mladini materialistični svetovni nazor in celostno samoupravljavsko osebnost.

Osnovna naloga šole je organizirati način življenja otrok, dijakov, mladih ljudi v povezavi z družbenimi vzgojnimi smotri. Pojem celostne osebnosti v pedagoški teoriji ni nov. Pomembnejši pa postaja prav sedaj, ko je tudi v naših šolah treba poglobiti idejnost v učno-vzgojnem delu in ustvariti take možnosti, ki razvoj osebnosti omogočajo in pospešujejo. Celostne osebnosti si ne moremo zamišljati brez široko razvitega samoupravljanja.

O samoupravljanju na šolah lahko povem dvoje. Prvič: samoupravni organi so sestavljeni bolj ali manj le iz profesorjev oziroma delavcev šole, in drugič: vključevanje dijakov v te organe je v glavnem formalno. Resnici na ljubo moramo priznati, da tako ravnanje ne koristi temeljnemu namenom sodelovanja mladine pri odločanju o življenju in delu na šolah.

Praktično reševanje tega problema je izredno pomembno. Mariborski komunisti in mladina menimo, da bi tudi v srednjem šolstvu

moral veljati pri konstruiranju samoupravnih organov tripartitni sistem, tako kot v višjem in visokem šolstvu. To se pravi, da bi bila v samoupravnih organih tretjina delavcev šole in profesorjev, tretjina dijakov, tretjina pa predstavnikov družbene skupnosti. Takšen sistem z ustrežno kakovostno vsebino dela bi bil najboljše zagotovilo, da bi bili tudi v praksi dijaki enakopravno vključeni v samoupravne procese z vsemi pravicami in soodgovornostjo.

Komunisti in mladina na šoli morajo v prihodnje bolj kot doslej sodelovati pri oblikovanju šolskih skupnosti, marksističnih krožkov in krožkov OZN. Prizadevati si moramo za najtesnejše sodelovanje z delavsko in vaško mladino tudi zunaj interesnih dejavnosti. Pri vsem tem pa imamo pomembno vlogo profesorji mentorji. Njihova pomoč dijakom v teh organizacijah bo učinkovita le tedaj, če bo med dijakom in profesorjem vzpostavljena pristna avtoriteta in odpravljena lažna.

Mladi se zavedamo, da je naša družbena aktivnost v omenjenih organizacijah ob učenju že tudi prispevek h kolektivnim interesom družbe in njenim moralnim vrednotam, prizadevanjem za zgodovinski razvoj k brezrazredni družbi.

Ob razmišljanju o samoupravljanju v srednjih šolah želim na kratko spregovoriti še o dveh konkretnih problemih. V srednjem šolstvu je povsem v neenakopravnem položaju mladina sedanjih poklicnih šol glede na druge srednje šole. V neenakopravnem položaju je tudi mladina srednje vzgojiteljske šole glede trajanja šolanja in možnosti napredovanja oziroma nadaljnega šolanja. Kot je znano, trajajo skoraj vse srednje šole v naši republiki, razen poklicnih, ki so triletno, štiri leta. Le vzgojiteljska šola traja v naši republiki pet let. Z zadovoljstvom ugotovljamo, da se pripravlja reforma celotnega vzgojno-izobraževalnega sistema, v katerem bodo imeli mladi ljudje enake možnosti za pridobitev vseh poklicev. Generacije vzgojiteljc, ki so končale petletno šolo, so nekako prikrajšane. Predlagamo, da ustrezni organi razmislijo o možnosti pridobitve višje izobrazbe dijakinj, ki so končale sedanjo petletno vzgojiteljsko šolo, morda na podoben način, kot je to rešila socialistična republika Srbija.

Problemi, o katerih sem govorila, bodo rešeni le, če se bosta za to zavzeli Zveza komunistov in Zveza mladine; če bo med profesorji in dijaki resničen, pristen odnos in če bomo mladi zavestno in odgovorno uresničevali skupne družbene interese.

VOJKA MURŠEC,
dijakinja
mariborske srednje
vzgojiteljske šole

čim bolje se bomo poznali

Na rob:

Odprti in pogledi!

Začelo se je s „coca-colo“. Staro in mlado, žejno, trezno in pijano je brskalo pod plutovino pločevinastega zamaška. Zdaj je ta brezalkoholna pijača v „senci“. V senci piva pils in zlato-rog. Pod zamaški se skriva sreča! Pivo teče v potokih po grlih sreče željnih občanov...

Med tisoči vnetih zbiralec zamaškov, raznobarnih sličic in črk so tudi šolarji. Tudi te stresa nagradna mrzlica. Žal pa ti ne zbirajo samo zamaškov. Res da kupijo pivo zaradi zamaška, sličice ali črke, skrite pod plutovino, toda pivo največkrat tudi popijejo.

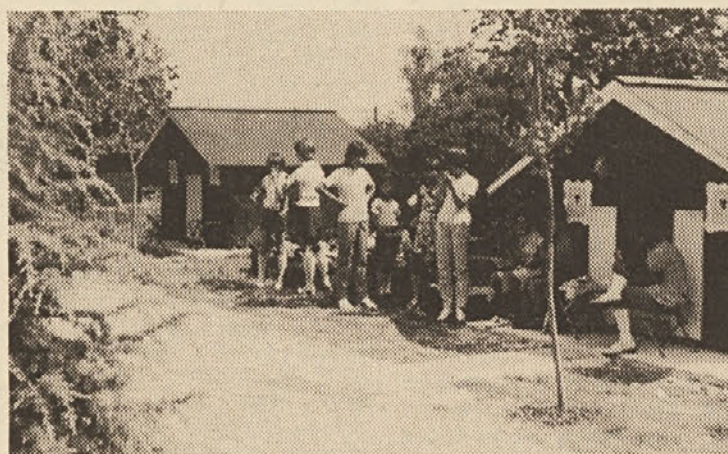
V nekaterih osnovnih šolah v Sloveniji so morali učitelji že poslati domov učence, ki jim je nagradna „igra s pivom“ tako zelo stopila v glavo, da niso mogli slediti pouku. O tem so že razpravljali v marsikateri šoli učitelji in starši, pa tudi odborniki občinskih skupščin so na sejah resno opozarjali na nič kaj dobrodošlo novost, ki iz

dneva v dan bolj prevzema in navdušuje mladino iz osnovnošolskih klopi.

Ponekod, posebno na Štajerskem, kjer je ta nagradna igra še najbolj množična, so učitelji predlagali, naj v prodajalnah, gostiščih ali točilnicah učencem sploh ne prodajajo piva, če ti nimajo pismenega „potrdila“ staršev, da so jih res oni poslali po pijačo.

Ta preventivni ukrep bi moral biti v resnici odveč, saj imajo gostinski delavci v odloku občinskih skupščin še posebej zapisano, da mladini ne smejo točiti alkoholnih pijač. Očitno pa je, da predpis sam kaj malo zaleže. Zato bi bilo priporočljivo, da bi občinski pa tudi republiški inspektorji večkrat zavili v lokale, odprli vrata in dobro pogledali, kaj vse pijejo mladi — zaradi nagrad ali pa že kar iz navade. Pogledali in seveda — tudi kaj ukrenili.

T. Urbas

Del ene izmed številnih lanskih skupin predšolskih in šolskih otrok pionirskega naselja nedaleč od Poreča ob popoldanski malici, ki jim je kljub izdatnemu kosilu izredno teknila. Foto: T. Urbas

Temeljna izobraževalna skupnost Krško Požrtvovalnost rodi sadove

Sodelovanje temeljne izobraževalne skupnosti z družbeno-političnimi pa tudi gospodarskimi organizacijami je že marsikje rodilo bogate sadove. Uspehi so vidni predvsem tam, kjer predstavniki temeljne izobraževalne skupnosti še posebno prizadevno sodelujejo v družbeno-političnih, kulturnih, športnih in drugih organizacijah na svojem območju, kot je to na primer v Krškem. Tajnica krške temeljne izobraževalne skupnosti Rozi Pirc že vrsto let dela pri počitniški skupnosti in občinski Zvezi prijateljev mladine v Krškem, zato smo prav njej namenili nekaj vprašanj.

— Blizajo se šolske počitnice. Zvedeli smo, da kljub zahtevnemu delu pri temeljni izobraževalni skupnosti še vedno najdete čas za delo pri počitniški skupnosti v Krškem. Ta skupnost ima nedaleč od Poreča pionirsko naselje, ki zazivi šele v počitniških dneh. Nam lahko kaj več poveste o tem?

„Pionirsko počitniško naselje nedaleč od Poreča smo uredili v letu 1972. Zdaj je v njem že deset počitniških hišic in pet šotorov. Lani smo imeli v posamezni izmeni, ki je trajala po 14 dni, po 60 otrok. Skupaj je letovalo na morju v našem pionirskem naselju približno 350 otrok.“

— So bili to samo učenci osnovnih šol?

„Nekaj je bilo sicer tudi predšolskih otrok, vendar so bili v večini učenci osnovnih šol z območja naše občine.“

— Za to pionirsko naselje je verjetno med počitnicami veliko zanimanja?

„Zelo veliko!“ Vendar moram reči, da smo dali prednost socialno ogroženim in zdravstveno šibkim učencem. Tako bomo storili tudi letos.“

— Kdo skrbi za pisano društveno predšolskih in šolskih otrok?

„Za to skrbi predvsem strokovno osebje. V našem pionirskem naselju imamo v sleherni izmeni otrok organizirano varstvo in vzgojno delo po programu. Starši so torej lahko glede tega povsem mirni.“

— Slišali smo, da so cene za 14-dnevno bivanje otrok, skupaj z varstvom in vzgojnim delom sorazmerno nizke.

„Za to da so lahko cene nižje kot sicer, poskrbimo na več načinov. Med številnimi akcijami naj omenim samo nabiralno akcijo Društva prijateljev mladine. Lani smo namreč zbrali, preračunano v dinarjih, za okoli milijon osemsto tisoč starih dinarjev. Prispevali so jih kmetje in starši otrok s tem, da so dali zelenjavo, sadje in krompir ne glede na to, ali so šli njihovi otroci na morje ali ne.“

— Kako je s prijavi za letošnje letovanje otrok v pionirskem naselju v Rovinju?

„Tako kot vsa leta doslej je tudi letos veliko povpraševanje. Lotili smo se zbiranja denarja za gradnjo počitniških hišic. Nekateri gospodarske organizacije v občini pa tudi sklad za otroško varstvo so že obljubili, da nam bodo precej pomagali. Upamo, da bomo načrte uresničili in da bo že to poletje letovalo v našem pionirskem naselju v Poreču okoli 700 predšolskih in šolskih otrok iz naše občine.“

— Dovolite samo še tole vprašanje: Uredili ste knjižico Gubčevo izročilo, izdala in založila jo je občinska Zveza prijateljev mladine Krško. Ali nam lahko v nekaj besedah poveste, zakaj ste se odločili, da boste izdali knjigo s tako zahtevno, hkrati pa s tako zanimivo in pestro vsebino?

„Knjigo Gubčevo izročilo smo izdali decembra lani v počastitev 400-letnice hrvaško-slovenskega kmečkega upora. Dveletno tekmovanje mladih za plaketo Matije Gubca, v katerem so sodelovali učenci osnovnih šol s svojimi prispevki, je organizirala občinska Zveza prijateljev mladine. Pionirji so obiskali kraje, prepotovali del poti kmečkih upornikov, svoje misli in hotenja pa izrazili likovno, literarno ali kako drugače.“

— In kako sedaj ocenjujete opravljeno delo?

„Ko smo pregledovali dosežke in ocenjevali uspešnost akcije, smo ugotavljali, da so pionirji resnično doživeli veličastnost kmečkih uporov. Za to je bilo seveda treba veliko požrtvovalnosti, časa, trdnje volje, pa tudi znanja. Prav zato so občinska Zveza prijateljev mladine v Krškem, koordinacijski odbor za Posavje in Zveza prijateljev mladine Slovenije podelili Gubčevo plaketo 66 pionirskim odredom, ki so izpolnili vse naloge, ki jih je zahteval program tekmovanja.“

TONE URBAS

Vipava:

Novi prostori

Ob praznovanju letošnjega krajevnega praznika so v Vipavi odprli preurejen vzgojno-varstveni zavod. V njem je prostora za 130 predšolskih otrok, v starem vzgojno-varstvenem zavodu pa za osemdeset. S preurejenim vzgojno-varstvenim zavodom bo v Vipavi in bližnji okolici, kjer živi in dela okoli 1.700 občanov, vsaj za nekaj časa ustrezno poskrbljeno za organizirano varstvo in vzgojo.

Podražitve so, posojil ni

Pred dnevi je predsednica upravnega odbora sklada za gradnjo in obnovo šol in vzgojno-varstvenih zavodov na območju idrijske temeljne izobraževalne skupnosti prof. DRAGA URBASOVA seznanila širšo javnost z uresničevanjem začrtanega programa gradnje in obnove šol ter vzgojno-varstvenih zavodov na tem območju.

„Dve leti je od tedaj, ko smo na referendumu za podaljšanje samoprispevka za gradnjo in obnovo osnovnih šol ter vzgojno-varstvenih zavodov na območju idrijske temeljne izobraževalne skupnosti rekli svoj „da“ za to, da bomo pereče stanje na področju otroškega varstva, osnovnega šolstva in podaljšane bivanja reševali s skupnimi močmi, predvsem pa odgovorno. Sem sodi seveda tudi preureditev dijaških domov v Cerknem in Idriji.“

Denar, zbran iz samoprispevka, je bil zaupani upravni odboru sklada za gradnjo in obnovo osnovnih šol ter vzgojno-varstvenih zavodov. Kasneje, sredi decembra leta 1972 se je poslovanje sklada preneslo na temeljno izobraževalno skupnost Idrije. Glavni vir dohodka sklada je denar iz samoprispevka. Ob razpisu referendumu za samoprispevek je bilo poudarjeno, da bo ta denar porabljen za financiranje gradnje in obnove osnovnih šol ter vzgojno-varstvenih zavodov v naši občini, preostalo vsoto pa bo zbral sklad delno od gospodarskih organizacij, delno pa z njetjem ustreznih posojil.

Iz samoprispevka za drugo polletje leta 1972 se je steklo v sklad le nekaj manj kot 700.000 din. Tako smo skupaj s sproščeno varščino za osnovno šolo v Črnem vrhu nad Idrijo, s prenesenimi sredstvi prejšnjega samoprispevka in s prispevki delovnih organizacij imeli na voljo le nekaj manj kot 1.200.000 din. S tem denarjem smo obnovili osnovno šolo na Rebru in opravili začetna dela v idrijskem dijaškem domu.

Po lanskem zaključnem računu za leto 1972 smo imeli na

voljo le nekaj več kot 28.000.000 din iz samoprispevka občanov, za lansko leto pa se je zbralo približno 1.954.000 din. V tem času smo opravili nekatera manjša preureditvena dela na podružničnih šolah na Vojskem, Zavrattu, Kanomlji in Serbeljah. Izdelani so bili tudi dokončni načrti za idrijski dijaški dom ter načrt za novi vzgojno-varstveni zavod v Idriji.

Začeta dela v idrijskem dijaškem domu so se nadaljevala, ker smo dobili brezobrestno posojilo republiške izobraževalne skupnosti v višini 1.654.580 din, 2.120.000 din pa smo rezervirali za gradnjo vzgojno-varstvenega doma v Idriji.

Odkar deluje sklad, so cene v gradbeništvu izredno narasle. Predvidevali smo, da bomo morali odšteti za vzgojno-varstveni zavod v Idriji 2.120.000 din, najnovejši izračuni pa so pokazali novo številko: zavod bo stal nekaj manj kot 4.000.000 din. Pripomniti je treba, da pri nas dosledno upoštevamo program, vendar je ta, žal, časovno precej v zaostanku. Nekateri zgradbe, ki smo jih v načrtu gradenj predvidevali že za lani, gradimo šele letos. Vzrok so nenehne podražitve in predvidena posojila, ki jih nismo prejeli. Za vzgojno-varstveni zavod, ki so ga že začeli graditi, smo dali svoj denar, ker od republiške skupnosti otroškega varstva nismo dobili obljubljenega posojila. Tako bo morala počakati gradnja vzgojno-varstvenega zavoda v Cerknem, čeprav smo poiskali najboljše možnosti; pomagale so tudi tamkajšnje delovne organizacije.

Pri našem delu se zavedamo tudi odgovornosti za novo šolo v Idriji. Ob razpisu referendumu smo namreč predvidevali, da bo šola zgrajena v letu 1976 ali 1977. Ta čas je blizu. Prizadevamo si, da bi obljubo tudi uresničili in da bi stoletnico sedanje osnovne šole kar najlepše praznovali z novo šolo.“

-tu-

Krško:

Zmagovalci so domačini

Več kot 120.000 učencev slovenskih osnovnih šol se je potegovalo za uvrstitev na sklepno tekmovanje „Kaj veš o prometu“, ki je bilo letos v Krškem.

Pokrovitelj republiškega tekmovanja „Kaj veš o prometu“ je bila tovarna celuloze iz Krškega. Organizatorici tega tekmovanja — osnovni šoli „Jurij Dalmatin“ iz Krškega se je prijavilo 56 najbolje uvrščenih pionirjev z območnih tekmovanj.

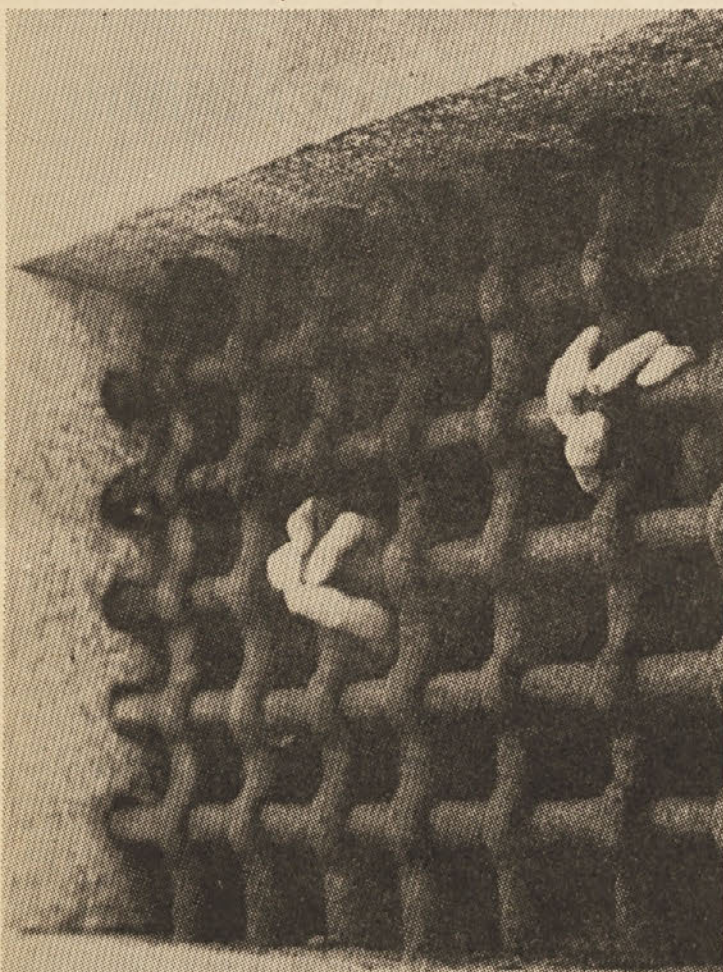
Največ praktičnega in teoretičnega znanja o prometu so na letošnjem republiškem prvenstvu v Krškem pokazali domačini, saj so bili v ekipni konkurenci prvi pred ekipo Postojne, Murske Sobote, Ljubljane idr. Tudi v posamični konkurenci so mladi tekmovalci iz Krškega osvojili skoraj vsa najboljša mesta: SLAVKO HAFNER je bil prvi, VOJKO ČEBULAR drugi, MARJAN JUNKAR pa tretji. Najboljši med najboljšimi je bil na letošnjem prvenstvu Slovenije „Kaj veš o prometu“ nedvomno Slavko Hafner, saj je zbral vse možne točke. Šolarji iz Krškega so se torej na letošnje tekmovanje odlično pripravili.

vili. Upamo in želimo jim, da bi se dobro „odrezali“ tudi na bližnjem zveznem tekmovanju, na katerem bo barve slovenskih osnovnošolcev zastopal poleg treh iz Krškega še četrto uvrščeni Ljubo Lah iz osnovne šole v Dutovljah, ki je tekmoval za ekipo iz Postojne. Ljubo Lah in Robert Rešetič iz Dutovelj ter Postojnčana Miran Hreščak in Aleksander Milavec so namreč osvojili v Krškem odlično drugo mesto.

Vrhpolje pri Vipavi:

Posadili so smreke in macesne

Učenci vzgojnega zavoda Pavel Ruš iz Vrhpolja se radi odzovejo delovnim akcijam. Tako so pred dnevi v posebni „gozdarski“ akciji posadili v okolici Podkrajja več sto smrekovih sadik, pri starem vipavskem gradu pa okoli 500 japonskih macesnov. Zasužek s teh delovnih akcij bodo pridelali za izlet ob koncu šolskega leta.

„V pionirjih, članih fotografskih krožkov osnovnih šol,“ pravi urednica Rozi Pirc, „smo želeli zbuditi domošljijo in jih popeljati v svet kmeta in njegovega zemljiškega gospoda. Fotografirali naj bi motive iz srednjeveške arhitekture gradov, kmečkih hiš in gospodarskih poslopj. Učenci so torej morali obiskati gradove, njih razvaline, muzeje, polja in kmetije ter slikati stavbe, orodja; to, kar je bilo nekaj sestavni del življenja in dela kmeta.“ Svoje izdelke je prijavilo kar 52 šol s 614 učenci, ki so si izbrali ustrezne motive. Tričlanska strokovna komisija je določila prvo nagrado Igorju Velerju, učencu osnovne šole Boris Kidrič iz Ljubljane za fotografijo „Zapor“. Naj dodamo še to, da je Igor Veler za fotografijo „Zapor“ prejel še posebno nagrado — plaketo fotografskega krožka Krško.

Kočevje:

Uspeh celoletne male šole

Pred dnevi so testirali v Kočevju otroke, ki prav sedaj končujejo celoletno malo šolo. Posebna strokovna komisija je testirala okoli 150 otrok iz Kočevja in bližnje okolice. Testi so pokazali lepe uspehe in seveda to, da so otroci sposobni za vpis v prvi razred redne šole. V začetku tega meseca bo komisija testirala tudi otroke drugih podružničnih šol na območju kočevske temeljne izobraževalne skupnosti.

Celje:

Še en uspeh

Pred dnevi so na celjskem Otoku svečano odprli nov vzgojno-varstveni zavod za 120 predšolskih otrok in 36 dojenčkov. Vzgojno-varstveni zavod, ki je stal 5,4 milijona din, je bil zgrajen tudi z denarjem, ki so ga prispevali občani.

V njem je devet igralnic, večnamenski prostor in velika kuhinja, ki bo lahko pripravila dnevno kar 700 obrokov hrane za vse oddelke celjskega vzgojno-varstvenega zavoda „Anica Černejeva“.

tem bolje bomo delali

Zakaj tako?

Že nekaj let organizira aktivni ravnateljev osnovnih šol občine Maribor za svoje člane skupna, večdnevna „službena“ potovanja po domovini in v tujino. Stroške za vsa potovanja je v preteklosti krila družba.

Vsakoletne velike izdatke utemeljuje s tem, da je vodilnemu osebju potrebna neposredna oblika izobraževanja in izpopolnjevanja. Letos je na programu večdnevni odhod z avtobusom v Belgijo. Tam je svetovna razstava učil. Pred leti je bila podobna v Švici, ki so si jo prav tako ogledali ravnatelji osnovnih šol. Toda izkušnja je že pokazala, da nimajo taki in podobni ogledi za šolo, učence in šolsko delo večje praktične vrednosti, vsaj ne tolikšne, da bi opravičili svoj namen. „Finančna suša“ je večja, štediti je treba vedno in povsod, tudi pri didaktičnem materialu, ki je osnova za šolsko delo. Nastaja vprašanje porabe papirja, folij in drugega, če pa se poveča število malic na oddelek, nastane že pravi problem.

Družba kaže veliko razumevanje za potrebe in razvoj šolstva, vendar ne gre vsega zlorabljati. Veliko dajemo za modernejšo osnovnošolsko matematiko, pri drugih predmetih so materialne možnosti bolj ali manj omejene.

Pa poglejmo resnici v oči še drugače. Govorimo o razvijanju in utrjevanju samoupravnih organov, predsednik zbora mora neposredno spremljati delo in življenje na šoli. Pripravljati mora gradivo za zbornice, sestanke, posvetovanja, skratka, kopicno dejavnosti opravlja ob svoji redni zaposlitvi in delu v razredu BREZPLAČNO. Ravnatelj pa je za svoje vodenje in upravljanje plačan. To delo sodi v njegovo poklicno dejavnost. Kako sedaj uskladiti teorijo s prakso, besede z dejanji? Priznati moramo, da „privilegirani“ položaj ravnateljev ne deluje stimulatивно na organe družbenega samoupravljanja. Menim, da je izpopolnjevanje (če ga znamo ovrednotiti!) potrebno obema, ravnatelju in predsedniku zbora delovne skupnosti, nagrada za delo (potovanje ob pomoči družbe) pa prvenstveno tistemu, ki za svoje kontinuirano in odgovorno delo NI PLAČAN.

Treba se je seznaniti z dosežki in novostmi, učnimi pripomočki in drugim, vendar bi bilo bolj smotno in koristno,

Bodimo bolj prožni!

Poklicno šolstvo, ki je neizčrpen izvir novih kvalificiranih kadrov za našo proizvodno prakso, se iz dneva v dan razraša in postaja vedno pomembnejše. Njegovo mesto, vrednotenje in enakopravna obravnava v enotnem vzgojno-izobraževalnem sistemu so že dolgo predmet skrbi in prizadevanj družbe. Čeprav je tako, še zdaleč ni vse urejeno, kot bi želeli. Prav v zvezi s tem smo zaprosili ravnatelja centra strokovnih šol v Ljubljani Janeza Železnika, da nam odgovori na dve vprašanji.

Kot je znano, so učenci v poklicnih šolah hkrati tudi proizvajalci.

Zanima nas, kaj je s stranskim proizvodom — ali se prodaja, ali se dohodek vrača v razširjeno proizvodnjo in koliko dohodka pripada učencem?

„Strokovne poklicne šole imajo — za razliko od drugih strokovnih šol in gimnazij — svojo posebnost. Na teh šolah so drugačna delovna mesta. Tu poučujejo učitelji praktičnega pouka, ki delajo poleg tega še praktično v proizvodnji. Industrijsko in proizvodno organizacijo je treba primerno nagraditi. Največkrat šole za to ne dobijo denarja in ne morejo plačevati učiteljev, ki imajo povečano odgovornost. Velik del dohodka od proizvodov šol gre za nagrajevanje učiteljev in tudi za nagrajevanje pomožnih del, kot jih opravljajo npr. normirci,

če bi si take in podobne razstave ogledala skupina strokovnjakov — praktikov iz določenihih področij. Le-ta naj bi proučila potrebe in možnosti (finančne) za nakup posameznih novitet, za denar, prihranjen z „neogledom“, pa bi opremili podpirne knjižnice, kupili za socialno šibke učence druge učne pripomočke ali pa podprli številne nabiralne akcije in tako očuvali denarice staršev pred nenehnimi izdatki. Možnosti za koristno naložbo je res veliko.

Pa še druga anomalija pri razporejanju in dodeljevanju denarja, ki je namenjen za izpopolnjevanje učno-vzgojnega osebja. Učitelji redno obiskujejo seminarje, posvetovanja in strokovne sestanke razrednih in predmetnih skupin. Čeprav trajajo po več dni, več ur, ne pripada vsem udeležencem dnevnica, problematična je tudi zagotovitev denarja za hospitacije.

Bom nekoliko polemična: Zanimivo bi bilo ugotoviti, ali poznajo ravnatelji vsa učila, ki so na voljo pri nas, ali je vse, kar daje domače tržišče za šole, dosegljivo in ali je na voljo ustrezen denar za vse, kar potrebujejo šole in lahko kupimo na domačem tržišču. Prav zanimiva bi bila tudi ugotovitev, koliko ravnateljev bi si želelo ogledati razstavo in se strokovno izpopolnjevati, če bi morali stroške potovanja plačati sami. In še to: ali gredo vsi ravnatelji v drugih občinah na taka službena potovanja, in ne nazadnje: KAKO ZNAMO OPRAVIČITI TAKO STIMULACIJO RAVNATELJEV DO ORGANOV DRUŽBENEGA SAMOUPRAVLJANJA?

Sklicevati se na finančno politiko, ki ima za tako dejavnost (potovanja) zagotovljen denar, je prav tako nelogično kakor spoznanje, da za široke potrebe učencev, učiteljev in šol primanjkuje denarja. Vse pa potrjuje domnevo, da je napaka pri „izviru“ in ne samo pri „izlivu“.

Prav gotovo se bodo mnogi starši, vzgojitelji, delovne organizacije in kolektivi nad tem zamislili. Ne more in ne sme nam biti vseeno, kako se uporablja tisti denar, ki ga družba namenja skopim predvsem za potrebe šolstva in uresničevanje njenega vzgojnoizobraževalnega poslanstva.

BERTA JAVORNIK
predmetna učiteljica,
Pernica

skladiščniki ipd. Dosedanji finančanec sedaj ne priznava teh del. To ne velja za naš center strokovnih šol v Ljubljani, velja pa za avtomehanični elektrokovinarski center v Kopru, za Litostroj, Iskro, TAM v Mariboru in druge. Jasno je, da bo treba rešiti to vprašanje prek samoupravnih sporazumov.“

Kakšna je, po vašem mnenju, razlika med gimnazijo in poklicno šolo in kaj bi bilo potrebno, da bi se enako vrednotili?

„Menim, da je v gimnazijah zelo pomembno povezovanje pouka s proizvodnimi odnosi v praksi. Potrebni bi bili enotni temelji nadaljnjega šolanja za leto ali dve, nato bi lahko razmislili, kako naprej. Mislim, da se tisti mladi ljudje, ki se izobražujejo po enotnih temeljih v humanistični smeri, ne bodo tako lahko vključili v življenje in delo kot oni, ki se usposabljujejo za proizvodnjo. Eden od teh vidikov je praksa v gimnaziji. Pri tej zamisli bi morali ostati, morali pa bi tej proizvodni praksi dati drugo vsebino. Gimnazijci bi se morali bolj preizkusiti v neposredni materialni proizvodnji, ne v pisarnah. V dobro organizirani proizvodnji bi morali spoznati težo in vrednost fizičnega dela in materialne proizvodnje. V teh letih je to več kot potrebno. Ne gre le za to, gre tudi za primerjavo dela in drugih oblik proizvodnje.“

Mednarodni strokovni sejem

učil, učnih pripomočkov, šolske opreme in avdiovizualnih medijev

7.–10. novembra 1974

na razstavnem prostoru Messegelände Wien 2

Zanimivosti „SOLE 74“:

- strokovna predavanja pod naslovom „FORUM PEDAGOGICUM“
- zanimivi „WORKSHOPS“
- razstava „Učitelj kot umetnik“
- informativni pregled dela nadzornega sveta za prometno varnost
- šolski prometni vrtovi

Nova spoznanja — napredek — najboljša izobrazba

PRIREDITELJ: WIENER MESSE — AG — GEMEINSAM MIT DER MUSTERMESSE Ges.m.b.H. DORNBIERN — A — 1071 WIEN, POSTFACH 124, TEL.: 93 15 24, TELEX: 01-3491 (wmesse a)

Na poklicnih šolah pri nas je pretežna večina učencev iz delavskih in kmečkih družin, le nekaj jih je iz intelektualnih. Le-teh je malo; to so tisti učenci, ki niso zdelovali na drugih šolah in se vpisujejo k nam ne glede na svoje zmogljivosti. Na podeželju je veliko sposobnih učencev, ki se želijo čimprej usposobiti za poklic. Obstajajo socialno utemeljene pa tudi socialno neutemeljene razlike. Potrebna bi bila sistemska rešitev tega vprašanja.

Že tolikokrat kritizirani sistem poklicnega šolanja resnično skoraj preprečuje odpravo uzakonjenih socialnih razlik. Enotni skupni temelji in učni načrti v nadaljevalni stopnji bi morali biti usklajeni, kar sedaj niso.

Naša šola in samoupravno dogovarjanje

Lahko bi — kot je navada — najprej navedla številke: koliko imamo šol, otrok, učiteljev in zgradb. Koliko odstotkov prosvetnih delavcev je premalo, da bi bila naša šola res sodobna. Teh števil je bilo dosti po časnikih in v besedah radijskih in televizijskih poročevalcev. Pa nam številke — razen izjemno nadarjenim — zelo hitro uidejo iz glave. Ostane samo bistvo: da naša šola, naše šolstvo še ni povsem zadovoljivo za vzgojo in izobraževanje še naprednejše človeške družbe, kot je sedanja.

Navadili smo se govoriti s številkami. Če znanec znanca vpraša, kako je zadovoljen z novo službo, v odgovoru navadno najprej izve, koliko znaša njegov mesečni osebni dohodek. Če vprašamo, kakšna je ta ali ona šola, nam povedo, koliko učiteljev ima višjo ali visoko izobrazbo. In potem mislimo, da vemo o šoli precej — če že ne skoraj vse. Med delovnimi ljudmi, med vsemi tistimi, ki sklepajo ali so sklepali samoupravne dogovore, ki so aktivni ustvarjalci narodnega dohodka, katerega delež se odmerja tudi za izobraževanje, pa natanko vedo — z imenom šole, vasi ali ulice in mesta, kjer stoji zares dobra šola. Takšna, ki otroke in mladino pripravi za življenje, ki je tudi sožitje, delo in ustvarjanje.

Po novem delegatskem sistemu bodo za najširšo javnost v naši skupščini lahko govorili in soodločali tisti, ki vsak dan pri skupnem delu s tovariši — naj bo v tovarnah, kmetijskih obratih, predelovalnicah, obrtnih dejavnostih — čutijo, kdo res obvlada stroko, kdo bi zaslužil odlično za pridnost, tovarštvo.

Na primer: absolvent poklicne elektro šole (odličnjak) mora, če želi obiskovati tehniško srednjo šolo, začeti znova s prvim letnikom. Menim, da je to neracionalno. Morda bi bilo dovolj dodati leto ali leto in pol, da bi si pridobil teoretično znanje. Morda bi kazalo zagotoviti tiste predmete, ki so predpisani za določen poklic ne glede na prejšnjo poklicno usmeritev. Bolj prožno bi morali urediti tudi vertikalno prehajanje. Na visoki stopnji šolanja je to urejeno; tega pa ne moremo trdit za srednjo stopnjo.

Prizadevati si moramo, da bi učencem olajšali in jim pomagali do tistega poklica, za katerega imajo največ veselja in sposobnosti.

TEA DOMINKO

Drži bolj kot vsi širokotezni načrti o povečanju števila učiteljev, modernih učnih pripomočkov in možnostih podaljšane bivanja. Želimo lahko samo to, da bi razgledani, napredni proizvajalci

imeli čim neposrednejši vpliv na dodeljevanje denarja vzgojno-izobraževalnim zavodom. Da bi mnogo nekdanjih dobrih učencev naših dobrih šol odločalo o položaju šolstva in učiteljev.

NEŽA MAURER

Delovno — po novem

Skupnost strokovnih šol SRS praznuje letos svojo desetletnico obstoja. Zajema 40 strokovnih šol iz poklicne kovinarske, električarske, frizerske, lesne, avtomehanične, oblačilne in gradbene stroke; v sestavo nekaterih poklicnih šol so ponekod tudi tehniške in delovodske šole. Sedež skupnosti je pri izobraževalnem centru Litostroj v Ljubljani.

Na svoji zadnji skupščini, bila je februarja v Velenju, je skupnost strokovnih šol sprejela nov statut, po katerem se uveljavlja kot samoupravna strokovna skupnost po novih ustavnih načelih. Osnovo sestavlja konferenca delegatov-članov skupnosti, ki se sestaja redno dvakrat na leto pa tudi večkrat, če je potrebno.

Na novo izvoljeni predsednik skupnosti je ravnatelj centra strokovnih šol v Ljubljani Janez Železnik.

Delegati so izbrani po regijah in po sestavi zaposlenih — tako so zastopani vsi interesi. Sklepe konference uresničuje novi izvršilni odbor. Pregled dosedanjega dela je pokazal, da je skupnost doslej veliko prispevala, predvsem pri oblikovanju učnih načrtov za praktični pouk, pri samoupravnem sporazumu za delitev dohodka in osebnega dohodka ter pri strokovnem izpopolnjevanju učiteljev.

Delovni program, ki ga je sprejela skupščina skupnosti v Velenju, temelji na naslednjem:

Skupnost se je zavzela za javno razpravo resolucije o vzgoji in izobraževanju, pripravila delegatsko konferenco za VII. in X. kongres še pred počitnicami. Zavzela se bo za to, da se bo uredilo šolanje učiteljev praktičnega in strokovno-teoretičnega pouka za učitelje strokovnih šol, prek šole, ki naj bi izobraževala tovrstne kadre. Tu naj bi učitelji-inženirji pridobili znanje o temeljnih načelih didaktike in potrebno pomoč. To naj bi bil nekaj organiziran oddelek po vzorcu reške industrijske pedagoške šole, torej oddelek za industrijsko pedagogiko. Skupnost želi prek vseh ustanov, ki se ukvarjajo z vzgojo in izobraževanjem, zagotoviti sistematično šolanje kadrov. Ti imajo sicer dobro teoretično znanje, manjka pa jim znanje iz pedagogike.

Skupnost strokovnih šol SRS bo še nadalje sodelovala pri dopolnjevanju samoupravnega sporazumevanja o delitvi

dohodkov in osebnih dohodkov ob upoštevanju specifičnosti pedagoškega in proizvodnega dela v tovrstnih strokovnih šolah, ki zajemajo šolanje za poklic in praktično delo.

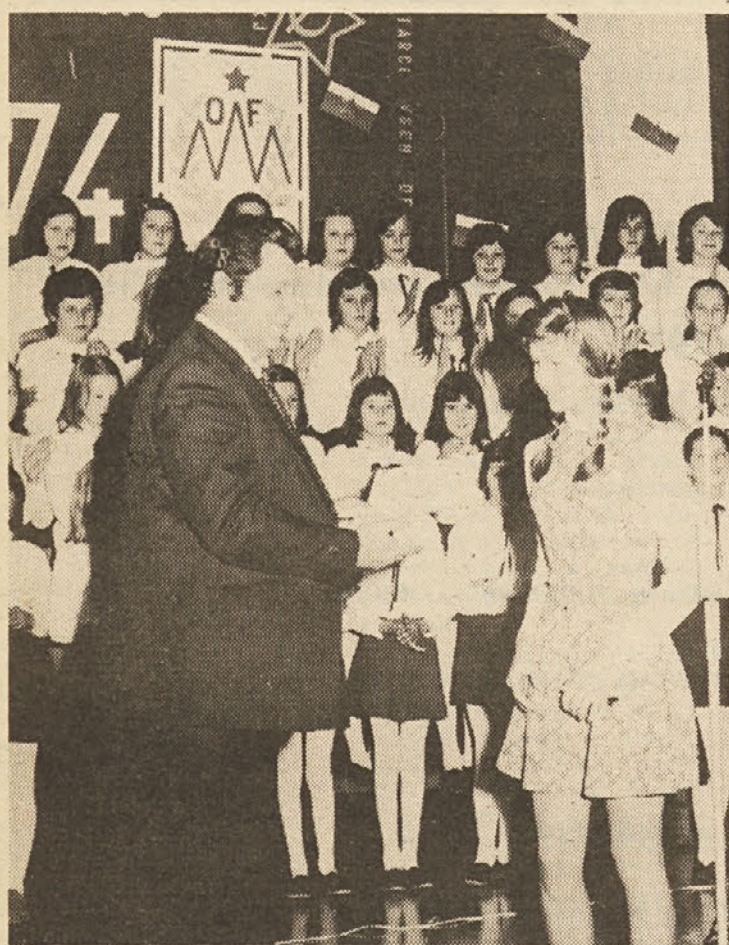
Sprejeli so tudi sklep, da bo skupnost pripravila konferenco delegatov, kjer bodo obravnavali problematiko o življenju in vlogi učencev poklicnih šol v samoupravnih organih, predvsem v razredni in šolski skupnosti ter o vlogi učencev-delegatov v šolskih svetih. Obravnavali bodo tudi sistem nagrajevanja učencev, ki je bil doslej zelo neenoten. Obstaja namreč nagrajevanje učencev v celoletnih poklicnih šolah in nagrajevanje v periodičnem sistemu šolanja. Kot smo zvedeli, nekateri obrtniki odrekajo učencem pravico do nagrade in tako izkoriščajo ceneno delovno silo. Skupnost si bo prizadevala izdelati študijo, po kateri naj bi izoblikovali sistem nagrajevanja, ki bi zajel temeljno nagrado in stimulatívni del.

Slišali smo, da imajo ponekod že sedaj tudi v periodičnem sistemu šolanja dokaj dobro izdelan sistem nagrajevanja, npr. Viator-delavnice v Ljubljani. Skupnost je še sprejela sklep, da bo okrepila sodelovanje s podobnimi skupnostmi v Sloveniji in oživila povezavo z Društvom industrijskih pedagogov v Sloveniji.

TEA DOMINKO

MEDNARODNA ŠOLA — TABOR

Od 19. do 21. aprila so potekali v Šibeniku, Primoštenu in Reki uvodni pogovori med predstavniki organizacijskega odbora in predstavniki raznih ustanov o organizaciji letošnje „Mednarodne šole-tabora“ v Primoštenu. Te šole se bo udeležilo 150 učencev in 30 učiteljev iz tistih razredov v Avstriji, Bolgariji, Italiji, Madžarski in Jugoslaviji, kjer je potekal triletni poskusni pouk mednarodnega jezika esperanto pod vodstvom univerze iz Budimpešte. Kot opazovalci se bodo te šole udeležili predstavniki komisij UNESCO, kulturno-prosvetnih ministrstev, šolskih oblasti, pedagoških ustanov, specializiranih organizacij itd. Mednarodna šola-tabor bo od 25. 6. 1974 do 3. 7. 1974, predvidoma pod pokroviteljstvom UNESCO.

Praznik dela – 1. maj so svečano proslavili tudi na osnovni šoli v Kočevju. V kulturnem programu so nastopili člani literarnega in dramskega krožka ter pevski zbor. Učenci 7. in 8. razreda so se pomerili v poznavanju zgodovine NOB v domačem kraju. Ob sklepu proslave je predsednik občinske zveze DPM Stane Jajtič podaril knjižne nagrade učencem za najboljši spis na temo „Moj kraj med NOB“. Foto: F. Brus

KOLEGOM V SLOVO

Marija Wirgler (1879–1974)

Pred nedavnim je v visoki starosti umrla prva akademsko izobrazena Slovenka, profesorica in mladinska pisateljica Marija Wirgler. Ko sem pred štirimi leti zbirala gradivo o zgodovini ženskega šolstva na Slovenskem, sem jo obiskala v modernem domu upokojencev v Ljubljani. Sprejela me je zelo ljubezno ter mi pripovedovala o svojem življenju, šolanju in službovanju, s posebno toplino pa se je spominjala svojih del za mladino.

Rojena je bila v Novem mestu, kjer je služboval njen oče. Bil je živinozdravnik, doma z Moravskega. Kmalu po njenem rojstvu so se preselili v Krško; tam je tudi obiskovala osnovno šolo. Šolanje je nadaljevala na uršulinski šoli, najprej v Škofji Loki, nato pa v Ljubljani, kjer je maturirala na učiteljski in napravila še poseben izpit iz francoščine.

Dve leti je učila pri uršulinkah v Ljubljani, nato pa odšla študirat v Gradec na filozofsko fakulteto. V Avstriji je namreč šele leta 1897 izšel razglas, po katerem so smele tudi ženske na filozofsko fakulteto, in sicer kot redne ali izredne slušateljice. Dekan fakultete je odločal, ali bodo prijaviteljko sprejeli kot redno slušateljico ali ne. Skupaj z Wirglerjevo sta isto leto študirali še dve dekleti. Leta 1905 je diplomirala iz matematike, prirodopisja in fizike ter bila še isto leto nameščena na višji mestni dekliški šoli v Ljubljani. Na tej šoli je učila vse do leta 1934 ter spremljala njeno preobrazbo najprej v dekliški licej, leta 1919 v mestno žensko realno gimnazijo. Tudi ko je bila upokojena, je še vedno učila. Poučevala je matematiko, prirodopis, francoščino, nemščino, leta 1933/34 pa je honorarno predavala „nauk o dostojnosti“. Nekaj let je bila tudi prefekta v internatu Mladika. Aktivno je sodelovala pri podmladku Rdečega križa in pri ženskem društvu Atena, ki se je ukvarjalo s telesno-kulturno, socialno in gledališko dejavnostjo.

O svojem pisateljevanju za mladino je povedala, da je dobila pobudo za delo že v prvih dveh letih službovanja. Kot pomožna učiteljica na uršulinski šoli je deklice poučevala ročnih del. Če so postale nemirne, jim je pripovedovala pravljice. Za psevdonom je izbrala dekliško ime svoje babice, ki je bila doma s Koroškega, in sicer Marija Jezernik. Leta 1927 sta izšli njeni prvi deli, in sicer Tri pravljice in O kresničku, ki je izgubil lučko. Zadnje je predelal in uglasbil Radovan Gobec in jo izdal pod naslovom Kresniček. Ta mladinska spevoigra je bila med najbolj priljubljenimi. Leta 1929 je izšla knjiga Medvedov godrnjavček, leto kasneje pa Princesa Iza, ki je izšla leta 1948 v češkem prevodu. Leta 1937 je skupaj z Veró Strmečki izdala slikanico Zajček – Bežek, zajček – Skok, naslednje leto pa je izšlo njeno najljubše delo Beli bratec, ki je leta 1952 doživel tudi drugo izdajo. Njeno zadnje delo so Vesele uganke, ki so izšle leta 1939.

TATJANA HOJAN

Ljubo Brovc

Akademski slikar in profesor likovne vzgoje na tolminski gimnaziji Ljubo Brovc je dopolnil šele 54 let, ko se je ves predan delu in poln načrtov za prihodnost v letošnjem marcu moral posloviti od življenja.

Doma je bil s Koritnice v Baški grapi. Že v osnovni šoli je bil odličen risar, a zaradi revščine si je sam moral služiti kruh kot gradbeni delavec. Z vpoklicem v italijansko vojsko leta 1940 pa se je zanj začela odisejaja, ki jo je doživelo toliko primorskih fantov. Na afriškem bojišču je prišel v angleško ujetništvo, z veliko težavo se mu je posrečilo priti v prekomorsko brigado, s katero je prek Barija prišel na Vis in od tam v pravkar osvobojeni Beograd. Na priporočilo slikarja Kuna se je še kot vojak lahko vpisal na beograjsko likovno akademijo; tako so se mu šele 26-letnemu uresničile mladostne sanje. Po demobilizaciji je končal študij na akademiji v Ljubljani in nastopil službo likovnega pedagoga v Postojni. Toda vlekle ga je v domače kraje. Leta 1951 je prišel v Tolmin,

Ob začetku sezone tekmovanj pod vodstvom DMFA Slovenije

Znanje se predstavi

Letošnjega 6. aprila so se zbrali dijaki srednjih šol Slovenije v starodavnem prelepem Ptuj in se pomerili v znanju matematike. To pa ni edini namen tovrstnih prireditev, ki jih že več let organizira Društvo matematikov, fizikov in astronomov v svoji sekciji za popularizacijo matematike, fizike in astronomije. Res je, da je mladina sama dala idejo za tovrstna tekmovanja: LM Slovenije je 1. 1950 organizirala v Ljubljani prvič tekmovanja srednješolcev v matematiki, ki se je ponovilo še naslednje leto. Društvo pri teh tekmovanjih še ni sodelovalo. Idejo so po nekajletnem presledku oživili leta 1957 člani društva s tem, da so pripravili v Ljubljani tečaj za srednješolce – ljubitelje matematike (251 udeležencev). V naslednjem letu pa smo že tekmovali v okviru društva, od leta 1964 dalje pa tudi iz fizike in reševanju fizikalnih nalog. Sekcija za popularizacijo in dvig pouka si je zadajala vedno nove in pestrejšje naloge. Vsako leto je tekmovalo več dijakov. Iz Ljubljane smo prestavili tekmovanja v druge kraje Slovenije zato, da bi pridobili za sodelovanje čim širši krog ljudi – dijakov pa tudi učiteljev in jih seznanili s koristnostjo delovanja društva. Tako so bila doslej republiška tekmovanja že v Celju, Kopru (v matematiki), ter Mariboru, Novi Gorici in Velenju (v fi-

ziki). Povsod so bila tekmovanja vzorno organizirana. Gostitelji – domači učitelji in tudi učenci so pripomogli, da so se tekmovalci počutili udobno – razkazali so jim krajevne znamenitosti in ker so morali nekateri zaradi oddaljenosti v krajih tekmovanja prenočevati, so se lahko med seboj tudi bolj spoznali.

Poleg dela s srednješolci je DMFA postalo tudi soorganizator osnovnošolskih republiških tekmovanj za Vegova priznanja, ki so domena zavoda za šolstvo SRS. Ta tekmovanja so postala v zadnjem času še posebno zanimiva, saj so izbirna tekmovanja na posameznih šolah. Najbolje uvrščene tekmovalce pošljejo učitelji na občinska tekmovanja, kjer rešujejo iste naloge učenci iz različnih šol (primerjava metod pouka na posameznih šolah). Najboljši se potem zberejo na republiških tekmovanjih (v različnih mestih sočasno rešujejo naloge, izbrane in razmnožene dan prej). V komisiji za izbor sodelujejo člani društva iz različnih krajev Slovenije.

Najboljši tekmovalci na republiških, tako srednješolskih kot osnovnošolskih tekmovanjih gredo vsako leto na zvezna tekmovanja, ki so bila doslej vsa v Beogradu, razen fizikalnih, ki so zadnja štiri leta v Sloveniji. Letos bo tako tekmovanje v Kranju.

Da je raven znanja naših dijakov dostojna, dokazujejo zlasti uspehi na zveznih tekmovanjih, saj dosežejo naši največ točk.

In koristnost takih tekmovanj? Za mladince je pomembno, da lahko pokaže svoje znanje tudi v širšem krogu – naj bo to telesna zmogljivost (športna dejavnost) ali kakšna druga (glasba, literatura, znanje jezikov). Zato se bo društvo matematikov, fizikov in astronomov vedno potrudilo, da bodo tisti, ki sta jim matematika in fizika v zabavo in veselje, tudi prišli na svoj račun. Razumljivo je, da vsak na tekmovanjih ne uspe, s tem pa še ni rečeno, da tekmovanja niso potrebna.

Nagrade, ki jih prejmejo učenci, so v osnovni šoli Vegova priznanja in značke, zmagovalci na republiških in zveznih tekmovanjih pa dobe knjige in učne pripomočke. Društvo skrbi, da so merila pri ocenjevanjih enotna za pripravo za tekmovanja v zveznem merilu, za primerno spremstvo in podobne tehnično programske storitve. Večino dela opravijo člani društva brezplačno, saj zadošča denar, ki ga dobimo v te namene, komaj za tehnično pripravo in izvedbo tekmovanj. V Sloveniji imamo še razmeroma malo matematične literature; za to, da se bo stanje izboljšalo, skrbi sekcija za tisk. Takoj po osvoboditvi je le kakšna brošura na slabem papirju prinesla prve domače poizkuse zunajšolske matematike. Danes izdaja društvo svoje strokovno glasilo Obzornik (od leta 1951, ko je izšla 1. številka), ki prinaša članke o novostih na področju matematike, fizike in astronomije, seznanja člane z dejavnostmi posameznih sekcij in podobno. Od leta 1959, ko je izšla I. knjiga pri naši zbirki „Sigma“, je izšlo v tej zbirki že 24 poljudno strokovnih knjig, od katerih so nekatere doživele že več izdaj, mnoge pa so razprodane – znak, kako pomembna je tovrstna dejavnost društva.

Od lanskega šolskega leta izdaja društvo list „Presek“, namenjen učencem višjih razredov osnovnih in nižjih razredov srednjih šol. Veliko število naročnikov kaže, da si otroci želijo tudi v prostem času matematičnega in fizikalnega berila. Kakšna bo prihodnost tega tako težko pričakovane lista, je odvisno od učiteljev. Poleg teh zbir in revij izdaja komisija za tisk še zbirko „Matematika“, v sodelovanju z Inštitutom za matematiko, fiziko in mehaniko pri ljubljanski univerzi. Prva knjiga je izšla leta 1966 (doslej so izšle 3 knjige). Tako spodbujamo svoje člane k pisanju, bodisi poljudnoznanstvenih, bodisi priročno – matematično – fizikalnih knjig in vseh vrst učbenikov.

To je del dejavnosti društva, tisti del, za katerega javnost vse premalo zve. Večina naših članov za vso to prizadevnost ni dobila nikakršnih nagrad in priznanj, če izvemamo nekaj skromnih nagrad, ki jih je nekaterim podelilo društvo samo. Najlepa nagrada učitelju je še vedno lep uspeh njegovih učencev pri študiju na univerzah.

B. KOLENKO,
tajnica DMFA

Brežice:

Vedno več bralcev

V prvih treh mesecih letošnjega leta je obiskalo matično knjižnico v Brežicah kar 3.200 obiskovalcev. Izposodili so si nekaj več kot 6.700 knjig. Med številnimi obiskovalci knjižnice je vedno več mladih bralcev, predvsem osnovnošolcev, vajencev in dijakov.

Brežiška knjižnica dobiva prav sedaj tudi novo podobo. Novi čitalniški prostori in pionirski oddelek pa bodo nedvomno privabili še več ljubiteljev knjig.

Ena od naših šol ob italijanski meji

Šola v Hrvatinih nad Koprom (ali nad Trstom, gledano z druge strani) šteje s podružnico Kolombanom (prvi trije razredi) 352 otrok in 18 učiteljev. Skoro vsako leto razpišejo delovna mesta za tri do štiri učitelje. Učitelji pridejo, pogledajo – kraj je starinsko lep z očarljivim razgledom na tržaški in koprski zaliv tja do Pirana – zvedo, da stanovanj ni in zato odidejo. Učitelji na šoli so preobremenjeni; učne predmete poučujejo, kakor pač zmorejo, saj ni vsak za vse kvalificiran. Mar naj ukinejo telesno vzgojo, če ni telovadnice? Kaj naj store z otroki, ki so na cesti ves preostali čas, kar niso pri pouku? Za podaljšano bivanje ni niti prostorov, niti denarja, niti učiteljev. Kakšna je šola, je vseeno, ali opisujem ali ne – saj od lepote hodnikov in klopi ni vselej odvisno znanje otrok! Od zasedbe učiteljskih mest pa je.

Kdo bi mogel počitati, da učiteljski zbor z ravnateljem Brankom Bratožem na čelu ne skrbi dovolj za rešitev teh zadev?

„Angažirali smo vse dejavnike: starše, krajevno skupnost, občino pa še temeljne izobraževalne skupnosti. Dobili smo vselej samo lepe besede,“ je dejal ravnatelj minuli teden. Iz lepih besed pa se ne da narediti niti toliko kot iz kraškega kamna – če tega umetelno zložiš in zamažeš, dobiš vsaj stajo za osliča. „Zdaj poskušajo s samopripravo – pa je malo upanja, da ga bodo izglasovali. Prebivalstvo – tisto stalno – ni premožno; velika večina pa se zelo hitro menja. Sem prihajajo delavske družine (z otroki) iz drugih republik in drugih držav. Ostanjejo nekaj let – in odidejo.

Ta čas hodijo otroci v šolo. Stanovanj za učitelje pa ni!

Ne manjka zazidljivega prostora; tudi turističnih sobic in hišic ne. A od česa bo učitelj živel, če bo vse leto stanoval kot turist ob našem Jadranu?

Učitelji in učenci so izjemno prizadeti tudi pri zunajšolskih dejavnostih: imajo številne literarni krožek (izdajajo „Stežice“), planinski, vrtnarski in likovni krožek. Tu se vzgajajo otroci, ki se v svojem vsakdanjem življenju sočasno trudijo s tremi jeziki: srbohrvaškimi in italijanskimi doma, v šoli pa s slovenskim, ali celo madžarskim in srbohrvaškim doma; no možnosti je toliko, kolikor jih je v naši delovni migraciji. Na šoli je še italijanski razred s štirimi učenci in učiteljico, spodaj v dolini (Hrvatini so namreč na griču) pa zdaj na tržaški zdaj na koprski strani vojaške veje. Italijanski avtomobili in v njih gospodinje, ki prihajajo sem nakupovat. Sredi vsega tega pa naši učitelji, ki se (v resnici) selijo tudi trikrat v enem letu iz hiše v hišo, poučujejo s skromnimi učnimi pripomočki, a s trdnostjo povezani s temi bistrimi, begajoče nemirnimi otroki.

Daleč od šole je tudi dvorana, v njej oder in na odru ob šolskih slovesnostih Zvonko poje primorski otrok:

„Čprav sem majhen, to že znam, da domovino rad imam... Čprav sem majhen, to že vem, da zapustiti je ne smem.“

Le kdo sliši tece od otroka – razen njegovih sošolcev in učiteljev? Kosovelov obraz na bralnih značkah je ozek in briedek.

NEŽA MAURER

kjer je do smrti požrtovalno delal na številnih področjih.

Poučeval je likovno vzgojo na učiteljski, kasneje na gimnaziji pa še tehnično vzgojo, za katero je imel tudi veliko veselja, saj izvira iz rodu znanih samoukov v Baški grapi. Na šoli je zasnoval in izdelal vse kulise za predstave dramskega krožka, bil pa je tudi spreten masker. Poleg redne zaposlitve je bil mnogo let upravnik dijaškega doma. Risal je osnutke za značke, spominska obeležja in spomenike NOV po vsej Tolminski. Seveda mu je jemalo vse to preveč časa za tisto najbolj osebno in najlepše: za umetniško ustvarjanje v oljni tehniki. Pred desetimi leti je pripravil samostojno razstavo v avli gledališča in se predstavil kot intimen krajinar z motivi starega Tolmina, njegove slikovite okolice in rodne Baške grape.

Usodnega dne je še ves dopoldan normalno poučeval, potem pa se je zgrudil; zadela ga je srčna kap. Ležal je sredi cvetja na mrtvaškem odru na svoji šoli, na steni zraven pa je viselo njegovo zadnje delo: čudovita podoba Nemskega Ruta v žarečih jesenskih barvah. Kljub slabemu vremenu ga je na tolminsko pokopališče spremila velika množica ljudi, njegovi dijaki pa so mu s cvetjem zasuli grob. Mi, ki smo dolga leta živeli in delali z njim skupaj, skoraj ne moremo verjeti, da smo ga izgubili. Živel bo le še v svojih umetniških delih, v spominu in ljubezni svojih domačih in v srcih svojih dijakov, ki se jim je razdal do zadnjega diha.

Prof. JANEZ DOLENC

V letu 1973

Umrli so naši tovariši:

1. Adlešič Vera, Ljubljana;
2. Alič Franc, Ptuj;
3. Bajec-Vadnalj Poldi, Ljubljana;
4. Bensa Andrej, Ljubljana;
5. Bregant-Majcen Pavla, Zgornje Poljčane;
6. Brodnik Anton, Ljubljana;
7. Cerar Marija, Ljubljana;
8. Cimerman Radmila, Ljubljana;
9. Ferjan Gustav, Idrija;
10. Gabersček Ivan, Rače pri Mariboru;
11. Gosak Jožef, Loče;
12. Grafenauer Ljudmila, Ljubljana;
13. Grafenauer Ludvik, Fram pri Mariboru;
14. Gregorič Angela, Ljubljana;
15. Jeraj Ruža, Ljubljana;
16. Jurčec Ivan, Novo mesto;
17. Kalin Ivanka, Ljubljana;
18. Kneisel Vida, Ljubljana;
19. Kolenc Alojzij, Zagorje ob Savi;
20. Kovač Leopold, Ljubljana;
21. Kropivnik inž. Franc, Maribor;
22. Levstik Jela, Maribor;
23. Malenšek Jože, Maribor;
24. Marn inž. Karel, Novo mesto;
25. Mauer Vrežec Vida, Ljubljana;
26. Miklič Julija, Ljubljana;
27. Mlinšek Franc, Velenje;
28. Močnik Peter, Maribor;
29. Mrvar Franc, Žužemberk;
30. Munda Ivana, Ljubljana;
31. Napotnik Nežika, Celje;
32. Novak Alberta, Ljubljana;
33. Oblak Anton, Ljubljana;
34. Osana Hermina, Ljubljana;
35. Palme Marija, Ljubljana;
36. Periša Felicita, Koper (Semedela);
37. Pipan Marija, Gorenja vas nad Škofjo Loko;
38. Pirnat Viktor, Ljubljana;
39. Pivec-Stele dr. Melita, Ljubljana;
40. Potočnik Pavla, Kamnik;
41. Prosen Milica, Ljubljana;
42. Rant Marija, Celje;
43. Repovš Ivan, Ljubljana;
44. Rupel Nataša, Ljubljana;
45. Rupnik Marija, Ljubljana;
46. Sawicki Oton, Ruše;
47. Skubic Lucija, Ljubljana;
48. Strašek Ivanka, Šmarje pri Jelšah;
49. Svobljak Marija, Dob pri Domžalah;
50. Šinigroj Marica, Vojnik;
51. Škrinjcar Alojzij, Ljubljana;
52. Špendal Anica, Maribor;
53. Štravs Ivana, Dol. Logatec;
54. Štravs Milan, Celje;
55. Šubič Ana, Ljubljana;
56. Sušteršič Ana, Ljubljana;
57. Tušak Franc, Ljubljana;
58. Vanič Janko, Ljubljana;
59. Vremec Nevenka, Ljubljana;
60. Završan Franciska, Ljubljana;
61. Zorman Marija, Zagorje ob Savi;
62. Žmavc Franja, Ljubljana.

Samopomoč prosvetnih in znanstvenih delavcev Slovenije

RADIO IN ŠOLA

Prišlo je pisemce

Te dni se nam je iz švedskega mesta Koeping oglasila tudi tovarišica Terezija Hlepova. V tem kraju uči naše otroke. V zadnjem pismu nam je sporočila marsikaj zanimivega o naših otrocih in njihovem delu na Švedskem. Preberimo nekaj odstavkov iz pisma:

„Sedaj smo zelo zaposleni,“ piše tovarišica Hlepova, „ker se pripravljamo na proslavo materskega dne, ki bo združena s sklepno proslavo in sprejemom učencev v pionirsko organizacijo. Hkrati bodo učenci tekmovali v znanju učne snovi. Sedaj nas najbolj mučijo vaje. Nimamo svojega prostora. V šoli med poukom ne moremo imeti vaj z učenci, po pouku pa ne smemo vaditi. Tako „vandramo“ od ene družine k drugi in vadimo. To mi vzame veliko časa, pa bo že šlo. Tudi otroci imajo s tem veselje. Radovedni so, kako bodo postali pionirji. — Pošiljam vam tudi nekaj otroških spisov. Otroci radi pišejo, čeprav pišejo kakšen spis tudi po trikrat. — Rada bi vas vprašala še to, kje bi se lahko pozanimala za film o Kekcu. Tako rada bi ga pokazala otrokom!“

To je le nekaj odlomkov iz pisma tovarišice Hlepove, v katerem se nam tudi zahvaljuje za nekaj knjig, ki jih je poslala naša mladinska radijska redakcija. Pravi, da jim bodo knjige prišle prav, posebno zdaj proti koncu šolskega leta, ko si bodo lahko privoščili malo več zabavnega branja. Kot ste lahko

sami prebrali, bi radi otroci na Švedskem videli film o Kekcu. Morda bi kdo izmed bralcev lahko svetoval, kako bi jim lahko izpolnili to željo.

Kot smo že omenili, je tovarišica Hlepova priložila svojemu pismu tudi nekaj otroških spisov. Tako opisuje Jože Meglič, ki obiskuje 2. razred, svojega očeta:

„Moj oče je doma iz Mlač blizu Loč. Na Švedskem je že devet let. Ime mu je Jože. Dela v tovarni avtomobilov „Volvo“ v Koepingu. Je strojnik. Dela v izmenah. En teden dela od pol šestih do dveh popoldan, drugi teden pa od dveh popoldne do enajstih zvečer. Tudi mama dela v „Volvo“, ima enak delovni čas, samo da dela v nasprotni izmeni. Tako čez teden nista nikoli skupaj doma. Veselimo se sobote in nedelje, ko sta oba doma. Nekateri delavci delajo samo podnevi, to je od sedmih zjutraj do štirih popoldan. Nekateri pa delajo samo ponoči od desetih zvečer do šestih zjutraj. — Moj oče je priden tudi doma. Živimo na deželi, kjer imamo nekaj zemlje. Oče pridno dela na njivi in okrog hiše. Ob praznikih nas zapelje kam k jezeru, kjer lovimo ribe in se kopamo. Želim mu, da bi bil zdrav in da bi še naprej tako pridno skrbel za nas.“

Zvonko Breznik iz 3. razreda pa pravi, da nam bo sporočil nekaj o švedski hrani. Takole piše:

„Napisal vam bom nekaj o tem, kaj Švedi radi jedo. Na Švedskem je zelo razvit ribolov. Švedska ima veliko jezer, lepe gorske reke in velik del morja. Tu je znana ljudska jed „sil“. To je ribja solata. To so surove

Marjan Bestjak, iz 4. razreda pa piše o ljudskih običajih na Švedskem:

„Švedi praznujejo veliko praznikov, največ cerkvenih. Najbolj se veselijo praznika, ki se imenuje „midsomar“, po na-

In tu naj se vam predstavijo naši šolarji iz Stockholma, nižji oddelek — v razredu sobotne slovenske šole. Od leve: Bojan Kožuh, Marijan Vodovnik, Anka Radosavljevič, zadaj Robert Mlakar, zraven Ankice Robert Popek, Lilijana Radosavljevič, Bojan Mezner. Spredej Marko Zima in najmlajša v razredu Petra Popek (7 let).

ribe, ki so vložene v sladek kis in čebulo. Tudi jaz imam rad to solato. — Švedi pojedjo veliko krompirja. Pri vsakem večjem obroku je krompir. Dajejo ga celo h klobasam. Na splošno imajo radi sladko hrano. Ne marajo nič kislega. Popijejo veliko kave in čaja. Alkohol je mladim ljudem prepovedan. Gostilne tu ni. V hotelih ne dobite same alkoholne pijače, ampak morate naročiti tudi hrano.“

se „sredina poletja“. To je 22. junija. Takrat je dan najdaljši, noč pa najkrajša. Tega dneva se najbolj veselijo. Za ta dan pravijo zabave in to najraje ob jezerih. Tam postavijo dva kola v obliki križa, ki ga okrasijo z zelenjem in cvetjem. Popoldan se zbere mnogo ljudi in plešejo okoli tega stebra. Prostor okrasijo z brezovimi vejami. Breza je švedsko narodno drevo.“

Tovarišici Hlepovi in vsem našim mladim prijateljem iz

Koepinga se prav lepo zahvaljujemo za pisemca in vse lepo, kar so nam sporočili. Prosim vse druge, tako Slavka Ariha, Angelco Meglič, Janka Megliča, naj nam oprostijo, ker nismo

njihovih pisem objavili v časniku Prosvetni delavec. Objavljena bodo po radiju in upamo, da jih bodo slišali vsaj nekateri svojci v domovini.

B. Š.

Dobro jutro, otroci!

K poslušanju današnje knjižne ocene bi rada povabila predvsem vse deklice, ki niso več deklice pa tudi dekleta še ne in jih zanima sto drobnih vsakdajšnjih stvari, predvsem pa rade prisluhnejo sebi in svojemu doživljanju.

Take črtice o deklicah v puberteti boste našle v zadnji zbirki knjižnice Sinji galeb. Naslov knjige je „Popki“, napisala pa jo je Breda Smolnikar. V knjigi je zbranih 19 črtic, pisane so v prvi osebi, vsaka pa opisuje drobno doživetje, na primer: klepet po šoli, šolski zdravniški pregled, prvo ljubezen, Fanikin rojstni dan, kako si je Zdenka porezala trepalnice, da bi ji zrastle lepše in daljše, mamina spominska knjiga, srečanje s starim prijateljem in spoznanje, da je že odrasla, ker bi se ne mogla več tako igrati in pestovati kot nekoč in druga drobna doživetja. Knjiga je avtobiografska, to pomeni, da je pisateljica napisala svoja doživetja. Ta so ob enem vsakdanja in jih doživlja vsaka izmed vas, zato se vam bo zdelo ob branju knjige najbolj čudovito to, da prebirate črtice o sebi. Navadno je tako: če nas knjiga pritegne, potem poiščemo še katero knjigo istega avtorja. Da bi vam olajšala iskanje, naj povem, da je Breda Smolnikarjeva poleg te napisala še dve. Prva je izšla leta 1963, njen naslov pa je „Otročki, življenje teče dalje“, druga, ki je

izšla leta 1967 pa ima naslov „Mali mozaik imen“.

Pisateljica Breda Smolnikar je otroška leta preživela v Depali vasi pri Domžalah in spomini v „Popkih“ so vezani prav na to okolico.

Za konec pa še odlomek iz „Popkov“:

„V sobo so nas klicali po štiri hkrati. Srce mi je močno utripalo. Sleči se do golega! Še pred mamom se nisem hotela, zdaj pa me bodo videle tri deklice, sestra in še zdravnik. Na srečo pa je bil vsaj zdravnik star kot zemlja. V moji skupini smo bile Jurčkova Johana, Mesarjeva Meta, Suštarjeva Zdena in jaz. Ko nas je sestra poklicala, nam je naročila, da se moramo sleči. Ob steni so stali štirje stoli.“

Začeli smo odlagati obleke. Skrivaj sem pogledovala druge tri. Zdena se je slačila, ne da bi bila kam pogledala. Pač pa sta Johana in Meta svigali s pogledi na desno in levo. Nazadnje sem ostala v sami srajčki. Tudi druge tri se niso slačile naprej. Srce mi je močno bilo. „Dajmo no, slecite se! Vse dol, pa hitro!“ nas je priganjala sestra...“

M. S.

ARMADA SMO VSI

Ob vsakem trenutku

Nosilci oblasti v naši zahodni sosedbi so popustili vajeti. Desni skrajneži so to izkoristili in se lotili slovenske šole pri Sv. Ivanu pri Trstu. Prvič so storili nekaj podobnega pred leti, a so imeli smolo. Bomba ni eksplodirala. Drugič se jim je posrečilo. Ker ni bilo nikogar v poslopu, tudi ni bilo žrtev. Policija je začela preiskovati. Našla ni ničesar. Morda se ji bo posrečilo odkriti krivce ali pa tudi ne. Proti atentatu je nastopila celo italijanska vlada. Tista ustanova torej, ki se ni ustavila pred zahtevami po delih jugoslovanskega ozemlja. Vsaj upamo lahko, da ji zdaj ni vseeno, kaj se dogaja v njeni „demokratični“ Italiji. Že zaradi mednarodne javnosti ji ne more biti vseeno. In navsezadnje — tudi na znotraj ne, kajti prav nič prijetno ne more biti, če se posamezne politične skupine uveljavljajo z bombnimi atentati, usmerjenimi predvsem na nedolžno prebivalstvo. V tem primeru gre še za nekaj hujšega. Med žrtvami bi bili tudi otroci. Torej zares nedolžne žrtve. Pasti bi morale, ker fašističnemu pohlepu noče biti ustrezno. Pasti, ker resnično demokratična italijanska javnost ne dovoli novim črnosrajčnikom (pravzaprav niti niso povsem novi, saj je marsikateri izmed njih pripadal črni desnici v času, ko je imela vso oblast v rokah), da bi zločin spet postal vsakodnevna družbena praksa. In tisti, ki samo po naključju niso postali morilci otrok, si lahko privoščijo skrivanje pod plaščem „demokracije“! Seveda, demokracijo si razlagajo po svoje. O tem govore bogate izkušnje iz preteklosti. Izkoristiti resnično demokracijo za prihod na oblast, nato pa

zadušiti vsako najmanjšo svobodomiselnost. Upajmo, da italijanska vlada to ve, da torej ne bo dopuščala razraščanja že davno obsojene miselnosti, zaradi katere je do konca druge svetovne vojne in še po njej umrlo okrog petdeset milijonov ljudi. Upamo lahko tudi, da bo novi fašistični prerok Giorgio Almirante poklican na odgovornost zaradi žaljivk, ki jih je v neposredni bližini jugoslovansko-italijanske meje izrekel na račun slovenskega naroda. Je pa demokratični Trst 1. maja manifestiral. Tudi za sožitje med narodoma, ki živita na istih tleh, za mir, zoper fašizem in njegove metode.

DELO IN PRIPRAVLJENOST

Tovariš Tito je nekoč dejal: „Delajmo, kot da bo sto let mir in bodimo pripravljani, kot da bo jutri vojna.“ In delali smo ter bili pripravljani. Zato smo v izgradnji domovine naredili neverjetno veliko. To velja tako za materialni temelj družbe kot za družbeno nadgradnjo. Niti za trenutek se nismo ustavili. Gradimo naprej — in še naprej smo pripravljani. Ob mednarodnem političnem razvoju smo spoznali, da moramo biti pripravljani. Zato smo se odločili, da postanemo vsi branilci domovine. V vsakdanjem življenju smo uvedli splošni ljudski odpor kot naš poseben, najbolj ustrezen obrambni sistem ob najtesnejšem sodelovanju z Jugoslovansko ljudsko armado. Pri tem smo ostali ves čas zvesti svojim načelom: smo za mir med državami, za sožitje med narodi.

Pripravljani smo vsi. Tudi mladina in drugi prebivalci na območju občinske skupščine

Radovljica. Odšli smo tja in se na konferenci Zveze mladine pozanimali, kako je z obrambnim usposabljanjem. Zvedeli smo, da je sodelovanje med mladimi civilisti in vojniki iz kasarne v Bohinjski Beli vzorno. Vojaki sprejemajo učence osnovnih šol v svojem začasnem bivališču. Za popolno seznanja-

Tudi dekleta spoznavajo orožje

nje mladih ljudi z njihovim življenjem seveda to ne zadošča, posebno če imamo v mislih šolanje prihodnjih vojaških strokovnjakov. Zato bodo jeni sprejeli na obisk gimnazijce z Jesenic, čeprav spadajo ti dijaki po kraju šolanja v drugo občino. V radovljiški občini ni gimnazij, v jeseniški ni vojašnic. V vojašnico bodo prišla tudi bolj odrasla dekleta, kar bo srečanje popestrilo, fantje — gimnazijci pa bodo od blizu videli vojaško življenje in se morda potem laže odločili za poklic v armadi.

Obiskovalci vojašnice si ogledajo vojaške vaje, seznanijo se z orožjem. Spoznavajo življenje vojakov v prostem času, ki

imajo za to na voljo dobro urejen klub. V njem se fantje v uniformah, ki imajo aktivno radi glasbo, lahko predajajo svojemu konjičku, poskrbljeno je za delovanje na drugih kulturnih področjih ter za moralno-politično vzgojo vojakov. Klub je odprt popoldne in tedaj lahko — ne da bi poprej

obvestili vodstvo o svojem prihodu — pridejo vanj mladinci, ki neposredno sodelujejo z občinsko konferenco Zveze mladine. Ob prizadevanem uveljavljanju vojakov na kulturnem področju je omogočeno trdno kulturno sodelovanje med njimi in mladimi civilisti. Zato lahko na različnih praznovah nastopajo skupaj. Med oblikami, prek katerih se mladina radovljiške občine seznanja z življenjem vojakov, je tudi potujoča razstava fotografij, ki bo obiskala vse osnovne šole.

Če je sodelovanje vojakov in civilistov močno že na kulturnem, je razumljivo, da je toliko večje na športnem. V mesecu mladosti je predvidena vrsta

športnih prireditev, v katerih bodo sodelovali vojniki iz Bohinjske Bele in tisti iz radovljiške enote. 24. maja bo tek po ulicah Radovljice, ki postaja tradicionalna prireditev (letos bo tretjič). Gre za množično manifestacijo, v kateri lahko sodeluje vsaka organizacija. Za moške sta predvidena dva teka, v obeh bodo sodelovali vojniki.

POKAŽI, KAJ ZNAŠ!

Kot smo na tej strani Prosvetnega delavca že večkrat poudarili, so pri izvajanju koncepta splošnega ljudskega odpora izredno pomembni pohodi. Ponavadi se jih udeležujejo tudi vojniki. Zadnji pohod v radovljiški občini je bil 27. aprila na območju Kroke, organizirali pa so ga v čast obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda, in sicer z imenom „Od spomenika do spomenika“. Vojaki so med pohodom poskrbeli za prehrano mladih navdušencev. Na startu je bilo 36 ekip, vsaka je štela po tri člane — med njimi je bilo vsaj eno dekle. Udeleženci pohoda so opravljali naloge iz orientacije ter reševali test iz zgodovine narodnoosvobodilnega boja. Pokazali so, kaj znajo iz prve pomoči in kako streljajo z račno puško. Ekipe so prijavili mladinski aktivni, vojniki, planinci in taborniki. Vojaki so nastopali seveda le s svojimi predstavniki brez deklet. Na cilj je prišlo 34 skupin. Tehnični podatki tekmovalne proge pohoda so bile: bilo je šest nadzornih mest, ki so jih morali tekmovalci poiskati po vrsten redu, račna dolžina je znašala 12.000 m, višinska razlika 310 m, vse je bilo treba prehoditi v dveh urah in pol, kar je planinska hitrost hoje. Končni rezultati so bili ocenjeni na podlagi točk, ki so bile vnaprej določene. Če ekipa na primer ni našla samo enega nadzornega mesta, je bila prikrajšana za precej ocenjevalnih točk.

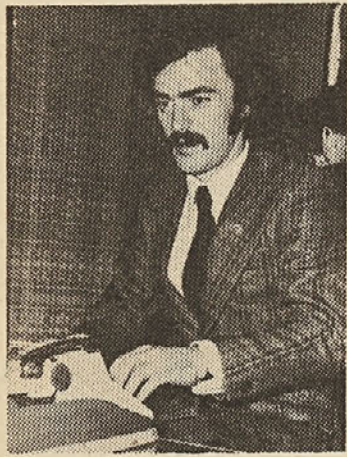
V mesecu mladosti se bodo mladinci radovljiške občine udeležili še drugih družbenopolitičnih pomembnih manifestacij, ki bodisi posredno ali neposredno utrjujejo njihovo

domoljubno zavest in s tem obrambno sposobnost domovine. Vključili se bodo v prireditve akcije „Po poteh partizanske Ljubljane“ in sprejeli Titovo štafeto, ki bo v občini Radovljica 11. maja. Štiri dni kasneje poteče rok za oddajo literarnih prispevkov na temi „Kaj pričakujemo, ko vstopamo v Zvezo mladine Jugoslavije“ in „Med vojniki“, ki je namenjena razmišljanju o vojaških poklicih ter življenju v vojašnicah. 15. maja je določila občinska konferenca Zveze mladine kot zadnji rok tudi za dva likovna natečaja. Naslov prvega: „Mladi ob delu“ — in drugega „Mladi, vključujemo se v obrambne priprave“. Priznanja za najboljša dela bodo podelili na Bledu na proslavi dneva mladosti 25. maja. V počastitev dneva mladosti so v občini pripravili tudi kviz na temo „Aktualni družbenopolitični dogodki v letošnjem letu“, na katerem bodo tekmovalci odgovarjali na vprašanja o kongresih ZK v posameznih republikah, o volitvah, sprejemanju nove ustave pa o neuvrščenosti, o mednarodnem položaju, o odnosih s sosedi itd. Zadnjega maja in prvega junija se bo okrog sto mladih občanov Radovljice udeležilo osrednje proslave ob petdesetletnici zloma ORJUNE v Trbovljah. V juliju bodo pripravili vsakoletni dvodnevni pohod po poteh Cankarjevega bataljona. Sodelovale bodo vse organizacije, ki združujejo mlade, med njimi bodo močne vojaške ekipe.

Mladina občine Radovljica se torej pripravlja. Živi in dela kot da bo sto let mir, hkrati pa je budna kot da bo jutri vojna. Radovljičani pa niso sami. Tako kot oni se pripravlja vsa slovenska in jugoslovanska mladina. Ne v militarističnem duhu, kajti pri nas nihče ne mara vojne. Pripravlja se na obrambo pred tistim, ki bi si drznil prestopiti meje naše domovine. Sprejela ga bo taktično pripravljena in ob moralni moči, podobni tisti, ki je bila značilna za borce narodnoosvobodilnega boja. Saj to je njen prvenstveni moralni vir.

J. H.

pod reflektorjem

PIŠE: SILVO TERŠEK

kakor tapete. „Moje življenje so.“ pravi in mi ponudi stol. „Brez knjige, vsaj najbolj drobne, ne morem na pot!“ Od nekd se sliši otroški klepet. Na tla pade pločevinasta posoda. Ženski „psss“ se skotali po preprogi in spet sva sama v poltemi.

Otroške želje so se skozi puberteto pretočile v zrelostno odločitev: postal bom umetnik ali umetnostni zgodovinar. Družina arheologov je družina popotnikov. Sarajevo, Beograd, Ljubljana... Pot ga je pripeljala do diplome. Minilo je sedem let in življenje je nadaljevalo tam, kjer se je nekoč oddahnil. Bilo je pač obdobje, ko se je moral odločiti za študij ali poklic svobodnega umetnika. Z umetnostjo se je začel ukvarjati že v gimnazijskih letih. Že takrat se je lahko pohvalil s samostojno razstavo. Umetnostna zgodovina in umetnost ne potujeta z roko v roki. Toda poklic profesorja umetnostne zgodovine zahteva celostno poznavanje tovrstne snovi. Koristno je poznati „čisto“ umetnost, tehnološko stran slikarstva, grafike, skulpture, arhitekture... Omenjeno zahteva tudi eksperimentalni poizkus. Josip Korošec se je začel ponovno ukvarjati z likovno umetnostjo. Ob njej je sproščal lastna umetniška nagivenja in brez dvoma precejšnje sposobnosti. Lahko bi se pohvalil s kopico umetniških uspehov.

Živi za svoje delo kakor živi noč za dan. Mlad je in z mladimi mu ni težko živeti. In če ga vprašaš, če so med njimi takšni, ki so „skregani“ z umetnostjo?

„Mlad človek bi ne smel biti z ničemer skregan; z ničemer kar je pozitivno, kar je nujno in je sestavni del razvoja in življenja. Brez dvoma mlad človek samemu sebi ne sme dovoliti, da bi bil proti pozitivnemu razvoju, proti napredku in življenju. Nisem še srečal ljudi, ki bi bili „a priori“ proti umetnosti. Spoznal sem precej takih, ki so kazali do umetnosti minimalno zanimanje. Tukaj naletim na svoja hotenja, na prosvetarsko dolžnost: zbuditi

v mladem človeku večje zanimanje za zdravo umetnost...“

Na gimnaziji v Šentvidu pri Ljubljani poučuje estetsko vzgojo, pravzaprav umetnostno zgodovino z estetskim uvodom. „Estetika je nekaj drugega kot umetnostna zgodovina; zgodovina glasbe, literature... Estetika zasleduje zgodovinski razvoj določene veje umetnosti. Torej naslov predmeta, ki ga poučujem v gimnaziji, popolnoma ne ustreza.

Gimnazija naj bi omogočila mlademu človeku kar najširšo vzgojo, naj bi razvila splošno izobrazbenega človeka. Prav umetnostna zgodovina pa daje omenjeni vzgoji precejšnje širino. Omogoča, da postane mlad človek — kulturen. Pogosto je človek, ki živi v mestih in je pretrgal vez s strogimi etnološkimi in etnografskimi tradicijami podeželja, s te plati popolnoma osiromašen. Prosvetni delavci se srečujemo s

problemom: kako doseči, da bo mlad človek spoznal, da mu je to znanje potrebno. Postajamo suhoparna potrošniška družba, ki vse bolj odriva osnovne človeške lastnosti. Ljudje se največkrat zadovoljujejo s popolnoma cenjenimi (kičastimi!) stvarmi. Najnevarnejše je, če nam postane omenjena cenenost — smoter.

Menda se le ni mogoče iznebiti občutka, da družba namenja še vedno premalo pozornosti šoli. Šola je pogosto materialno zapostavljena. Ni dvoma, da je kultura izredno pomemben del civilizacije. Prav šola pa je tudi ena izmed kovačnic kulture.

„Naša družba je v želji, da bi se ekonomsko bolje razvila, da bi pospešila tehnološki ritem razvoja, mnogo premalo prispevala h kulturni in šolski izobrazbi...“

Človek potuje, vidi, primerja in razmišlja. Razumljivo je, da

največ razmišlja o stvareh, ki jih pozna in bi jih želel spremeniti. O neznanem dandanes nimamo niti časa razmišljati.

„Za pouk estetske vzgoje na gimnaziji imamo letno na voljo nekaj več kakor trideset učnih ur. Upoštevati je treba ure, ki iz najrazličnejših razlogov odpadejo. Naše možnosti so stisnjene v ozek manevrski prostor. Največja napaka pa je v tem, da je pouk estetske vzgoje na gimnaziji samo dve leti. Slovenija je s tem v zvezi na jugoslovanskem šolskem dnu. Drugod imajo tovrstni pouk tri ali štiri leta. Omeniti pa velja, da dijaki sami pogrešajo pouk estetske vzgoje v tretjem in četrtem razredu gimnazije.

Pri mladem človeku ni lahko doseči, da vidi v nekem umetniškem delu tudi resnično umetniško vrednost, da jo zna ločiti od cenenosti... Ob skromnem številu učnih ur in obširnosti gradiva pa pride človek do spoznanja: bolje je naučiti dijaka eno stvar dobro kakor več stvari slabo in površno. Potrebno je pač doseči, da bo postal dijak, ko bo „dozorel“, porabnik kulturnih vrednot. Želimo, da bo znal uživati ob dobro napisani knjigi, ob kvalitetni razstavi, glashi... Dokler človek nima nekih osnov, lahko predstavlja zanj umetnost ali neko umetniško obdobje, umetniški element, samo koketiranje z umetnostjo.

Tudi zaradi tega seznanjamo naše dijake s starejšo umetnostjo v Sloveniji, prirejamo ekskurzije, kjer se mladi srečujejo s srednjeveško, baročno in tudi prazgodovinsko umetnostjo. Brez tega bi moderne umetnosti ne mogli resnično razumeti. Z dijaki obiskujemo tudi druge dosegljive umetniške vrednote, razstave doma in v tujini. Samo teoretično prikazovanje lahko naredi umetnostno zgodovino abstraktno in mladim nedosegljivo...“

Beg iz lastne — šolske utesnenosti. Rešitev je tudi v modernizaciji in popstritvi pouka. Prihodnje leto bodo imeli na šentvidski gimnaziji popoln kabinetni pouk; več možnosti za praktično delo. Omeniti je treba dijaške raz-

stave. Prostor za to so imeli že doslej, letos pa bodo dobili še razstavne panoje. Brezplačno jih bo izdelala tovarna „Mobilija“. Pred nedavnim je eden izmed razredov pripravil samostojno razstavo, o kateri je povedal profesor Korošec same spodbudne besede. Dijaki so se začeli pogovarjati o umetnosti kot o resnični vsakdanjosti. Dijaki so stalni gostje številnih razstav doma in v tujini. O nekaterih vprašanih polemizirajo s svojim profesorjem, ki mu ob takšnih priložnostih nikoli ni žal časa. Njegov barometer osebnega zadovoljstva pa nikakor ni v tem, da bi odhajali dijaki po gimnaziji na študij umetnostne zgodovine. Srečen je, če jih srečuje na razstavah, če živijo z umetnostjo, kot živijo s športom ali čim drugim.

„Likovni krožki pri nas niso nekaj obveznega, vsiljenega in strogo programiranega. Če srečam skupino dijakov, ki je imela namen ustvarjati, ker bi jim to dajalo neko posebno osebno zadovoljstvo, sprejem skupino v „krožek“. Dijaki ustvarjajo popolnoma svobodno; izbirajo likovne načine in teme. Ostanem samo njihov strokovni svetovalec. Ob tem ni niti najmanj pomembno, če ima oblikovana stvar umetniško vrednost ali ne...“

Kaj pa gimnazijsko glasilo „Utrinki“? Morali bi vzeti v roke eno ali dve številki. Glasilo je sožitje literarnega, likovnega in celo glasbenega ustvarjanja. V njegovem glasilu sodelujejo najvidnejši slovenski umetniki... Dijaku umetnost ni več „mit“, ni nedosegljiva. Postaja nekaj, v čemer najde mlad človek osebno zadovoljstvo, tudi bogastvo lastne notranjosti...

Tudi ob slovesu nisem preleščen stopnic.

Živeti z umetnostjo

Tretja, petnajsta, osemnajsta... Je prešel kdaj lesene, škripajoče stopnice? Za zaprtimi vrati se tke pričakovanje. Glas zvonca so požrli veliki, stari prostori v prav tako stari hiši ob Resljevi cesti v Ljubljani; tega dne ni imel pouka. Precej let je minilo, odkar je drgnil dijaške klopi v šentvidski gimnaziji. Peto leto mineva — samo pet let poučevanja. Kdo bi si mislil, da bo postal profesor. Starši so arheologi, nekaj sorodnikov se udiinja umetnikemu življenju, on pa se v prosvetarski službi niti malo ne počuti utesnjena. Bi se moral? „Vsak sam odloča o svoji utesnenosti. Če si zna urediti življenje in pouk v šoli zanimiv, se tudi osebno dobro počuti.“

Vsa vrata so odprta. V tisočih stvareh je težko opaziti eno samo. Vidim njegov, v brado uokvirjeni obraz. Nafančnega števila let bi mu ne mogel določiti. V deževnem popoldnevu je v sobi skoraj mrak. Knjige na vseh štirih straneh so

LIKOVNA RAZSTAVA

GIMNAZIJA ŠENTVID

GLASILO DIJAKOV

utrípi

SODOBNA POTA VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

PIŠE: DR. ANA KRANJC

Programirano učenje v funkciji neformalnega izobraževanja odraslih

(Nadaljevanje)

Človek, ki se sam uči, nima težav s pridobivanjem znanja. Tako ali drugače se priklopi do njega, in če je dovolj vztrajen, si pridobi izobrazbo tudi v razmeroma kratkem času. Na poti do znanja pa naletijo učenci na toliko težav, da se jih prebije po neformalnih poteh do cilja le nekaj. Drugi omagajo že prej in sodijo pod „osip“. Raziskave kažejo, da so poti za pridobivanje znanja največkrat nepopolne. Odrasli se morajo učiti po učbenikih iz rednih šol. Recimo, da so imeli pri učenju programiran učbenik, toda ta je bil pripravljen za pridobivanje znanja z učiteljevo pomočjo. Živa motivacija na začetku je usahnila, sposobnosti niso zadoščale za uspešno izobraževanje, saj niso vedeli, kako bi jih uporabili. Običajen programirani učbenik jih ni

vodil skozi izobraževalni proces načrtno in postopoma. Kandidati pravijo, da jim manjka razumevanja snovi, pogrešajo vsaj občasne razlage. Če bi snov razumeli, bi potrebovali manj ponavljanj, kot pa jih predvideva nepopoln programirani učbenik. Število potrebnih ponavljanj je relativno, spremi nja se glede na druge funkcije, ki jih programirani učbenik bolj ali manj uspešno opravlja. Čim bolj so omejene, tem manj ponavljanj je potrebnih. Odrasli se pri samoizobraževanju pritožujejo, da jih od učenja odvrta nezanimivo podana snov. Razbita programirana vsebina naniza več posameznih enot, vsako osvajajo posebej, poveznosti med njimi pa ne zagledajo; pravi smisel gradiva se izgublja. Razbita vsebina jih ne zanima, učenje je ovirano. Programiranemu učbeniku so dali prednost pred

običajnim šolskim učbenikom, ker se jim je zdel v začetku bolj zanimiv, vsaj pričakovali so, da bo tako. Objektivistične enote programiranega gradiva so na prvi pogled take, kot bi bile same sebi namen, kot bi povsem odstopale od resničnega življenja, potreb, navad in izkušenj. Od vsega tega pa je odvisno, koliko bo učni program za odrasle zanimiv. Na videz nezivljenjski, razdrobljen učni program odbija odraslega še bolj kot otroka, saj je njegovo učenje neposredno povezano z življenjskimi potrebami. Posamezne elemente programiranega učenja je mogoče obvladati s ponavljanjem in temelje predvsem na reprodukciji. Otrokovi naravi tak način izobraževanja ni toliko tuj kot odraslemu, ki v vsem odkriva smisel in notranjo povezanost. Pri samoizobraževanju ni možnosti, da bi vsaj učitelj osmisli izobraževalne programe. Problem naj reši programirani učbenik. Periodične sinteze, navajanje nekaterih zgledov in ilustracij za boljše razumevanje ne bo prekinilo toka osvajanja

oziroma ponavljanja snovi, za-jete v programiranem gradivu.

TEŽAVE ZARADI NA VIDEZ ENAKOVREDNIH ENOT

Posamezna enota v programiranem učbeniku je zaokrožena celota. Težave nastanejo tedaj, ko je treba v osnovi razločevati pomembnejše gradivo od manj pomembnega. Pri običajnem pouku v šoli opravi to učitelj. Sproti opozarja, na kaj morajo biti učenci pozorni. Pri neformalnem izobraževanju se oseba izgubi v množici na videz enakovrednih enot. Med osvojenimi pojmi ne nastane potrebna hierarhija, zato jih učenec osvoji le površinsko. Gradivo, ustrezno pripravljeno za programirano učenje, bi tudi to vlogo učitelja uspešno nadomestilo. Primerna grafična oprema bi medsebojno diferencirala nadrejene in podrejene pojme. Nekateri vodilne misli bi povezoval skupine posameznih elementov programiranega učenja. Nekaj dodatnega besedila s posebnim opozorilom ali razlago bi dokončno priklicalo

pozornost odraslega, čeprav bi se moral učiti sam. Seveda pa moramo imeti vsak smoter pred seboj že na začetku — pri sestavljanju gradiva za programirano učenje. Namenoma ga moramo pripraviti za neformalno izobraževanje in že vnaprej odstraniti vse morebitne težave, ki bi se utegnile pojaviti med izobraževanjem.

Velikost posameznih elementov programiranega učenja je arbitrarno določena. Iz same snovi največkrat ne bi mogli sklepati, kolikšne naj bi bile posamezne enote. Zato se lahko spreminjajo, odvisno od stopnje prilagojenosti, skupini udeležencev — učencev in ravni obravnavanja neke snovi ter zastavljenih vzgojno-izobraževalnih nalog. Odrasli se uče bolj kampanjsko, vedno iščejo neki globlji smisel snovi. Celostne naloge jih bolj pritegnejo, ker se jim zde bolj življenjske. Vse to so razlogi, da bodo imeli raje večje enote programiranega učenja.

Večji elementi bodo bolj vsestransko vplivali na odrasle.

ki bodo sodelovali v izobraževalnem programu, pospeševali bodo tudi razne vzgojne vplive, razvijali individualne sposobnosti, interese, odnose do pojavov in stališč. Kratki elementi pa bodo še naprej ostali nevtralni in nemi, brezbarvno posredujoč razdrobljeno znanje.

Pri manjših enotah programiranega učenja je smoter zabrisan, ker se nam zdi konkretni delček znanja izoliran in iztrgan. Učenec bi težko odkril, koliko se njegov namen pokriva s splošnim namenom učbenika. Vodilna funkcija ostaja v izobraževalnem procesu še naprej neopredeljena, nejasna in nazadnje tudi neuresničena. V programiranem učbeniku je namen največkrat premalo jasen, odrasli pa se v svoji odvisni vlogi pri samostojnem izobraževanju ne dokopljejo do njega. Tudi to je v redni šoli opravljal učitelj, avtor programiranega učbenika pa ni v snovi dovolj pokazal konkretnih smotrov in nalog.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Kultura

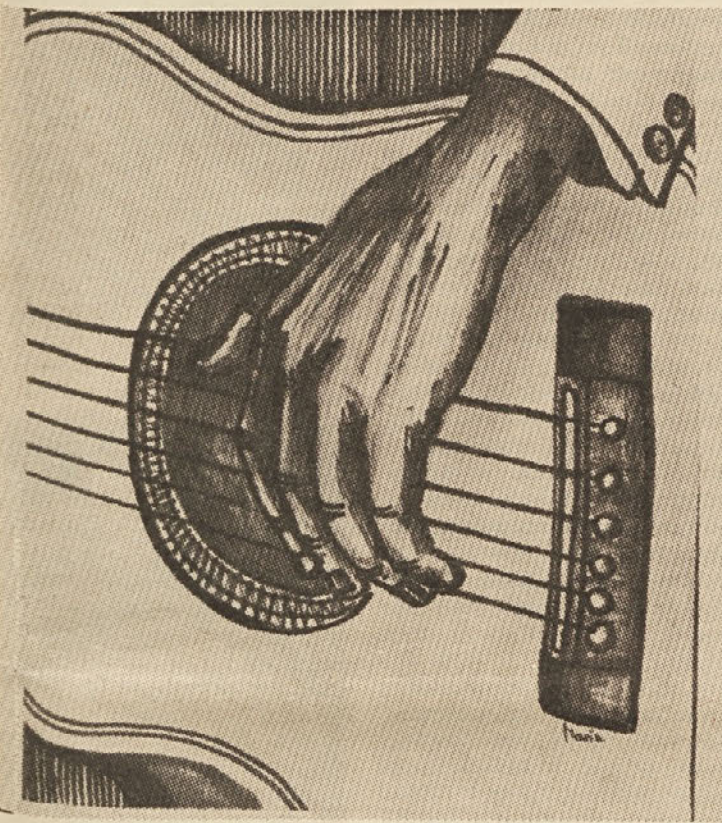
Kaj je glasba?

Tokrat sem prosila za odgovor dr. Andreja Rijavca, docenta na filozofski fakulteti — oddelku za muzikologijo.

Takole je odgovoril:

„Kaj je glasba? Mislim, da je to najtežje glasbeno vprašanje, na katerega so v preteklosti in v

našnji človek, posplošujemo, vsaka posplošitev pa vsebuje veliko napačnega. Končno gre za nekakšno etiketiranje. Torej tudi etiketiranje tega, kar naj bi bilo za današnjega človeka „lepo“. Morda bi bilo lažje, če bi rekli: v čem se današnji čas razlikuje v ocenjevanju lepega od preteklih dob? Kaj je tisto v

sedanjosti nenehno in vedno znova odgovarjali in nikoli odgovorili. Dvomim, da bi moja definicija kaj prispevala in da bi kvalitativno presešla tiste, ki so bile do sedaj izrečene, ampak bi samo kvantitativno dodala svoj prispevek. Pa kljub temu morda takole: glasba je določena način človekovega izpovedovanja, izražanja, način, ki je včasih tudi umetniški, kar pa ni vedno nujno, niti potrebno.“

glasbi, kar naj bi bilo „lepo“? Današnji človek je celosten pojem zaradi tega, ker je dopolnost okusa najrazličnejših družbenih slojev različna. Kakor lahko govorimo o tej različnosti, o raznih subjektivnih okusih, tako lahko govorimo tudi o najrazličnejših „glasbah“.

Če bi naredili anketo, bi se takoj pojavilo vprašanje, katero glasbo ima kateri od anketirancev v mislih. „Glasb“ je dandanes, v dvajsetem stoletju, z vse bolj razvitim komunikacijskim sistemom, ogromno. Lahko rečemo, naštetu! Nešteto je glasbenih kultur in tudi glasbenih nekulturn. Kakor imamo torej najrazličnejše družbene sloje in najrazličnejše vrste glasb, tako imamo najrazličnejša vrednotenja, kar cel konglomerat naziranj, ki so mešanica preteklih in sodobnih pogledov. In zopet moramo narediti posploševanje, etiketiranje, in poizkusiti ugotoviti, v čem se današnje vrednotenje glasbe loči od preteklega. Postavlja se vprašanje: ali je „lepota“ res tisto merilo kakovosti glasbene umetnine, „lepota“, kakršna se pojavlja od grških teoretikov naprej? Kaže, da se to merilo spreminja in da se je, posebno v dvajsetem stoletju spremenilo. Celotni pojem „lepega“ preneha biti vedno merilo estetske kakovosti, estetske sprejemljivosti.

„Lepota“ je sicer še vedno merilo estetskega vrednotenja (ker smo rekli, da imamo razne okuse, sloje in glasbe), ampak v splošnem in posebno v umetni glasbi preneha biti tisto merilo, kot je bila v preteklosti. Pojavljajo se drugačna merila, pri katerih se v estetsko vrednotenje vedno bolj vpletajo intelektualni, razumski elementi.“

MARIJA GOMBAČ

— Večkrat slišimo stavek: Današnja glasba je v krizi.

„Glasba v krizi? Mislim, da glasba sploh ni v krizi. Krizo vidijo samo tisti, ki ne zmorejo razvoja, ki se ne morejo prilagoditi in iščejo svoje estetsko zadovoljstvo, da ne rečem ugodje, samo v preteklosti. Tako gledanje pa se mi zdi popolnoma nedialektično. Pravimo, da je umetnost odsev svojega časa. Če torej današnji človek išče glasbene utehe v preteklosti, je možno dvojje: da se današnji umetnik moti ali pa se današnji človek moti. Umetniki pa so skoraj vedno dokazali, da so avantgarda človeškega duha in umetniške vesti in da so jih drugi „smrtniki“ velikokrat šele kasneje dohiteli in razumeli. Morda pa je tako: da ni današnja glasba v krizi, ampak kvečjemu, današnji človek.“

— In še o merilu za lepoto v glasbi. Kaj je lepo za današnjega človeka? Kaj naj bi nadomestilo pojem lepote?

„Lahko bi takoj odgovoril z nasprotnim vprašanjem: kaj je sploh to „današnji človek“? Današnjega povprečnega človeka sploh ni. S tem se seveda vprašanje zaplete. Gre za to, da je vrednotenje današnjih ljudi zelo različno. Če rečemo da-

Partizanska pesem na programu letošnjega Festivala Kurirček

Dejavnost festivala KURIRČEK poteka že več kot 10 let v vseh naših republikah in pokrajinah. Kot družbena organizacija na področju kulture spodbuja in vrednoti umetniško ustvarjanje za otroke in mladino, ki je inspirirano s temami iz NOB in ljudske revolucije. V vrstah sodelavcev festivala se iz leta v leto zbirajo književniki in drugi umetniki, znanstveni delavci, pedagogi, založniki, borci iz NOB ter mnogi drugi družbenopolitični delavci, ki sodelujejo na raznih kulturnih manifestacijah v raznih krajih po naših republikah ter na rednem strokovnem simpoziju ob sklepnih festivalskih prireditvah v Mariboru.

V manifestativnem delu festivalskih dejavnosti so v ospredju tiste s književnega področja, saj je med nalogami, ki jih uresničuje Festival Kurirček — v njegovem statusu na najvidnejšem mestu — propagiranje dobre literature, posebej še tiste, ki bo mlademu bralcu dobra spodbuda za zdravo rast v duhu socialističnega domoljublja. Festival Kurirček organizira literarne nastope; književniki skupaj z borci NOB oziroma oficirji JLA obiskujejo šolarje, bero jim svoja dela, razpravljajo z njimi o mnogih zanimivih temah, borci pa oživljajo spomine na čas NOB.

Festival Kurirček vsako leto tudi redno razpisuje svoj literarni natečaj. Le-ta zajema zadnja leta krajšo prozo, pesem in dramski prizor — s tematiko iz NOB oziroma ljudske revolucije. Prej je bil ta književni natečaj pestrejši in je poleg omenjenega zajemal tudi roman, povest, dramo, romansirano biografijo. V nekaj letih, ko je natečaj užival naklonjenost založnikov, so žirije odbrale za nagrade lepo število uspešnih del, med katerimi so izšla nekatera v slovenščini, srbohrvaščini in makedonščini.

Festival Kurirček spodbuja, organizira in sodeluje pri izdajanju nekaterih knjig.

Za izjemne umetniške stvaritve s tematiko iz revolucije podeljuje festival Kurirček „priznanje partizanskega kurirca“, ki so ga doslej prejeli književniki in likovni umetniki: Seliškar, Bevk, D. Maksimović, B. Copic, S. Janevski, A. Mar-

tić, I. Šubic, J. Vidic in še nekateri.

V manifestativni del sodijo tudi razstave (knjižne in likovne), gledališke in glasbene prireditve, koncerti (vokalni in instrumentalni), akademije in razne druge kulturne prireditve. Posebno mesto v sklopu sklepni prireditve festivala Kurirček v Mariboru ima vsakoletni strokovni simpozij. Med doslej obravnavanimi temami so bile pretežno literarne. Podobe junakov v romanih in povestih iz NOB, tematika iz NOB v revijalnem tisku, Patriotizem v sodobni književnosti za otroke in mladino, zgodovina in socialna tematika v novejši mladinski književnosti. Teme NOB v osnovnošolskih berilih in v programih obveznega branja; likovnemu področju je bila posvečena tema Ilustracija otroških in mladinskih knjig s tematiko iz ljudske revolucije (v povezavi z likovno razstavo). Letošnji Festival Kurirček bo tako v svojem manifestativnem kot v študijskem delu posvečen partizanski pesmi.

Že lani je bil objavljen razpis novih skladb na pesniška besedila o partizanih — za otroke in mladinske zборе. Najboljše prispevke smo razmnožili v posebni knjižici in jo podarili pevskim zborom. Hkrati z razpisom vabimo na srečanje s partizansko pesmijo mladine in otroške zборе, ki bo ob sklepni prireditvah Festivala Kurirček — decembra v Mariboru. Pogoji razpisa so bili objavljeni v prejšnji številki Prosvetnega delavca.

Tudi strokovni simpozij bo na temo partizanska pesem. K sodelovanju smo povabili več znanih glasbenih strokovnjakov s slovenskega, hrvaškega, srbskega in makedonskega območja, da bi bila tema obravnavana na čim višji strokovni ravni. Strokovno vodstvo simpozija je prevzel univ. prof. dr. Dragotin Cvetko.

Festival Kurirček ima v načrtu, da bi zbrano in obravnavano gradivo tudi objavil v posebni publikaciji, ki bi lahko rabila nadaljnemu raziskovanju tudi s širšo zastavljeno tematiko, in končni sintezi, ki je potrebna in prej ali slej zaželena.

-sf

Nastop učencev ZGBI v Mestnem gledališču Ljubljanskem

Ob II. kulturnem tednu mladih je imel tudi zavod za glasbeno in baletno izobraževanje svoj koncert, in sicer letošnjega 15. aprila ob 15. uri v Mestnem gledališču ljubljanskem.

Sporod je bil zelo pester, saj je vseboval solistične točke za klavir (Škerjanc, Chopin), kitaro (Villa Lobos), flavto (Cassella), violončelo (Boccherini), violino (Saint-seans). Nastopili sta tudi dve solopevki in trobilni kvintet.

Svoj program je pripravila tudi plesna skupina za svobodni ples „Studio“ ki je prikazala današnji utrip življenja, z vsemi njegovimi bolečinami in nečlo-

veškimi odnosi. Glasba: Fanille Fudge — je podpirala celotno zamisel s fragmenti Beethovna v jazzovski povezavi. Z drugim plesom je prikazala „epopejo o človeških vrednotah, ki ohranjajo življenje kljub absurdom vojne in nasprotij. Je upor in krik proti krivici...“ Glasba — Pink Floyd: Atom srce mati. Skupna koreografija je bila pod vodstvom Žive Kraigherjeve in B. Schmidta.

Edini problem na tem koncertu, in to zelo velik, je bil: neakustična dvorana, ki nikakor ni primerna za take nastope.

MARIJA GOMBAČ

KAJ JE UČITELJ?

V prvej številki letošnjega „Popotnika“ izrazil se je naš štajerski tovariš, da bi nam hotel napisati definicijo „Kaj je učitelj?“ — ko bi imel humoristiško žilo.

No — jaz se nisem pretipal, tudi se nisem dal družim pretipavati, imam li humoristiško žilo ali ne. Ker se pa od nas zahteva dandanes toliko najraznovrstnejših opravil, ki nam izvajljajo čestokrat nasmeh iz ust, premišljeval sem, kaj je prav za prav učitelj.

Šolski zakoni zahtevajo od učitelja, da naj bode uzor v šoli, v družini, v občini, on bodi uzoren na očitem in na skrivnem. Noben korak, ki ga storiš, nobena beseda, ki jo izustiš, naj ne bode brez haska za občič bla-

gor. Učitelj delaj kot mravlja od zore do mraka, liči in blaži mlada srca, da postanejo kedaj iz šibkih bitij rabni in vestni državljani. Zares vzvišen poklic!

Kaj je učitelj? Rosseger pravi, da je naš stan isti stan, ki v sredini naroda živeč, vsled izkušenj izobražen, za bodočnost deluje, veliko stori, stan, ki je jako važen, pa slabo plačan, stan — za katerega se malo kdo meni.

Prav je pogodil Rosseger, govoril nam je iz srca, a za definicijo so besede njegove predolge, in zato menim, da je najumեսnejša definicija, kar sem jih kedaj slišal: „Učitelj je dedkica za vse!“

Učiteljski tovariš 1894 str. 203.

»Slovenski glasbeni dnevi«

novost v ciklu abonmajev Slovenske filharmonije

Zamisel o organizaciji „Slovenskih glasbenih dni“, ki bodo v prvi polovici maja na sporedu v Slovenski filharmoniji, se je pravzaprav pomajala kar sama. Trenutno imamo v Sloveniji izredno uspešno produkcijo in reprodukcijo v glasbi; celo vrsto dobrih skladateljev, ki dosegajo uspehe tudi zunaj Slovenije, izvrstne soliste in dva najboljša orkestra v Jugoslaviji: rtv in Slovenske filharmonije. Pri vsem tem pa nimamo nobene podobne manifestacije, kot sta na primer v Beogradu „Bemus“ v Zagrebu „Zagrebski bienale“... Zato se je umetniško vodstvo Slovenske filharmonije odločilo za novost v svojih abonmajskih ciklih: organizirati „festival“, kakršnega imajo nekateri naše republike in mnoge države po svetu. Letošnji „slovenski glasbeni dnevi“ bodo se-

stavljene iz sedmih koncertov, program pa bo zelo raznolik.

Vodstvo Slovenske filharmonije upa in želi, da bodo že naslednje leto nastopali na tem festivalu tudi tuji gostje, kot na primer na „Varšavski jeseni“. Posamezne koncerte bodo ponovili drugod po Slovenskem, npr. v Mariboru in Celju, godalne kvartete pa tudi v manjših krajih. Ves ta čas bo v mali dvorani Slovenske filharmonije odprta razstava portretov in karikatur slovenskih glasbenikov slikarja Boruta Pečjaka. Slovesno odprte razstave bo pravzaprav začetek „Slovenskih glasbenih dni“.

Upajmo, da se ta festival ne bo spremenil v nekakšno „tribuno“ slovenskih ustvarjalcev in izvajalcev.

MARIJA GOMBAČ

AKTUALNO O DANAŠNJI UMETNOSTI

Pot k napredku

Umetniške stvaritve slikarstva in kiparstva že od nekdaj zbujaajo občudovanje, ker idealno posnemajo naravo, pa tudi zato, ker so delo človeških rok. Taka dela imajo tudi danes najvišjo ceno, četudi ima ljubitelj na voljo izdelke aparatov za posnemanje. Od nekdaj veljajo besede občudovanja: ta je odlični risar, ta „ima roko“. Renesančni mojster Giotto je zahteval od dobrega slikarja spretnost, da s prosto roko nariše idealno napet krog.

Spretnost in večinarstvo sta zvesta pravi umetnosti, tudi artizem ji ni tuj, saj daje poseben čar temu poslu. Z zgledom pokazimo, da ne mislijo vsi tako. Predstavljajte si, v kakšni zadregi je bil direktor drame, ko je prišla k njemu v ložo skupina cirkuških delavcev! Podali so si roke in pričel se je prisiljen pogovor. Cirkusantom je bilo jasno, da so njihove spretnosti tudi umetnost. Gledališki ravnatelj pa je bil v veliki zadregi. Zdelo se mu je bogokletno, da si artisti upajo primerjati visoko kulturno poslanstvo s cirkuško akrobatiko. Verjetno pa je po trenutnem šoku pomislil na vse kaj drugega.

Vse prevečkrat enačimo spretnost reprodukcije s spretnostjo roke. Človek se ne uči samo prenašati neko vidno predstavo na podlago slikarskega materiala, ampak spoznava svoj odnos do sveta skozi čutila. Tako dojema mnogo bolj občutljivo kot tisti, ki opazujejo površino. Sele takšen, pravi postopek zaposli vsega človeka in ga usposobi, da je lahko kos številnim, tudi industrijsko dobljenim oblikam. Tak človek ima izoblikovan odnos do simetrije, vertikalnosti, horizontale, idealne linije, kroga, orientira se v prostoru z vso čutiljostjo, pravimo, da je postavljen v svet. Sele sedaj se zmore spoprijeti z nalogami, lahko umetniško opazuje.

S takšno delovno prakso pridobljene izkušnje mu dajejo specifičen strokovni pogled na vse, kar postavimo predenj. Zna se odzivati, saj pozna predmetni svet pred seboj, svoje sposobnosti, svet in samega sebe. Zanj pomeni vsak korak v prostor, vsak pogled na barvni svet nov doživljanje. Svet mu postaja tako zanimivejši in lepši. Mnogi bi radi vodili človeštvo k napredku po poti mimo človeka.

Res pa je, da bosta filozofija in umetnost vedno tisti manifestaciji človekove bitnosti, ki bosta opozarjali, da je edina pot napredka skozi človekove lastnosti, posebne sposobnosti in danosti.

IGOR PLEŠKO

Slikar, olje na platnu, Boris Berdzin (SSSR)

IZBERITE MED NOVIMI KNJIGAMI

Priročnik o delu šolskih športnih društev

Šolski šport pomeni danes mnogo obetajočo vejo na drevesu telesne kulture našega ljudstva. Gre za približno 80.000 učencev in učenk, ki se redno vadijo pod vodstvom strokovnjakov. Nad celotno dejavnostjo bdijo profesorji telesne vzgoje, ki jim ne gre samo za tehnične športne dosežke, temveč prav tako za vzgojo, navajanje na samoupravno delo v društvih in pridobivanje trajnih navad na področju telesne kulture.

Šolski šport pomeni za naš čas in prostor novo upanje: mladini omogoča sodobne oblike telesnega utrjevanja in jo navaja na bogatenje prostega časa, privrženec vrhunskega športa pa omogoča pravočasno specializacijo. Lahko bi rekli, da pomeni šolski šport več zdravja, več kulturnosti na tem področju, hkrati pa tudi jamstvo za boljše dosežke na športnih tekmovanjih.

Smo šele na pol poti, kajti šolska športna društva so zajela le del mladine. Upoštevač dognanje, da je treba mladini od prvega dne šolanja do biološke polnoletnosti omogočiti telesno utrjevanje, igranje, treniranje ali kako drugo obliko tovrstne aktivnosti vsak dan, si bo treba še in še prizadevati, da bi ustanovili šolska športna društva na vseh šolah. Trije profesorji telesne vzgoje: Ivan Križnar, Martin Rozman in Janez Virk — strokovnjaki, ki imajo bogate izkušnje s športno dejavnostjo na šolah, so napisali 140 strani obsegačjo priročnik z naslovom Šolsko športno društvo. Tako smo dobili knjigo, v kateri so podane smernice za ustanavljanje, delovanje in vodenje šolskih športnih društev.

„V prvem poglavju smo opredelili cilje in naloge ŠSD,“ je zapisano v uvodu. Tu mislijo na kulturne odnose med učenci-sportniki, na vzgojni pomen doseganja dobrih uspehov pri učenju in športu, na samoupravno organiziranost ter na povezanost prostovoljne in redne šolske telesne vzgoje.

V drugem poglavju priročnika posredujejo avtorji napotke za ustanavljanje in delovanje šolskih športnih društev in še posebej za naloge posameznih članov upravnih odborov. V tem poglavju je poudarjeno povezovanje s starši in vključevanje društva v družbeno življenje kraja.

V tretjem poglavju posredujejo navodila za strokovno delo v društvih. Mentorji, trenerji in drugi strokovni delavci bodo našli in tem poglavju napotke za organiziranje izletov, tečajev in tekmovanj, pa tudi pravila za tiste športne panoge, ki so vključene v redni program šolske telesne vzgoje.

V priročniku prevladujejo strokovna navodila za delovanje v šolskih športnih društvih, dejavnost pa je usmerjena k oblikovanju celotne osebnosti, sposobne za življenje in delo. „Harmonična umska, telesna, moralna, estetska in družbena vzgoja zahteva uravnoteženost med posameznimi dejavnostmi,“ je zapisano v poglavju o smotrih. Vseč nam je misel o prizadevanosti, ki ni mišljena samo za športno uveljavljanje, pa misel o premagovanju težav. Ne gre za precenjevanje športa pa tudi ne za podcenjevanje. „Pravilno usmerjen šport prispeva k skladnemu razvoju učencev. Tak šport jih pripravlja fiziološko na napore in podpira njihovo telesno in duševno ravnovesje; hkrati krepi njihovo voljo, njihov karakter in sposobnost socialnega prilagajanja.“

Zelo prepričljive so tudi misli o pripravi mladine na smotno porabo prostega časa v mladosti in v zrelosti. „Da bi se ukvarjali s športom v vseh obdobjih življenja, morajo dobiti učenci smisel in nagnjenje za tako aktivnost že v zgodnji šolski dobi. Zato je naloga šole, da izdelata take učne načrte in razvije take pedagoške metode in oblike dela, da bo pognalo veselje do športa globoke korenine.“

V poglavju o samoupravnosti v organiziranem prostem času beremo: „S tem ko navajamo učence, da vodijo šolska športna društva ob pomoči mentorjev, jih sami seznanjamo z vlogo in delom, ki ga v naši socialistični družbi zahteva od nas razvoj samoupravnih odnosov. Aktivnost ima tako pomembno vzgojno vrednost, saj navaja učence na zdrave delovne navade, na odgovornost za prevzeto delo, na princip dogovarjanja in medsebojnega razumevanja, na korektno odnose, na spoštovanje naše revolucije itd. S tem postajajo šolska športna društva pomemben element vzgojnoizobraževalnega procesa v našem šolskem sistemu in je zato razumljivo, da imajo svoje mesto v šoli.“

Priročnik, ki ga je izdal zavod za šolstvo SRS, je namenjen predvsem šolam, potreben pa je tudi vsem učiteljem telesne vzgoje, mentorjem in učencem, ki delajo kot funkcionarji v šolskih športnih društvih.

DRAGO ULAGA

Naši razgledi

Iz 8. številke NAŠIH RAZGLEDOV priporočamo:

- Ciril Cvetko: Možnosti kulture
- Znanstveniki o znanosti (letošnji Kidričevi nagrajenci)
- Rudi Lešnik: Kakršna družba, takšna vzgoja in učitelj
- Jože Trček: Nekaj psiholoških vidikov nove matematike
- Naj ne bo pozabljeno (Ob 30-letnici prvega kongresa slovenskih kulturnih delavcev na osvobojenem ozemlju v Semiču)
- Vojan Arhar: Plemenito in koristno poslanstvo
- Moč in izročilo (pogovor s skladateljem Radovanom Gobjcem)
- Neprimerne špekulacije (Stališče italijanskih komunistov)
- ZR Nemčija: boj z „novo matematiko“

Nove strokovne knjige

1. Beogradske osnovne šole u socijalističkoj izgradnji. Zbornik radova. Beograd, Pedagoški muzej 1974.
2. Jože Potrč: O socialistični etiki in morali. 2. izdaja. Maribor, Založba Obzorja 1974.
3. Metodični pristup pripovednoj prozi. Sarajevo, Zavod za izdavanje udžbenika 1974.
4. Manja Kovačević: Obrada pejzaža u književnom djelu. Zagreb, Školske novine 1974.

Celotni Shakespeare v slovenščini

Te dni je izšla štirinajsta knjiga Shakespearovih zbranih del v slovenščini. S tem je sklenjen krog celotnega Shakespearovega dela. To je verjetno prvi klasik iz svetovne književnosti, ki ga imamo v celoti predstavljenega s prevodom. Ne more biti naključje, da je to prav Shakespeare, ki ga sicer poznamo predvsem kot vrhunskega dramatika, manj pa kot pesnika, čeprav je Janez Menart že pred leti poskrbel za imeniten prevod Shakespearovih Sonetov. Bogata zakladnica misli in poznavanja človeške nravi je tisto jedro, ki ga Shakespeare obvlada v vrhunskem merilu, pri čemer je poetična beseda (tudi v dramatik!) že sama po sebi kategorija presenetljivih izraznih možnosti. Ob mnogih imenih, ki jih s prevajalstvom Shakespeara srečujemo v slovenščini, je opravil pionirsko delo Oton Zupancič z dramskimi prevodi. Njegovo delo je nadaljeval v duhu sodobnega jezika Matej Bor ter dal levji delež k popolnitvi dramskih prevodov. Poudariti je treba, da ohranjajo njegovi prevodi ob vsem razumljivem posodabljanju glede jezika vso poetično polnost, vsebinsko polnokrvnost in zanesljivost.

Štirinajsta knjiga Shakespeara prinaša epsko pesnitev „Venera in Adonis“ v tekočem in gibkem prevodu Janeza Menarta, „Lukrecijo“ je živo prevedel Jože Smit, „Tožbo zaljubljenega“, „Zaljubljenega romarja“, „Pesmi za razne napeve“ ter „Feniksa in grlico“ pa Janko Moder. Navedena pesniška dela bodo slovenskemu bralcu odkritje, saj Shakespeara po tej strani (v prevodih) doslej kar nismo poznali. Prevajalsko delo Shakespeara je bilo izredno težavno, odgovorno, a tudi nujno in utemeljeno. V celotnem prevodu Shakespeara pride znova do veljave spoznanje, da je tudi dandanes veliki umetnik povsem aktualen — ali pa morebiti še bolj, pa naj bo preobleka prostora in časa oddaljena za več kot 350 let. Ker štirinajsta knjiga sklepa Shakespearova dela, je bilo prav, da je v tej knjigi pridjana razprava Walterja Raleigha, ki velja za enega priznanih shakespeareologov; tako nam angleški avtor pregledno in dojemljivo tolmači vse bistvene pojave v zvezi s Shakespearovim delom. Prav je tudi, da je priključena razprava „Shakespeare in Slovenci“ Dušana Moravca, čeprav je to delo izšlo pred leti pri Slovenski matici, vendar je v zdajšnjem natisu avtor nekatere reči dopolnil. Mirko Jurak je s svojim prispevkom „Vloga in pomen virov za Shakespearovo dramatik“ obogatil vedenje o Shakespearu s posebnega vidika. Viri, ki pojasnjujejo Shakespearovo delo, so torej smotno odbrani in bistvenega pomena. Morda bi ne bilo odveč, če bi tem študijam pridružili še katero.

IGOR GEDRIH

Z računalnikom na prvi sprehod

Živimo v dobi znanstveno tehnične revolucije, v času naglega razvoja znanosti in tehnike. Pomembno mesto v tem razvoju imajo elektronski računalniki. S svojimi prav zastrašujočimi zmoglostmi in ogromnim elektronskim „spominom“, vtisnjenim na magnetni trak, nam že po najmanjšem časovnem presledku postrežejo z zaželenimi podatki, do katerih bi se truma specializiranih strokovnjakov dokopala po napornem delu morda šele v nekaj urah, tednih, mesecih ali pa celo po več letih...

Elektronski računalniki postajajo nepogrešljivi sodelavci oziroma sijajni delovni pripomočki malone na vseh pomembnejših področjih človekovega delovanja: v znanstvenih ustanovah, bankah, industriji, upravi, prometu, pri vesirskih poletih itd., saj prihranijo človeku mnogo zamudnega dela in dragocenega časa. Navzlic temu so za povprečnega zemljana skrivnostno in malone povsem neznano področje. Zato ni čudno, da ima marsikdo področje računalništva zgolj za domeno izbrancev, ki so posvečeni v tehnične „misterije“ elektronike in kibernetike.

Da bi odstranila to nepotrebno in nadležno kopreno, ki povsem brez razloga zastira slehernemu občanu, zlasti pa mladini vpogled v bistvo računalništva ter onemogoča, da bi se le-ti vsaj v osnovah seznanili z nastankom, razvojem, ustrojem, načinom delovanja in uporabnostjo računalnikov, sta Tomaž Kalin in Peter Likar napisala krajše in zelo pregledno poljudnoznanstveno delo „Z RAČUNALNIKOM NA PRVI SPREHOD“. Knjižico je izdal zavod za šolstvo SR Slovenije, založila pa dopisna delavska univerza v Ljubljani.

Avtorjema se je kljub nelahki temi posrečilo razumljivo povedati, kaj so pravzaprav računalniki, kako delujejo, v čem je njihova tolikokrat poudarjena pomoč človeku in kakšna prihodnost se obeta ljudem ob tako „pametnih“ strojih, ki se na zunaj vse bolj manjšajo, glede na zmogljivosti pa vedno bolj izpopolnjujejo.

Zelo dobrodošla v tej knjižici sta zlasti slovarček manj znanih strokovnih pojmov ter kratek zgodovinski pregled dosežanj razvoja računalništva. Delo, ki je bogato ilustrirano z ustreznimi fotografijami Marjana Smrketa in veselimi risbami Boža Kosa, je namenjeno predvsem mladini pa tudi vsakomur, ki se želi o računalništvu vsaj v glavnem poučiti. Skoda, da avtorja nista dodala vsaj skromnega seznama domače strokovne literature s področja elektronike in kibernetike, kar bi zahtevnejšemu bralcu olajšalo nadaljnje prodiranje v skrivnost računalnikov in računalništva. Knjižica „Z RAČUNALNIKOM NA PRVI SPREHOD“ stane 18 din. Priporočamo!

V. T. ARHAR

Knjiga o naši republici

Pred dnevi je izšla v štirih jezikih — slovenščini, angleščini, nemščini in italijanščini reprezentativna fotomonografija „Slovenija“. To je za sedaj tretja knjiga v seriji devetih monografij, ki jo izdaja založba Jugoslovanska revija. Knjige bodo predstavile našo državo (izšla je že „Jugoslavija“) in vsako republiko ter pokrajino posebej (svojo monografijo je dobila tudi Makedonija). Sedaj pripravljajo knjige o Hrvaški, Srbiji in Črni gori. Kot je povedal glavni urednik Jugoslovanske revije Nebojša Tomašević, gre ustvarjanje „po demokratični poti“. Gradivo pripravi vsaka republika in pokrajina sama, besedilo napišejo domači književniki.

Avtor knjige o naši republici je ugledni slovenski dramatik in publicist Primož Kozak, ki je iz znanstvene tematike vseh področij življenja in iz raznih zgodovinskih obdobjih ustvaril harmonično celoto. Podatki in dejstva, ki so v podobnih delih suhoparno nagrmadeni, so v tej monografiji vtakani v našo starejšo in novejšo zgodovino doživeto, skladno z občutji in vednostjo sedanjega časa. Prepletajo se kot zgodba, ki teče skozi resničnost in gradi zgodovino našega naroda in kulture. Avtor ocenjuje našo zgodovino kot človek in literat, kot znanstvenik — raziskovalec in filozof. Knjiga je s sliko in besedo v resnici prva dostojna predstavitev naše republike sedaj in v preteklosti. Našim ljudem, ki živijo zunaj meja Slovenije, bo odprla pogled na preteklost in novo ureditev.

„Slovenija“ je ilustrirana s približno 2000 kakovostnimi, prvokrat objavljenimi barvnimi fotografijami, ki jih je posnel Ilijaz Bešlić. Izšla je v 10.000 izvodih, natisnili pa so jo v Firencah. Zanimanje za knjigo je že sedaj izredno. Naročilo jo je veliko gospodarskih organizacij, ki imajo poslovne stike s tujino, sekretariat za informacije pa jo bo razposlal tudi v naše informacijske centre in klube zdomcev v tujini. Na izjemno način predstavljena problematika in čudovita oprema bosta prav gotovo priregnila vsakogar, ki bo začel listati po knjigi, da je ne bo samo površno preletel, temveč tudi natančno prebral od strani do strani.

MARJANA KUNEJ

MISLI

Če je mladostnik začel uporabljati droge, je tveganje, da bo s tem nadaljeval, precejšnje. To seveda ne pomeni, da postane vsak, ki je pokadil pipo hašiša, toksioman, večina jih po enem ali dveh poskusih preneha. Pač pa je mladostnik s tem izpostavil neke vrste tveganju, ki je pri trših drogah, kot so opiat in centralni stimulanši, še veliko večje.

Cronholm (Švedska)

Resnično vzgojno-izobraževalno delo je postalo vsebinsko, pedagoško in psihološko tako zapleteno in razvejano, da bi zahtevalo teamski prijem. Danes bi težko našli še kak poklic, v katerem bi moral en sam človek ob tako neznatni pomoči od zunaj poznati toliko različnih stvari in opravljati toliko funkcij, kot jih opravlja vester učitelj. Da te zahteve presegajo moči in sposobnosti enega človeka, je v družbi še premalo priznано.

doc. dr. France Strmčnik

Gotovo poznate Levstikove nagrajence za leto 1973

Za izvorno leposlovno delo igri-vo ljubkih živalskih zgodb „Miska spi“ je prejela nagrado znana pesnica in pisateljica Svetlana Makarovič. Njene živalske pravljice ohranjajo oblike ljudskega pripovedništva, poživljene pa so s sodobnimi domisljicami in duhovitimi bodicami. Otrokom je posebno dragocena vedra razposajenost, ki preveva celotno knjigo.

„Kraljična na zrnu graha“ (Andersenova pravljica), takšna, kakršno spoznamo v ilustracijah Marije Lucije Stupica, nam kaže spremenjen pogled mladih na likovne razsežnosti. Z neposrednostjo in mladostno radoživostjo ilustracije približajo prefinjeno pravljico domisljiji današnjega otroka. Žareče barve delujejo vedro — obenem pa spretno karakterizirajo glavne junake.

Levstikovo nagrado za poljudnoznanstveno delo s področja humanističnih ved je prejel Miko Matičetov za zbirko pravljic „Zverinice iz Rezije“. To veliko zbirateljsko delo in obenem prelitje rezijanskega narečja v knjižno slovenščino je približalo ljudske umetnice Rezijancev tako otrokom kot tudi strokovnjakom in ljubiteljem ljudskih pravljic. „Zverinice iz Rezije“ so nam s svojo lahkonovno vedrino približale tudi svojo domovino — Rezijo.

Nove vsebine iščejo nove oblike

Sestanki pedagoškega društva v Ljubljani, prepleteni s pogovori o aktualnostih na področju vzgoje in izobraževanja in popretni s strokovnimi predavanji, so že od nekdaj tradicija. Povezovali naj bi pedagoške delavce vsega ljubljanskega območja, jih aktivirali in seznanjali s preteklimi in sedanji dogajanji v našem in zamejskem šolstvu.

Eden takih sestankov, pravzaprav občni zbor tega društva, je bil letošnjega 22. aprila. Obžalovali smo, da se ga ni udeležilo več pedagoških delavcev, predvsem mlajših učiteljev... Zakaj? Društvo je ob prenehanju mandata svojega odbora pripravilo pravcato majhno slovesnost. Za dolgoletno delo v društvu se je zahvalilo prof. Venceslavu Čopiču, vzgojitelju, učitelju in mentorju številnih generacij slovenskih učiteljev. Osebnosti, kakršnih danes v učiteljskih vrstah skorajda ne najdemo več. Človeku ne izčrpane delovne moči, ki je znal spodbujati, svetovati in poučevati s pisano in govorjeno besedo. Dvainsedemdeset let pedagoškega dela ga ni upognilo, ne odvzelo vedrosti in svežine. Lik in življenjsko pot Venceslava Čopiča je na tem večeru s toplimi besedami orisal Ivan Berce, predsednica društva Danica Golli pa mu je izročila spominsko darilo. Besede Venceslava Čopiča so nas zadele v živo. Učitelj, ki je razdal svoje znanje ljudem po vsej naši deželi, preživljal svojo življenjsko pot v krajih od Dževdželije do Maribora, je prizadeto govoril o našem premajhnem poznavanju Koroske in njenih ljudi, z grenkobo razglabljal o tem, zakaj učitelji nočejo poučevati v oddaljene kraje na Slovenskem, „ko je Slovenija tako majhna, vsi kraji pa enako lepi.“ Premalo spoznavamo kraje in ljudi, učenost pobiramo iz knjig, namesto da bi pogledali življenje od blizu. Zato tudi ne vidimo njegovega bogastva, učitelj in šola se odtujujeta resničnemu življenju, okolišu, kjer delata. Ne čudimo se torej, da ostaja mladina mnogokrat praznih rok...

Koliko vemo o naših rojakih v zamejstvu? Vse premalo, gotovo pa veliko manj, kot so vedele starejše učiteljske generacije. Pedagoško društvo je že lani povabilo v goste prof. Janika Messnerja s celovške gimnazije; njegove besede so naslikale

precej bolj črno podobo o življenju naših ljudi v Avstriji in njihovem boju za obstanek, kot pa smo si jo mogli ustvariti iz časopisnih in radijskih poročil. Premalo vemo, zato se ne odzivamo spontano, ob pravem času in s tisto odločnostjo, ki bi pomagala našim rojakom. Tokrat nas je s slovenskim šolstvom v Italiji seznanil Andrej Šavli, znani pedagoški delavec in zaveden primorski učitelj.

Poslušali smo podatke o šolstvu v tržaški, goriški in videmski pokrajini. Tri pokrajine s tremi različnimi dimenzijami možnosti. O pravem šolstvu lahko govorimo pravzaprav le v tržaški in goriški pokrajini. Na Goriškem je bilo lani 10 otroških vrtcev (297 otrok), 15 osnovnih šol (503 učenci) in tri srednje šole. Največ šol je na Tržaškem 108 učnih zavodov, v katerih je približno 4.595 otrok. Vprašanje šolstva pa je povsem nereseno v videmski pokrajini. Beneški Slovenci si morajo pomagati tako, da organizirajo v društvih tečaje za slovenski jezik.

O delu ljubljanskega pedagoškega društva je ob koncu mandatne dobe sedanjega odbora spregovorila Danica Golli. Želja in prizadevanja, da bi društvo še bolj zaživelo, so privedla sedanji odbor do zanimivih ugotovitev. Pedagoška društva so bila nekaj žarišča pedagoške dejavnosti v kraju, kjer so delovala. Predavanja, ki so nekaj privabljala veliko učiteljev, so postala nezanimiva, sodobna sredstva obveščanja bolj uspešno in ekonomično seznanjajo prosvetne delavce o novostih. Veliko vsebin in oblik dela so prevzele druge organizacije.

Društvo je že doslej iskalo aktualne vsebine in oblike društvenega dela. Predavanja in pogovore je posvetilo predvsem: individualizaciji pouka, novostim v programiranem pouku, vedenjsko motenim otrokom ter metodičnim novostim v začetnem branju in pisanju. Organiziralo je srečanja z avtorji novosti, posvete o predmetniku ter sistemu napredovanja pedagoških delavcev in drugo. Ob koncu so izvolili nov odbor pedagoškega društva in mu priporočili, naj skrbno prouči in tudi zagotovi možnost, da bi imela stališča, ki jih sprejme pedagoško društvo, resničen vpliv. MARJANA KUNEJ

Odbor Male Groharjeve slikarske kolonije Škofja Loka Smederevska Palanka, Zveza prijateljev mladine Slovenije in Društvo likovnih pedagogov Jugoslavije

RAZPISUJEJO

v okviru JPI „LEPOTA V ODKRIVANJU — RADOST V USTVARJANJU“

Malo Groharjevo slikarsko kolonijo 1974

»Bratstvo Škofja Loka — Smederevska Palanka«

Delo kolonije bo v dneh od 31. maja do 2. junija 1974 v SME-
DEREVSKI PALANKI (Srbija)

Škofja Loka je z občino Smederevska Palanka v Srbiji pobratena. Letos bo prenesla kolonijo v Srbijo. S tem želi vključiti v delo kolonije še več pionirjev — likovnikov iz drugih republik in navezati še tesnejše prijateljske stike med pionirji — likovniki Jugoslavije.

Ker bodo pionirji — likovniki gostje pionirjev domačinov, se bodo lahko seznanili z življenjem in delom ter kulturno — zgodovinskimi zanimivostmi v krajih Smederevske Palanke.

Pionirji — likovniki bodo lahko pri delu uporabljali tele tehnike: akvarel, tempero, gvaš, barvne krede, portal.

Risalne liste v velikosti 50 x 70 cm bo priskrbel organizator, drug pribor pa naj udeleženci prinesejo s seboj (po možnosti tudi stojalo).

Ob koncu kolonije bodo dela razstavljena. Vsi udeleženci bodo prejeli spominske diplome. Vodstva šol naj prijavi po tri najboljše pionirje likovnike od 5. do 8. razreda osnovne šole.

Prijave pionirjev iz Slovenije pošljite do 15. maja 1974 na naslov: ODBOR MALE GROHARJEVE SLIKARSKE KOLONIJE — SEDEŽ GIMNAZIJA ŠKOFJA LOKA.

Potne stroške za pionirje od doma do Ljubljane naj bi krile šole, spremljevalci pa še stroške bivanja v Smederevski Palanki.

Pokrovitelj:
SRETAN VLADISA VLJEVIĆ
Smederevska Palanka
predsednik skupščine občine

Predsednik kolonije:
za Slovenijo

LOJZE MALOVRH, prof.

OSNOVNA ŠOLA IVAN CANKAR VRHNIKA

razpisuje za nedoločen čas delovno mesto:

— učitelja za razredni pouk
v šol. letu 1974/75 poučevanje 1. razreda

Pogoj: usposobljenost za pouk MOM.

Rok za prijavo je 15 dni po objavi razpisa.

OSNOVNA ŠOLA TINJE NA POHORJU

razpisuje delovna mesta:

— učitelja za matematiko in fiziko, PRU
— učitelja za telesno vzgojo (z dopolnjevanjem zemljepisa zgodovine) PRU
— dveh učiteljev razrednega pouka (1., 5. r.) PRU ali P

Ugodne avtobusne zveze s Slovensko Bistrico. Nastop dela septembra.

Ponudbe pošljite v 15 dneh po objavi.

Odbor za medsebojna razmerja v združenem delu

OSNOVNE ŠOLE BELTINCI

razpisuje delovno mesto:

— učitelja razrednega pouka na matični šoli za določen čas od 1. septembra 1974 do 31. avgusta 1975, U

Gostje s Smederevske Palanke na sprejemu pri predsedniku občinske skupščine Škofja Loka

VZGOJA IN VARSTVO

»Otrok in glasba«

„Knjigo berite ustvarjalno! To ni knjiga receptov. Knjiga ne rešuje problemov, temveč jih le nakazuje in hkrati tudi daje nekatere možnosti za rešitve, ki so izvedljive v določenih okoliščinah. Knjiga naj vas ne utopi v iskanju novih poti, temveč naj vam da novega. ustvarjalnega poleta.“ Tako je v uvodu k svoji knjigi OTROK IN GLASBA s podnaslovom Metodika predšolske glasbene vzgoje napisala avtorica Mira Voglarjeva.

Knjiga Otrok in glasba je prvo delo te vrste v Sloveniji. Namenjena je vsem, ki uvajajo otroka v svet glasbe. Izdala jo je Državna založba Slovenije v lepi opremi in na kakovostnem papirju. Delo je razdeljeno v devet poglavij: Načela predšolske pedagogike v glasbeni vzgoji, vpliv dednosti, okolja, vzgoje in otrokovih lastnih dejavnosti na glasbeni razvoj, smotri predšolske glasbene vzgoje, metode predšolske glasbene vzgoje, petje pesmi, poslušanje glasbe, igranje na male instrumente, izvajanje glasbenih didaktičnih iger.

V slikovni prilogi knjige nam avtorica prikazuje male improvizirane instrumente, ki bodo marsikoga spodbudili, da bo naredil tak instrument sam.

Prvi začetki te knjige so bili ustvarjeni že pred 20 leti, ko so nastale prve pesmi. Približno pred 15 leti so se izoblikovale glasbeno-didaktične igre, potem pa je obseg avtoričnega dela in ustvarjanja nenehno naraščal. Načrtna in intenzivna priprava knjige je trajala tri leta. Največja ovira in težava pri pripravljanju knjige je bilo pomanjkanje časa za nepretrgano delo glede na druge obveznosti, ki jih ima prof. Mira Voglar. Vse svoje proste dneve in počitnice teh treh let je položila med strani te knjige. Pri delu je naletela prof. Mira Voglarjeva tudi na tehnične probleme, saj je morala delo pripraviti v treh izvodih, okrog 400 notnih primerov pa ročno napisati. Ker je knjiga izšla v majhni nakladi, je tudi precej draga, vendar vsebina in tehnična oprema opravičujeta denar, ki ga odštejemo zanj. Zbudila je veliko zanimanje, saj je bila v oktobru in novembru po številu nakupov med vsemi knjigami na tretjem mestu. V veliko pomoč bo pri pouku glasbene vzgoje na vzgojiteljskih šolah in pri delu vzgojiteljic na področju glasbene vzgoje v vrtcih. Delo ob tej knjigi bo zahtevnejše, pa tudi bolj kakovostno. Da so se knjigi odprla vrata šol, domov in vrtcev ter knjižnic potrjujejo dva drobna utrinka. Vzgojiteljice iz vrtca Tončke Čečeve v Celju so poslale avtorici knjige lutko, otroško risbo in pismo, v katerem ji sporočajo, kako hvaležne in vesele so ob tej obogatitvi na področju predšolske dejavnosti. Tudi vzgojiteljice iz vzgojno-varstvenega zavoda Jarše v Ljubljani so poslale prof. Voglarjevi otroško risbo in čestitko ob izidu knjige.

Prof. Mira Voglarjeva je tudi avtorica plošče Pleši pajacek, ki je razveselila vse vrste. Skupaj z Marto Pavlinovo sta pripravili majhno ploščo z desetimi pesmimi, ki bo izšla v knjigi z naslovom Od jeseni do poletja. Opremljena bo s pripombami, notnimi zapisi in gibalno ritmično obdelavo. Izšla bo verjetno to jesen.

V letošnjem letniku Cicibana objavlja prof. Voglarjeva pesmi za razne priložnosti, saj vemo, da vsaka priložnost pripelje k petju.

Na rtv Ljubljana so ji tudi obljubili, da bodo izšle na plošči pesmi, ki so namenjene mlajšim šolarjem, a so primerne tudi za predšolske otroke.

In še mimogrede: prof. Mira Voglar je bila šest let vzgojiteljica. Vsa tista leta in njeni sedanji stiki z vrtcem ji pomenijo spodbudo in vsebino za ustvarjalnost.

V uvodu k svoji knjigi je avtorica izrazila tole željo: „Želim vam, da bi čim večkrat doživeli lepoto glasbe, to vas bo z otroki tesneje povezovalo kot karkoli drugega.“

ZMAGA GLOGOVAC

GIMNAZIJA KOPER

razpisuje delovno mesto:

— učitelja slovenskega in nemškega jezika, P
— učitelja geografije, P

Komisija za medsebojna delovna razmerja pri DEKLIŠKEM VZGAJALIŠČU V VIŠNJI GORI

razpisuje prosta delovna mesta

— 4 vzgojiteljev ali vzgojiteljic za vodenje dekliških skupin, rekreativnih dejavnosti, krožkov ipd., za nedoločen čas s polno delovno obveznostjo
— medicinske sestre za nedoločen čas s polno delovno obveznostjo
Na voljo so samske sobe; po preteku poskusne dobe tudi stanovanja v novih stanovanjskih enotah. Prometne zveze z Ljubljano (25 km) so ugodne.

Pogoj:

— višja ali visoka izobrazba

Posebni pogoji:

— psihološki preizkus

— starost nad 25 let

— enoletna poskusna doba

Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

NAŠ PRAVNIK SVETUJE

Še o uvrstitvi upraviteljev nižje organiziranih šol

VPRAŠANJE: V mariborskem „Večeru“ je na vprašanje o uvrstitvi upraviteljev nižje organiziranih šol odgovorila članica izvršnega sveta Ela ULRICH-Atena tole: „Uvrščanje prosvetnih delavcev v pokojniške razrede je zadeva organov pokojniškega in invalidskega zavarovanja, ki morajo pri tem upoštevati delo, ki ga je kdo opravljal oziroma ga še opravlja. Prizadeti nekdanji upravitelji nižje organiziranih šol ponovno ugotavljamo, da smo bili ob upokojitvi krivično razvrščeni v t. i. III. kategorijo delovnih mest, torej enako kakor učitelji s srednjo strokovno izobrazbo, ne glede na dodatna vodstvena, finančna in organizacijska opravila, ki jih morajo opravljati upravitelji vseh šol in ne samo nižje organiziranih. S tem smo

bili upravitelji teh šol postavljeni v manjvreden položaj, in sicer na raven razrednega učitelja, katerega dolžnost je v glavnem samo poučevati in opravljati delo s tem v zvezi. Upravitelji pa smo ne glede na nižjo ali višjo organiziranost šole morali opravljati enako zahtevna vodstvena opravila, za kar pa nismo pri pokojnini dobili nikakršne odmene. (T. L.)

ODGOVOR: Po prejšnjih predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki še niso poznali uvrščanja izključno po merilu osebnega dohodka, temveč po kategoriji delovnega mesta, na katerem je zavarovanec delal določeno dobo pred upokojitvijo, so bili organi socialnega zavarovanja vezani na ugotovitve pristojnih prosvetnih organov glede uvrščanja prosvetnih delavcev. Odločala je torej kvalifikacija, ki so jo zahtevali tedanji predpisi za posamezna delovna mesta v

prosvetni službi. Za delovno mesto upravitelja nižje organizirane šole se je po tedanjih predpisih zahtevala samo srednja strokovna izobrazba, kar je za mariborsko območje izrecno potrdil tudi tedanji Okrajni ljudski odbor v Mariboru v svojem razpisu z dne 29. 12. 1962, podobno pa tudi drugi tedanji pristojni organi. Pri tem so bili organi socialnega zavarovanja po takrat veljavnem pravilniku o kategorizaciji delovnih mest vezani na odločitve pristojnih organov o kvalifikaciji, ki se je zahtevala za posamezna delovna mesta v javni upravi, in je niso mogli samovoljno spreminjati. Zato so pritožbe glede uvrščanja prosvetnih delavcev v pokojniške razrede naslovljene na nepravilni naslov.

K temu je treba še dodatno pojasniti, da tudi po sedanjih predpisih ni več možnosti za popravilo nekdanjih pokojniških razredov. Po predpisih o obnovi postopka se namreč lahko uporabijo v ob-

novljenem postopku prejšnji predpisi — ki so poznali uvrščanje po kategoriji delovnih mest — samo v primeru, če od izdaje prejšnje odločbe pa do vložitve predloga za obnovo postopka ni minilo več kot pet let. Če je minilo več kot pet let, je treba uporabiti predpise, ki veljajo ob vložitvi predloga za obnovo postopka. Ti — torej današnji — predpisi pa kategorije delovnih mest več ne poznajo, ker se odmerjajo pokojnine že veliko let izključno po doseženem osebnem dohodku.

Pokojnine, ki so bile priznane po kategoriji delovnih mest, bi bilo torej mogoče popraviti le tedaj, če bi se ustrezno spreminili ali dopolnili pokojniški predpisi. Ker je v zadnjem času vedno več vesti o novih spremembah pokojniškega sistema, bo morda takrat čas ponovno pregledati tudi to vprašanje, ki je tudi po našem mnenju nekoliko upravičeno. Dr. Lev Svetek, Direkcija skupnosti pokojniškega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji.

Založba MK najnovejši Leksikon opernih zgodb

— prijetno presenečenje za ljubitelje glasbe

Smiljan Samec:

Operne zgodbe

Edinstveno delo, pravi leksikon, obravnava izčrpen izbor iz domače in tuje zakladnice operne glasbe od začetkov do danes:

150 skladateljev in 333 njihovih opernih del

V tem dragocenem vodniku po tujem in domačem opernem svetu najdemo, obravnavane po slovenskem abecednem redu naslovov, pomembnejše podatke za vsako izmed teh oper posebej: slovenski in izvorni naslov, kdo je avtor besedila, kdo skladatelj, krstna uprizoritev, vsebina po dejanjih, osebe, ki v delu nastopajo itn.

Poleg tega je priložnik OPERNE ZGODBE obogaten še z abecednim seznamom skladateljev in z vsemi pomembnejšimi podatki o njih.

Knjiga OPERNE ZGODBE, opremljena z barvnim ščitnim ovitkom in s številnimi ilustracijami, je vezana v platno in velja 158 din.

Ta dragoceni priložnik lahko kupite v vseh knjigarnah ali pa ga naročite pri zastopnikih in poverjenikih na šolah, pri akviziterjih oziroma neposredno pri založbi Mladinska knjiga, Oddelek za prodajo po pošti, Ljubljana, Titova 3/III s priloženo naročilnico.

NAROČILNICA PD-1

Podpisani(a)

stanujem

naslov iz osebne izkaznice

zaposlen(a) pri (naslov)

Štev. osebne izkaznice izdane od

naročam knjigo OPERNE ZGODBE, Smiljana Sameca.
Znesek 158 din bom poravnal(a) — naenkrat — v dveh zaporednih mesečnih obrokih po 79 din — takoj po prejemu računa na tekoči račun Mladinske knjige, Ljubljana 50101-601-16733.

Datum:

Podpis:

OSNOVNA ŠOLA OTLICA

razpisuje prosta delovna mesta:

— ravnatelj, U, PRU, P

kandidat mora izpolnjevati pogoje po veljavnih predpisih o šoli oziroma izobraževalnih organizacijah

— učitelja za matematiko in fiziko, PRU ali P

— učitelja za slovenski in srbohrvatski jezik, PRU ali P

— učitelja za angleški jezik in knjižničarstvo, PRU ali P

— učitelja za zgodovino in zemljepis, PRU ali P

— učitelja za biologijo in kemijo, PRU ali P (1/2)

— učitelja za pouk glasbene vzgoje, PRU ali P (1/2)

— učitelja za tehnični in likovni pouk, PRU ali P (1/2)

— učitelja za telesno vzgojo, PRU ali P (1/2)

Kandidati naj pošljejo prijavo s potrebnimi dokumenti najkasneje 15 dni po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola Otlca 65270 Ajdovščina.

Kandidati bodo o rezultatih razpisa obveščeni najpozneje 20 dni po tem, ko bo potekel rok za prijavo.

Na voljo so samske sobe in stanovanje.

Nastop službe je 1. septembra 1974.

prosvetni delavec

List izdajata republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS in izobraževalna skupnost SRS — Izhaja štiri- najstrednevo med šolskim letom — Ureja uredniški odbor — Glavna in odgovorna urednica Neža Maurer, namestnica urednice Marjana Kunej, tehnična urednica Tea Dominko.

Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/I, telefon 315-585. Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1/I, telefon 22-284, poštni predal 355-VII.

Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Letna naročnina: 30 din za posameznike, za šole in druge ustanove 55 din — Št. tek. računa: 50101-678-47093

Tiska ČZP Ljudska pravica. ISSN 0033-1643.

»Novi filmi '73«

Ob obilju tiska, ki v svojem leposlovnem in sorodnem področju povečini doživlja bogato reklamo, je možno pri večjem pomislu tudi na tista dela, ki se pojavljajo brez tiskovnih konferenc, reklam v časnikih in pišemskih proskriptih. Edino napaka je, da nekaj tega ne zasledimo niti med objavljenimi noticami; tako ostaja to in ono vredno delo malone neznano. Med takimi deli, ki so bila natisnjena, kaže opozoriti vsaj na nekatere natis; tokrat naj bo beseda o „Novih filmih '73“ Scene.

Ze naslov opozarja, da je zbirka petdesetih listov namenjena ljubiteljem filmske umetnosti, prav gotovo pa še posebej filmskovzgojnim delavcem. Gre za premišljeno sestavljen zbir filmov, ki jih vrtijo kinematografi po vsej Sloveniji, vsak izmed filmov pa je bil deležen dojemljive kritike tako, da je gradivo uporabno tudi za filmskovzgojno delo. Seveda ne gre za „recepte“, marveč za kritična stališča in oporišča za vrednotenje in usmerjanje. Kakor letnica 73 opozarja, da je bilo možno videti te filme že lani, pa to nikakor ne pomeni, da teh filmov ni mogoče videti letos na programu, ali celo, da nekaterih filmov še nismo imeli možnosti videti (npr. „Macbeth“ Polanskega, „Šepetanje in kriki“ I. Bergmana). Tu je seveda vrsta filmov, ki so si jih v večjih mestih že lahko ogledali, drugod pa jih še vrtijo oziroma bi jih lahko znova videli (npr. Fossejev „Kabaret“, Nicolsovo „Meseno spoznanje“, Tarkovskega „Andrej Rubljov“, Deličeva „Sutjeska“, Papičeva „Predstava Hamleta v Spodnji Mrduši“, Klopčičevo „Cvetje v jeseni“ itd.) Med sodelujočimi kritiki so: Rapa Suklje, Boštjan Vrhovec, Stanka Godnič, Tone Frelih, Aleš Erjavec, Miša Grcar, Božidar Okorn, Vladimir Kocjančič, Tanja Premk, Silvan Furlan, Vladimir Koch, Mirjana Borčič, Dorica Makuc, Janez Povše. Gre torej za imena, ki več ali manj stalno spremljajo filmska dogajanja bodisi v tisku ali pri radiu-televiziji.

Pri filmskih listih je važna zasnova, zato bi kazalo o tem vsaj nekaj spregovoriti. Prav gotovo je urejanje filmskih listov terjalo od posameznih kritikov kar se da enoten koncept, kajti navsezadnje v celoti le ne gre za prosto komponirano gradivo o filmu, marveč za metodološko urejeno in raz-

porejeno vsebino. Tako poenotena konceptualnost lahko olajša filmskovzgojno delo. Kakor je možno pri večjem delu filmskih listov zaslediti take težnje, pa povsod ni tako. Prav gotovo je najbolj prikladna razdelitev taka: uvod (s širokimi možnostmi obravnave), režiser (kot nosilec ustvarjalne celote) z dosedanjim delom, obravnavani film po vsebini, problemski in miselni osnovi, preostale možnosti obravnavanja filmskih komponent, sklep. Kajpak je v okviru že kar šablonsko začrtane konceptualnosti možno še vedno obilo izraznosti za avtorsko posredovanje. Tako začrtana shema (ki je pač le ena izmed možnih!) bo lahko naletela na ugovor, češ, vsak izmed kritikov si lahko kroji podajanje po svoji zamisli. Z vidika namembnosti filmskih listov pa tudi z gledišča filmskovzgojnega dela, ki terja poenostavljenost v enaki konceptualnosti (zgolj v tem!), je pač najprimernejše le, če se kritiki podredijo tovrstnim zahtevam. Te v bistvu ne morejo prav nič prizadeti avtorske misli in možnosti. Tudi praksa drugod bi pritrčila takim zahtevam.

Za nekoga, ki se ukvarja s filmskovzgojnim delom, pa bo pomembnejše, koliko in kako obravnava posamezni avtor film. Čeprav se določenim sorazmerjem pač ni mogoče izogniti, pa je med „Novimi filmi '73“ le nekaj takih, kjer bi brez ovir trdili, da so kritike nepopolne, ne dovolj razvejane v kritičnih možnostih in razlagah, tudi površne. (Npr. pri filmih „Cvetje v jeseni“, „Ljubezen na odoru“, „Predstava Hamleta v Spodnji Mrduši“, „Andrej Rubljov“ — pri slednjem filmu je avtor podal drugje obsežnejšo in mnogo tehtnejšo obravnavo.) Na srečo pa je zato večidel filmskih listov kritično na višini in metodološko ubranih. Kajpak je treba vedeti, da imajo filmski listi določen obseg, naravna je usmerjenost, kjer pač film dobre kakovosti dobi ustrezen obseg glede na specifično sporočila in specifično filmske izraznosti, šibkejši filmi pa manjši obseg — razen, če vmes ni posebnih razlogov za širšo obravnavo! Petdeset filmskih listov „Novih filmov '73“ bo šolnikom v močno oporo, kritične opombe za del filmskega gradiva pa nikakor ne zmanjšujejo pomena in vrednosti te izdaje.

IGOR GEDRIH

Obvestilo

Maturantke 4. č letnika 1953/54 učiteljska v Ljubljani bomo imele srečanje v soboto, 8. junija ob 18. uri v klubskih prostorih hotela Slon. Na srečanje vabimo tudi profesorje, ki so poučevali v letniku. Nujno potrebujem število udeležencev zaradi naročila večerje. Prijave pošljite na naslov: Lojzka Bernik, Škofja Loka, Groharjevo naselje 33

Lično, pestro in domiselno

Ob letošnjem svetovnem dnevu invalidov je pripravljani odbor pri obalni konferenci SZDL organiziral v avli koprškega gledališča razstavo izdelkov in sodobnih učnih pripomočkov, ki jih uporabljajo pri usposabljanju invalidnih otrok, pa tudi uspehov in dosežkov, ki so jih v svojih družinah ali zvezah dosegli odrasli invalidi.

Razstava je seznanila obiskovalce s tem, kaj vse zmorejo invalidi na svojih delovnih mestih, na športnem področju in mlajši šoloobvezni invalidi v posebnih osnovnih šolah in centrih pod strokovnim vodstvom specialnih pedagogov — defektologov.

Razveseljivo je, da so po dolgem času uporabile isti razstavni prostor kar tri posebne osnovne šole, ki že več let delujejo na naši obali. Tako so učenci posebne osnovne šole Valdoltra, v kateri se šolajo in usposabljuje telesno-invalidni otroci, s svojimi likovnimi in drugimi izdelki izpovedali, da prav nič ne zaostajajo za vrstniki, ki delajo v navadni osnovni šoli. Tudi slušno in govorno

prizadeti učenci iz centra za korekcijo sluha in govora v Portorožu so razstavili lične, pestre in domiselne izdelke. Pridne roke učencev, posebno osnovne šole iz Strunjana, kjer se šolajo in usposabljuje laže duševno nezadostno razviti, so pripravile za kritične oči obiskovalcev zelo lepe izdelke iz železa, lesa, bakra, sintetične, volne in klobučevine. Vsak vbod, vsaka pentlja in vsak odtis, narejen z udarcem kladiva, izpoveduje, da so ti učenci zelo delavni, da so njihovi prsti spretni. Razstavljeni predmeti potrjujejo, da znajo tudi oni vztrajati pri delu, ki jih osebnostno dviga in osrečuje. Ob delu, ki jih veseli, izgubljajo občutek manjvrednosti, ki je tako značilen za to kategorijo otrok.

Popoldne je bila v gledališču še svečana akademija, na kateri so sodelovale tudi vse tri šole.

Prav bi bilo, da bi nas take razstave še kdaj razveselile ne samo v Kopru, temveč tudi v Izoli in Piranu.

ŠTEFANIJA CVITAN

Pomagajmo lačnim v Sahelu!

V mesecu marcu začeta akcija zbiranja pomoči za lačne v pod-saharski Afriki, ki jo je organiziral Rdeči križ Slovenije, še vedno traja. Doseženi rezultati so dobri, saj so omogočili republiškem odboru Rdečega križa Slovenije, da je pripravil pošiljko 10.000 kg mleka v prahu za Tuarege, ki so pribežali iz Nigra in Malija; zbrani so v alžirskem Tomanrasetu. Pišiljka 2.260 kg vitergina, ki ga je prispeval kolektiv tovarne „LEK“ iz Ljubljane, pa bo poslana, zahvaljujoč brezplačnemu prevozu, ki sta ga Rdečemu križu Slovenije odobrila Inex-adria-avio promet iz Ljubljane in Ethiopian air lines, v prizadeta območja v Etiopiji. Manjša količina vitergina je bila že v začetku aprila poslana Rdečemu križu Nigra za Tuarege v taborišču Lazaret pri Niameyu.

Skupna vrednost do sedaj zbranega denarja in materiala je ocenjena na več kot 420.000,00 dinarjev.

Ogromne potrebe na ogroženih predelih pa opozarjajo, da vsa pomoč, ki je zbrana v svetu, do sedaj še vedno ne zadošča. Zato Rdeči križ Slovenije ponovno poziva vse, ki še niso dali svojega prispevka, naj se akciji priključijo, darovalcem, ki so to že storili, pa izreka javno zahvalo.

Denar nakažite na žiro račun št. 50103-678-51579 (za pomoč Afriki).

REPUBLIŠKI ODBOR
RDEČEGA KRIŽA SLOVENIJE

Obvestilo

Absolventke učiteljskega letnika 1953/54, razred b, vabimo po 20 letih na srečanje, ki bo 15. junija 1974 v Ljubljani.

Udeležbo sporočite do 30. maja 1974 na naslov: Nosan-Maležič Francka, Gorenjska cesta 37, 61310 Ribnica, ali na telefon št. 061 87-057. Osebo boste obveščene o času in zbirnem mestu srečanja.

Srečanje v Škofji Loki

25-letnica mature

Maturantke, maturanti IV. a, b, c letnika, ki smo končali učiteljske v Ljubljani v šolskem letu 1948/49, se bomo zbrali v hotelu TRANSTURIST v Škofji Loki v soboto, dne 15. junija 1974 od 15. ure dalje. Obveščajte sošolce!

Informacije in prijave: JELOVŠEK Ciril, Podlubnik 20, Škofja Loka, telefon 61-370 pop. ali 61-465 dopoldne.

OSNOVNA ŠOLA BORIS KIDRIČ LJUBLJANA, Matjaževa 4

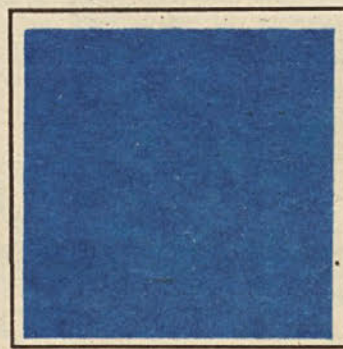
razpisuje delovna mesta:

- učitelja biologije in kemije, PRU ali P
- učitelja tehničnega pouka, PRU ali P
- učitelja telesne vzgoje (moški), PRU ali P

Nastop službe je 1. septembra 1974.

Prijave sprejema odbor za medsebojna razmerja 15 dni po objavi.

kinematografi prikazujejo

prazno; tragično postane manj tragično. — mb

ANA MED VOLKOVI je film, ki je izredno bogat simbolov, kakršne poznata španska likovna in filmska umetnost. Režiser Carlos Saura, ki je verjetno eden najboljših španskih režiserjev, je s svojo simboliko, ki spominja na Bunuela, razkrival ob različni medsebojnih odnosov neke družine španske družbo. V njej oblast omejuje človekovo svobodo in ga sili, da svoje življenje še vnaprej oblikuje v mejah, ki jih dovoljuje španska cenzura. Zanj pa so religija, spolnost in politika prepovedana področja. V Saurinem filmskem izrazu je zajeta tradicija španskega slikarstva, ki izredno ekspresivno prikazuje razmere in ideje. Film priporočamo za pogovor v višjih razredih srednjih šol. — mb

LET MRTVE PTICE je najnovejši slovenski film. Režiral je Živojin Pavlovič, scenarij pa je napisal Branko Šoemen. Prekmurska s svojo večno potrebo po zdomstvu — iskanju kruha drugod — s panonsko pokrajino, ki sama po sebi vpije po delovni sili, je hvaležna tema za sodobno družbeno dramo. Scenaristu in režiserju se je posrečilo prinesiti v film tisto poetičnost ozračja in tragičnost usod, ki ju poznamo že iz književnosti. Film verjetno ni najboljši med onimi, ki jih je ustvaril Pavlovič, odkriva pa nam režiserja v nekoliko spremenjeni, mogoče bolj umirjeni podobi, čeprav je še vedno raziskovalec tragičnega v človekovem življenju. Vendar pa lahko scenariju zamerimo, da izzveni to „tragično“ ob koncu filma bolj v prazno, kot pa bi bilo treba. Motivacija konfliktnih situacij, ki jih povzročajo predvsem ženske, je prešibka, da bi prenesla težo, ki jim je po dramaturški zgradbi filma določena. Nepričakovani strel je premalo utemeljen, zato tudi smrt izzveni v

ZDAJ GA VIDIŠ, ZDAJ GA NE VIDIŠ je film Roberta Butlerja. Namenjen je dorasčajoči mladini, ki naj bi se zabavala ob fantastičnem izumu srednje šolca. Marsikdo se bo pri gledanju filma sicer smejal, vendar to ni zlahten humor. Ves film je zgrajen na preveč obrabljenih prijemih situacijske komike. Izrazna sredstva niso domiselna. Film ne daje ničesar, razen smeha v prazno. — mb

PUSTOLOVCA V ZRAKU je zanimiv italijanski pustolovski film, ki obeta v začetku bolj malo, nato pa simpatično obravnava nesmisel, ki ga porajajo pohlep. Film se odlikuje po drobni igri in zanimivi režiji. — mb